

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Π Τ Υ Χ Ι Α Κ Η Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α

Πτώχευση Φυσικών και Νομικών Προσώπων. Οικονομική και
Κοινωνική Προσέγγιση.

ΔΙΑΚΟΜΗ ΠΑΥΛ. ΔΗΜΗΤΡΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ:

ΣΥΡΡΟΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ

Μ Ε Σ Ο Λ Ο Γ Γ Ι 2 0 1 3

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Π Τ Υ Χ Ι Α Κ Η Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α

Πτώχευση Φυσικών και Νομικών Προσώπων. Οικονομική και
Κοινωνική Προσέγγιση.

ΔΙΑΚΟΜΗ ΠΑΥΛ. ΔΗΜΗΤΡΑ (Α.Μ. 14040)

dimidiak@logistiki.teimes.gr

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΣΥΡΡΟΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ

Μ Ε Σ Ο Λ Ο Γ Γ Ι 2 0 1 3

**Τ.Ε.Ι.
ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ**

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

υποβάλλεται

ενσωματωμένη σε κάθε αντίτυπο της Πτυχιακής Εργασίας

ΤΙΤΛΟΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ακριβής καταχώρηση του τίτλου του θέματος της Πτυχιακής

Πτώχευση Φυσικών και Νομικών Προσώπων. Οικονομική και Κοινωνική Προσέγγιση.

ΦΟΙΤΗΤΕΣ

ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΑΡ. ΜΗΤΡ.
ΔΙΑΚΟΜΗ	ΔΗΜΗΤΡΑ	14040

ΕΚΘΕΣΗ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΕΙΣΗΓΗΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

καταχώρηση από τον εισηγητή

Η παρούσα πτυχιακή εργασία πραγματεύεται ένα θέμα των ημερών μας, ως συνέπεια της οικονομικής κρίσης. Η σπουδάστρια ασχολήθηκε αρκετά και το παρόν αποτέλεσμα είναι ικανό για να εξεταστεί από τριμελή επιτροπή.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ

4/3/2013

Απαραίτητη η υπογραφή του εισηγητή εκπαιδευτικού

ΥΠΟΓΡΑΦΗ .....

Οι διαπιστώσεις, τα αποτελέσματα, τα συμπεράσματα και οι πιθανές προτάσεις της παρούσας Πτυχιακής εργασίας –εκτός των αναφορών που σημαίνονται ως λήμματα- αποτελούν προσωπικές διαπιστώσεις του σπουδαστή ή της ομάδας των σπουδαστών που την επιμελήθηκαν και δεν απηχούν κατ' ανάγκη τη γνώμη του επιβλέποντα εκπαιδευτικού, του Εκπαιδευτικού Προσωπικού του Τμήματος Λογιστικής ή του Α.Τ.Ε.Ι. Μεσολογγίου.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΕ = Ανώνυμη Εταιρία
ΑΕΠ = Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΦΜ = Αριθμός Φορολογικού Μητρώου
ΒΑ= Βορειοανατολικά
ΔΕΗ = Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού
ΔΟΥ = Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία
Ε= Ενεργητικό
ΕΕ = Ετερόρρυθμη Εταιρία
ΕΕ = Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΛΣΤΑΤ = Ελληνική Στατιστική Αρχή
ΕΛΤΑ = Ελληνικά Ταχυδρομεία
ΕΠΕ = Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης
ΕΡΤ = Ελληνική Ραδιοφωνία και Τηλεόραση
ΕΥΔΑΠ = Εταιρεία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Πρωτεύουσας
ΗΠΑ = Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
ΝΑ = Νοτιοανατολικά
ΝΠΔΔ= Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
ΝΠΙΔ= Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού δικαίου
ΝΠΜΦ= Νομικό Πρόσωπο Μικτής Φύσεως
ΟΕ = Ομόρρυθμη Εταιρία
ΟΣΕ = Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος
Π= Παθητικό
ΠτΔ= Πτωχευτικό Δίκαιο
ΠτΚ= Πτωχευτικός Κώδικας

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον Καθηγητή μου κύριο Σύρρο Νεκτάριο για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε στην εκπόνηση της πτυχιακής μου εργασίας καθώς και για την προθυμία του να με βοηθήσει και να μου λύσει τυχόν απορίες όποτε τον χρειάστηκα.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στον παππού και τη γιαγιά μου και στην οικογένειά μου για την κατανόηση τους και την ηθική και οικονομική συμπαράσταση. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους φίλους μου που ήταν δίπλα μου όλον αυτό τον καιρό.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	9
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	11
ΣΚΟΠΟΣ	13
ΔΟΜΗ	13
ΥΠΟΘΕΣΗ	13
ΜΕΘΟΔΟΣ	13

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΕΡΙ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

1.1. Εισαγωγή	14
1.2. Ορισμός και σκοπός της πτώχευσης	14
1.3. Θέματα Ορολογίας	15
1.4. Ιστορική εξέλιξη της πτώχευσης στην Ελλάδα	17
1.5. Παρουσίαση του Πτωχευτικού Κώδικα	21

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΠΤΩΧΕΥΣΗ

2.1. Γενικά περί οικονομικής κρίσης και πτώχευσης	24
2.2. Οικονομική κρίση στην κοινωνική ζωή	26
2.3. Τράπεζες και μειώσεις χορηγούμενων δανείων	27
2.4. Χρηματοοικονομικοί αριθμοδείκτες	29
2.5. Οικονομικοί δείκτες	29
2.6. Πωλήσεις	31
2.7. Μειώσεις μισθών	32
2.8. Κλείσιμο επιχειρήσεων και άνοιγμα νέων	32
2.9. Οικονομικό κύκλωμα	35

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΗΡΥΞΗΣ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

3.1. Πως κηρύσσεται η πτώχευση	38
3.1.1. Προϋποθέσεις κήρυξης πτώχευσης	38
3.2. Αρμόδιο πτωχευτικό δικαστήριο– διαδικασία	39
3.2.1. Διαδικασία εκούσιας δικαιοδοσίας	39
3.2.2. Όργανα της πτωχευτικής διαδικασίας	40
3.3. Πτώχευση φυσικού προσώπου	41
3.3.1. Έννοια φυσικού προσώπου	42
3.3.2. Αρχή και τέλος φυσικού προσώπου	42
3.3.3. Προϋποθέσεις υπαγωγής στον πτωχευτικό κώδικα φυσικού προσώπου	42
3.3.4. Διαδικασία ρύθμισης οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων	43
3.4. Πτώχευση νομικού προσώπου	44
3.4.1. Έννοια νομικού προσώπου	44
3.4.2. Διάκριση νομικού προσώπου	45
3.4.3. Προϋποθέσεις υπαγωγής στον πτωχευτικό κώδικα νομικού προσώπου	45
3.4.4. Πτώχευση κράτους	47
3.4.5. Τι σημαίνει χρεοκοπία για τους πολίτες και τι επέρχεται	48

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

4.1.	Ανάκληση πτώχευσης	49
4.1.1.	Πράξεις υποχρεωτικής και δυνητικής ανάκλησης	49
4.1.2.	Πράξεις δόλιας βλάβης των πιστωτών	50
4.1.3.	Μη ανακαλούμενες πράξεις	51
4.2.	Εργασίες πτώχευσης	52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

5.1.	Αποτελέσματα της πτώχευσης ως προς τον χρεώστη	57
5.1.1.	Συνέπειες σε προσωπικό επίπεδο	57
5.1.2.	Οι επιπτώσεις στην υγεία του πτωχού	58
5.1.3.	Οι επιπτώσεις στην ψυχολογία του πτωχού	60
5.1.4.	Συνέπειες ως προς τα περιουσιακά του στοιχεία	65
5.2.	Αποτελέσματα της πτώχευσης ως προς τους πιστωτές	66
5.3.	Αποτελέσματα της πτώχευσης ως προς το σύζυγο του χρεώστη	68
5.4.	Αποτελέσματα της πτώχευσης ως προς τις συμβάσεις	69

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΠΕΡΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΧΡΕΩΣΤΗ

6.1.	Η περάτωση της πτώχευσης	70
6.1.1.	Η διαδικασία της περάτωσης	70
6.2.	Η αποκατάσταση του χρεώστη	74
6.3.	Ποινικές διατάξεις	75

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	78
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	80
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	82

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αρχικά, κρίνεται αναγκαίο να εξηγήσουμε μερικές έννοιες για να καταλάβουμε τη λειτουργία της οικονομίας. Ως επιχείρηση, ορίζεται «η ποριστική οικονομική μονάδα¹ που αποτελεί αυτοτελή και υπεύθυνη οργάνωση παραγωγικών συντελεστών και διαχείρισης συναλλαγών με τις οποίες και επιδιώκει το μέγιστο δυνατό κέρδος». Το δε κέρδος κατά κανόνα θα πρέπει να υπερβαίνει την αντίστοιχη συνήθη αμοιβή (ως αντιμισθία) της διοικητικής ή εκτελεστικής εργασίας που επιτελείται σ' αυτήν.

Κύριος στόχος της είναι η επίτευξη κέρδους. Η κερδοφορία αυτή αποδίδεται σε χρηματικές μονάδες². Οι έμψυχοι πόροι μιας επιχείρησης είναι το ανθρώπινο δυναμικό της επιχείρησης, δηλαδή το σύνολο των εργαζομένων σε αυτή (εργάτες, υπάλληλοι και στελέχη). Όσον αφορά τους άψυχους πόρους, αυτοί συνίστανται στις εγκαταστάσεις (εργοστάσια, καταστήματα, γραφεία, αποθήκες), τον εξοπλισμό της (μηχανικό, ηλεκτρονικό, επικοινωνιακό, μέσα μεταφοράς.), στα άυλα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης όπως η επωνυμία, το εμπορικό σήμα (λογότυπο) και η υπεραξία (φήμη), και τέλος στα διάφορα άλλα στοιχεία που αποσκοπούν στην υποβοήθηση της λειτουργίας της επιχείρησης (τεχνογνωσία, χρηματικά διαθέσιμα, αποθέματα).

Όταν μία επιχείρηση (ή ακόμα και ένα φυσικό πρόσωπο) παύσει τις πληρωμές προς τους οφειλέτες, όταν δηλαδή δεν μπορεί να αποπληρώσει τα χρέη της και δε δημιουργεί κέρδος για τους ιδιοκτήτες ή μετόχους τότε μεταπίπτει σε πτώχευση, η οποία πρέπει να χαρακτηρίζεται από γενικότητα και νομιμότητα. Οι πτωχευτικές διαδικασίες ορίζονται από το Πτωχευτικό Δίκαιο και ρυθμίζονται μέσω του δικαστηρίου.

Οπότε για να αποφευχθεί η πτώχευση μπορεί η επιχείρηση να αυξήσει τον εσωτερικό και εξωτερικό έλεγχο που είναι συμπληρωματικές υπηρεσίες οι οποίες συμβάλλουν στην καλή διακυβέρνηση ενός οργανισμού, προωθώντας τη συμμόρφωση με τη νομιμότητα και τη βελτίωση της διαφάνειας.

---

¹ Με τον όρο οικονομική μονάδα, χαρακτηρίζεται στην Οικονομική επιστήμη ο συστηματικός συνδυασμός των συντελεστών παραγωγής, (φύσης - εργασίας - κεφαλαίου), δια του οποίου και επισκοπείται η κάλυψη των ανθρωπίνων αναγκών.

² Χρήμα είναι οποιοδήποτε εμπορεύσιμο αγαθό ή υπηρεσία που χρησιμοποιείται από μια κοινωνία ως υποκατάστατο αξίας, ένα μέσο ανταλλαγής, και μια μονάδα υπολογισμού. Δεδομένου ότι οι ανάγκες προκύπτουν φυσικά, οι κοινωνίες δημιουργούν ένα συναλλακτικό μέσο όταν δεν υπάρχει κανένα. Σε άλλες περιπτώσεις, μια κεντρική αρχή δημιουργεί ένα συναλλακτικό μέσο, αυτή είναι συχνότερα η περίπτωση στις σύγχρονες κοινωνίες με τα χαρτονομίσματα.

Η στροφή του επιστημονικού ενδιαφέροντος σε θέματα που αφορούν τον έλεγχο μιας επιχείρησης βοηθούν στην κατανόηση της λειτουργίας των επιχειρήσεων, της κοινωνίας. Η στροφή του Πτωχευτικού Κώδικα και Δικαίου καταπολεμά την πτώχευση με δόλιο τρόπο για τη μείωση της διαφθοράς στην κοινωνία για οικονομικούς σκοπούς και βοηθά τους όντως πτωχεύσαντες να ορθοποδήσουν στην κοινωνία αυτή καλύπτοντας τις υποχρεώσεις τους-οφειλές τους.

Δήμητρα Διακομή

Μεσολόγγι, Μάρτιος 2013

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το θέμα της παρούσας πτυχιακής εργασίας πραγματεύεται την πτώχευση των φυσικών και νομικών προσώπων καθώς προσεγγίζει το θέμα από κοινωνικής και οικονομικής άποψης.

Αρχικά στην εισαγωγή παρατίθεται ο σκοπός, η δομή, η υπόθεση και η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε στην συγγραφή της πτυχιακής εργασίας.

Στο **1^ο κεφάλαιο** κάναμε μία μικρή εισαγωγή για την πτώχευση και εξηγήσαμε όρους που θα ακολουθήσουν μέσα στην εργασία για την καλύτερη κατανόησή της. Έγινε μία μικρή αναφορά στην εξέλιξη της πτώχευσης στην χώρα μας, στην Ελλάδα και παρουσιάστηκε ο Πτωχευτικός Κώδικας επιγραμματικά (στη συνέχεια αναπτύσσεται μέσα από τα κεφάλαια).

Στο **2^ο κεφάλαιο** κρίθηκε σκόπιμο να γίνει αναφορά στη οικονομική κρίση και πώς αυτή επηρεάζει τα πάντα γύρω της. Η κρίση αυτή είναι αφορμή για πτώχευση πολλών επιχειρήσεων, νοικοκυριών, μη σωστή λειτουργία τραπεζών. Αυτό επηρεάζει το οικονομικό κύκλωμα το οποίο θα πρέπει να κυλά ομαλά για την ομαλή λειτουργία ενός κράτους.

Για να κηρυχθεί όμως ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο σε πτώχευση πρέπει να συντρέχουν κάποιες προϋποθέσεις. Η αναφορά τους καλύπτεται στο **3^ο κεφάλαιο**. Οι προϋποθέσεις συνοδεύονται με τη διαδικασία πτώχευσης και ποια όργανα θα παίξουν σημαντικό ρόλο στις ενέργειες αυτές. Φυσικά νομικό πρόσωπο είναι και το κράτος που με τη «βοήθεια» της οικονομικής κρίσης του προηγούμενου κεφαλαίου μπορεί να υποστεί πτώχευση.

Στο **4^ο κεφάλαιο** βρίσκεται η ανάκληση της πτώχευσης και οι εργασίες που θα πρέπει να γίνουν σε περίπτωση είτε ύπαρξης ανάκλησης, είτε όχι.

Η πτυχιακή εργασία συνεχίζει στο **5^ο κεφάλαιο** με τα αποτελέσματα της πτώχευσης. Αυτός ο «ιός» δε πλήττει μόνο επιχειρήσεις. Μπορεί να είναι καταστροφικός σε προσωπικό επίπεδο για τον καθένα ξεχωριστά ή όλους μαζί σαν μάζα. Πολλές φορές μπορεί να προκαλέσει ψυχολογικά προβλήματα υγείας στους «πτωχούς» ή και στις οικογένειές τους. Τα αποτελέσματα είναι φανερά όχι μόνο στους πτωχεύσαντες αλλά και στον κύκλο τους, όπως είναι οι πιστωτές, οι συμβάσεις εργασίας που έχουν συνάψει.

Λίγο πριν το τέλος, στο **6^ο κεφάλαιο** καθιστούμε γνωστή τη διαδικασία περάτωσης της πτώχευσης και την αποκατάσταση του χρεώστη. Ειπώθηκε παραπάνω ότι πολλές φορές η πτώχευση γίνεται με δόλιο τρόπο. Θεωρήθηκε συνετό λοιπόν να αναφερθούν και οι ποινικές διατάξεις και κυρώσεις για τις ανεπιθύμητες αυτές ενέργειες.

Στο πέρας της εργασίας προκύπτουν προβληματισμοί και εξάγονται συμπεράσματα και προτάσεις για την πτώχευση των φυσικών και νομικών προσώπων.

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός της παρούσης Πτυχιακής Εργασίας είναι η αποτύπωση της πτώχευσης των φυσικών και των νομικών προσώπων, τις κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες που ακολουθούν και τις αιτίες που τα προκαλούν αυτά.

ΔΟΜΗ

Στην πτυχιακή εργασία θα μελετηθεί η πτώχευση σε συνάρτηση με την οικονομική κρίση, ποιοι πλήττονται από αυτή, πώς επηρεάζει «τα πάντα» γύρω της. Καθώς και τις διαδικασίες έναρξης της πτώχευσης, της περάτωσής της, τις ποινικές διατάξεις του κώδικα.

ΥΠΟΘΕΣΗ

Η υπόθεση της πτυχιακής εργασίας έγκειται στην προσπάθειά μας να διαπιστώσουμε ορθά τους πραγματικούς λόγους πτώχευσης και να γνωστοποιήσουμε τις δολιότητες κατά αυτής. Γίνεται προσπάθεια για υπόδειξη προτάσεων που θα διευκολύνουν τις καταστάσεις γύρω μας.

ΜΕΘΟΔΟΣ

Η μέθοδος βασίζεται στην τεχνική της βιβλιογραφίας (πηγές και από το διαδίκτυο), της οποίας ο λειτουργικός ρόλος είναι να δημιουργηθούν και να επεξεργαστούν τα δεδομένα έτσι ώστε να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα στο θέμα της πτώχευσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΕΡΙ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

1.1 Εισαγωγή

Κατά τη διάρκεια της ζωής ενός φυσικού ή νομικού προσώπου μπορεί να φτάσει κάποια στιγμή στην οποία να περιέλθει, χωρίς δόλο, σε μόνιμη αδυναμία πληρωμής ληξιπρόθεσμων χρηματικών οφειλών του. Σε αυτήν τη περίπτωση, οι δανειστές έχουν το δικαίωμα μέσω της νομικής οδού να εκποιήσουν την περιουσία του (κινητή και ακίνητη). Με αυτό τον τρόπο όμως, μπορεί να μην ικανοποιηθούν πλήρως σε περίπτωση που η περιουσία του χρεώστη δεν επαρκεί. Οπότε, μια δίκαιη για τους πιστωτές λύση είναι η κήρυξη σε πτώχευση του χρεώστη.

1.2 Ορισμός και σκοπός της πτώχευσης

Πτώχευση ή αλλιώς **χρεοκοπία** ή **χρηματοοικονομική αποτυχία**, είναι η νομική κατάσταση στην οποία μεταπίπτει ένα φυσικό πρόσωπο - έμπορος, ή ένα νομικό-μία εμπορική εταιρεία, όταν κατά τρόπο "γενικό και μόνιμο" παύσει τις πληρωμές του στους δανειστές ή άλλους οφειλέτες, όταν δηλαδή δεν μπορεί να αποπληρώσει τα χρέη του. Η πτώχευση αποτελεί μία διαδικασία όπου προβλέπεται σε περιπτώσεις αφερεγγυότητας των επιχειρήσεων. Μια βασική προϋπόθεση για να κηρυχθεί κάποιος σε πτώχευση είναι η παύση των πληρωμών και τα βασικά της σημεία είναι α) η γενικότητα η οποία είναι το στοιχείο που αφορά στην αμερόληπτη επιλογή όλων των συναλλασσομένων χωρίς καμία εξαίρεση και β) η μονιμότητα η οποία δηλώνει ότι η αδυναμία πληρωμών δεν οφείλεται σε παροδική αδυναμία του οφειλέτη.

Σε πτώχευση μπορεί να κηρυχθεί κάποιος μόνο μέσω δικαστικής απόφασης, ενώ τη διαδικασία αλλά και τις επιπτώσεις της ορίζει το Πτωχευτικό Δίκαιο το οποίο αποτελεί παρακλάδι του Εμπορικού Δικαίου. Η πτώχευση μπορεί να είναι εκούσια στην περίπτωση που ζητηθεί από έναν αφερέγγυο οφειλέτη ή δικαστική αν γίνει απαιτητή στο δικαστήριο από τους πιστωτές.

Αφού γίνει η κήρυξη της πτώχευσης, οι πιστωτές δεν μπορούν να ασκήσουν μέτρα για την καταδίωξη του χρεώστη, οπότε ενώνονται μεταξύ τους σε μια «ομάδα» την οποία εκπροσωπεί ο «σύνδικος» και η οποία έχει σα σκοπό τη συνολική εκποίηση της περιουσίας του χρεώστη και την ίση μεταχείριση των πιστωτών. Έτσι τα περιουσιακά

στοιχεία του χρεώστη καταμετρώνται, αξιολογούνται και ρευστοποιούνται ώστε να χρησιμοποιηθούν για την αποπληρωμή μέρους των χρεών του. Με αυτόν τον τρόπο, αποτρέπεται ο πανικός των πιστωτών σχετικά με τα χρωστούμενα που οδηγεί με τη σειρά του σε σώρευση δικών και βιασύνη για την κατάσχεση των περιουσιακών στοιχείων του χρεώστη με αποτέλεσμα την καταστροφή της επιχείρησής του.

Βάσει του Πτωχευτικού Κώδικα σκοπός της πτώχευσης είναι «η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών του οφειλέτη με τη ρευστοποίηση της περιουσίας του ή με άλλο τρόπο που προβλέπεται από σχέδιο αναδιοργάνωσης και ιδίως με τη διατήρηση της επιχείρησής του³».

Οπότε, στόχος της πτώχευσης είναι να διευθετηθούν οι νομικές απαιτήσεις των πιστωτών μέσω της δίκαιης κατανομής των περιουσιακών στοιχείων του χρεοφειλέτη και η πλήρης απαλλαγή από τα χρέη που δεν μπορούν πλέον να αποπληρωθούν ώστε να του δοθεί η δυνατότητα να κάνει μια νέα αρχή.

1.3 Θέματα Ορολογίας

Είδαμε παραπάνω τι είναι η πτώχευση (bankruptcy), όμως πολλές φορές ο συγκεκριμένος όρος συγγέεται και με άλλους όρους όπως είναι: η αποτυχία (failure), η χρηματοοικονομική δυσχέρεια (financial distress), η αφερεγγυότητα (insolvency) και η αθέτηση των υποχρεώσεων προς τους πιστωτές (default). Παρακάτω θα προσπαθήσουμε να κάνουμε έναν διαχωρισμό των παραπάνω εννοιών:

- ❖ Αθέτηση υποχρεώσεων προς τους πιστωτές: ο οφειλέτης δεν έχει εκπληρώσει την υποχρέωση εξόφλησης χρέους.
- ❖ Αφερεγγυότητα: ο οφειλέτης είναι ανίκανος να πληρώσει τις ληξιπρόθεσμες και απαιτητές υποχρεώσεις του με τα άμεσα χρηματικά μέσα που διαθέτει. Οπότε μιλάμε για έλλειψη ρευστότητας και υψηλό δανεισμό που μπορεί να προέρχεται από κακή διαχείριση των στοιχείων του Ε και Π μιας εταιρίας.
- ❖ Χρηματοοικονομική δυσχέρεια: είναι η κατάσταση στην οποία οι υποσχέσεις προς τους πιστωτές έχουν αθετηθεί και αποδίδεται σε μια επιχείρηση όταν το κόστος κεφαλαίων της από ένα επενδυτικό σχέδιο είναι μεγαλύτερο της απόδοσης που επιτυγχάνεται. Η συγκεκριμένη δυσχέρεια μπορεί να οδηγήσει σε πτώχευση.

---

³ Ν. 3588/2007, Κεφάλαιο Πρώτο «Η Κήρυξη της Πτώχευσης», Άρθρο 1.

- ❖ Αποτυχία: Συνήθως οι ερευνητές την ορίζουν ως «κήρυξη της επιχείρησης σε πτώχευση, η οποία επέρχεται με την ισχύουσα νομοθεσία κάθε χώρας», αν και η οικονομική αποτυχία επέρχεται της νομικής αποτυχίας.

Κάποιοι ερευνητές χρησιμοποιούν αυτούς τους όρους για να περιγράψουν το ίδιο ακριβώς πράγμα, ενώ κάποιοι άλλοι θεωρούν ότι οι έννοιες αυτές δεν θα πρέπει να συγχέονται. Το διαφορετικό νομικό πλαίσιο της κάθε χώρας, αλλά και ο διαφορετικός τρόπος που αποδίδουν αυτήν την έννοια οι διάφοροι ερευνητές, η οποία εξαρτάται από τους παράγοντες που αυτοί θεωρούν ότι επιδρούν στη διαμόρφωσή της, συμβάλλει στην μη ύπαρξη ενός ενιαίου ορισμού της έννοιας της πτώχευσης ή χρηματοοικονομικής αποτυχίας.

Γενικότερα όμως η πτώχευση είναι αποτέλεσμα μιας συνεχούς χειροτέρευσης της οικονομικής θέσης μιας επιχείρησης και δεν επέρχεται αμέσως με την εμφάνιση των πρώτων δυσχερειών. Στο πρώτο στάδιο κάνουν την εμφάνιση τους τα πρώτα προβλήματα οικονομικής φύσης στην επιχείρηση. Αυτά με τον καιρό γίνονται όλο και πιο σοβαρά και δεν μπορούν να επιλυθούν, για να καταλήξουν στο τελικό στάδιο που επέρχεται η πτώχευση, όπου πλέον δεν υπάρχουν δυνατότητες επιβίωσης για την επιχείρηση. Επιπλέον, στην περίπτωση που η επιχείρηση δεν διαγνώσει έγκαιρα τα οικονομικά της προβλήματα και δεν λάβει άμεσα τα μέτρα της, τότε οδηγείται σε καθεστώς νομικής πτώχευσης. Αυτός είναι και ο λόγος που πολλοί ερευνητές συγχέουν το πρόβλημα της πτώχευσης με αυτό του πιστωτικού κινδύνου.

Εκτός από τους όρους της πτώχευσης, υπάρχουν και άλλοι όροι που θα πρέπει να διασαφηνιστούν από την αρχή για να μη γίνεται συνέχεια αναφορά τους και για την καλύτερη κατανόηση του κειμένου.

- ❖ Πτωχευτική περιουσία: Κατά τον ΠτΚ⁴ είναι το σύνολο της περιουσίας που ανήκει στον οφειλέτη κατά την κήρυξη της πτώχευσης. Δεν ανήκουν στην πτωχευτική περιουσία τα κατά το δικονομικό δίκαιο ακατάσχετα ή εξαιρούμενα με ειδικές διατάξεις νόμων. Στην πτωχευτική περιουσία ανήκουν τα εμπορικά βιβλία και στοιχεία του οφειλέτη που αφορούν την επιχείρηση του αλλά δεν περιλαμβάνεται η περιουσία που απέκτησε ο πτωχός μετά την κήρυξη της πτώχευσης. Ωστόσο, σε περίπτωση που μετά την κήρυξη της πτώχευσης ο πτωχός

---

⁴ Ν.3588/2007, Κεφάλαιο Δεύτερο «Συνέπειες της πτώχευσης», Άρθρο 16.

λαμβάνει τόκους ή περιοδικές παροχές εξαιτίας ενοχής προς αυτόν που ανατρέχει σε χρόνο προγενέστερο της κήρυξης, τα περιουσιακά αυτά στοιχεία ανήκουν επίσης στην πτωχευτική περιουσία. Η κοινή περιουσία των συζύγων, εφόσον ισχύει το σύστημα κοινοκτημοσύνης, καταλαμβάνεται από την πτωχευτική απαλλοτρίωση ως χωριστή περιουσία από την οποία ικανοποιούνται οι απαιτήσεις και οι προϋποθέσεις των άρθρων 1408-1409 του Αστικού Κώδικα. Ο πτωχός από την κήρυξη της πτώχευσης στερείται αυτοδικαίως της διοίκησης της περιουσίας του, η οποία και ασκείται από το σύνδικο.

- ❖ Σύνδικος: Καλείται το πρόσωπο που διορίζεται από το δικαστήριο, με τουλάχιστον πενταετή υπηρεσία στο χώρο σε περίπτωση πτώχευσης οφειλέτη και έχει ως καθήκον να διαχειρισθεί την πτωχευτική διαδικασία. Βασικά του καθήκοντα είναι να καταγράψει την περιουσία του οφειλέτη, να διαπιστώσει τις υποχρεώσεις του και να προσχωρήσει στα επόμενα βήματα της διαδικασίας. Αυτά είναι είτε η εκποίηση των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη και η διανομή του προϊόντος της εκποίησης στους πιστωτές, είτε η προσπάθεια επίτευξης ενός συμβιβασμού μεταξύ οφειλέτη και πιστωτών. Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι πρέπει να κατοικεί στην έδρα του πτωχευτικού δικαστηρίου. Επιπλέον, ο διορισμός γίνεται από τον κατάλογο που καταρτίζεται από τον Δικηγορικό Σύλλογο με βάση τις αιτήσεις των ενδιαφερομένων. Εάν δεν υπάρχει κατάλογος του τρέχοντος έτους τότε χρησιμοποιείται του προηγούμενου έτους. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει καθόλου, το δικαστήριο επιλέγει ελεύθερα το πρόσωπο του συνδίκου. Ο σύνδικος ειδοποιείται με οποιοδήποτε μέσο (ακόμα και τηλεφωνικώς) και δικαιούται να προβάλλει αντιρρήσεις επί του θέματος εντός της επόμενης ημέρας από την ειδοποίησή του.

1.4 Ιστορική εξέλιξη της πτώχευσης στην Ελλάδα

Πολλοί είναι αυτοί που υποστηρίζουν ότι η Ελλάδα βρίσκεται στα πρόθυρα της χρεοκοπίας εξαιτίας του τεράστιου εξωτερικού δημόσιου χρέους. Ωστόσο, δεν πρόκειται για νέο φαινόμενο στην Ελλάδα, καθώς από τις αρχές του 19ου αιώνα έχει χρεοκοπήσει τέσσερις φορές στο παρελθόν.

Τον 4ο αιώνα π. Χ. φαίνεται να είναι η πρώτη καταγεγραμμένη χρεοκοπία στην Ελλάδα. Τότε, 13 πόλεις-κράτη της Ελλάδας δανείστηκαν κεφάλαια από τον Ναό της

Δήλου, τα οποία δεν μπόρεσαν ποτέ να ξεχρεώσουν με αποτέλεσμα ο Ναός να καταγράψει απώλειες 80% επί του κεφαλαίου του.

Στη σύγχρονη ιστορία, η Ελλάδα έχει χρεοκοπήσει τέσσερις φορές και πιο συγκεκριμένα το 1827, το 1843, το 1893 και το 1932. Ίσως ο αριθμός αυτός να φαίνεται υπερβολικός, όμως στην πραγματικότητα δεν είναι, αφού χώρες όπως η Βενεζουέλα και το Εκουαδόρ βρίσκονται στην κορυφή της λίστας των χρεοκοπημένων χωρών με καταγεγραμμένες από δέκα χρεοκοπίες η καθεμία.

Η πρώτη πτώχευση συνέβη το 1827 και ήταν το αποτέλεσμα δύο μεγάλων δανείων που η Ελλάδα αναγκάστηκε να πάρει για να συνεχίσει τον αγώνα για την ανεξαρτησία της από την Οθωμανική αυτοκρατορία. Πιο συγκεκριμένα, ο πόλεμος που ξεκίνησε το 1821 ήταν μια μοναδική ευκαιρία για το Χρηματιστήριο του Λονδίνου καθώς κατάφερε να εξασφαλίσει στην Ελλάδα τη χορήγηση δανείου ύψους 472.000 στερλινών. Η προσφορά αυτή υπερκαλύφθηκε και ζητήθηκε από τους αγοραστές να καταβάλουν μονάχα το 10% από την τιμή αγοράς με την προϋπόθεση να καταβάλουν το υπόλοιπο ποσό αργότερα. Στη συνέχεια χορηγήθηκε και άλλο δάνειο το 1825, ύψους 1,1 εκατομμυρίων στερλινών. Ωστόσο, μόνο το 20% του ποσού αυτού έφτασε στο σκοπό του, καθώς το μεγαλύτερο μέρος δεσμεύτηκε από κερδοσκόπους και μεσάζοντες στο Λονδίνο, το υπόλοιπο σπαταλήθηκε στην προπληρωμή τόκων και προμηθειών στα χρηματιστήρια της Ευρώπης ή σε παραγγελίες πολεμικού υλικού το οποίο δεν έφτασε ποτέ στην Ελλάδα και μόνο ένα αμελητέο ποσό από αυτά των δανείων χρησιμοποιήθηκε για τις ανάγκες της επανάστασης.

Έτσι, το 1827, ο Ιωάννης Καποδίστριας απευθύνει έκκληση στις μεγάλες δυνάμεις για να του χορηγήσουν ένα νέο δάνειο ώστε να καλύψει ένα μέρος των τόκων από τα προηγούμενα δάνεια και με τα υπόλοιπα να προσπαθήσει να ανορθώσει την κατεστραμμένη ελληνική οικονομία. Οι πιστωτές όμως αρνούνται να του χορηγήσουν το νέο αυτό δάνειο, και έτσι η Ελλάδα οδηγείται στην πτώχευση. Για να αντιμετωπίσει αυτήν την κατάσταση ο Καποδίστριας προσπάθησε να εφαρμόσει ένα εσωτερικό πρόγραμμα ανοικοδόμησης της ελληνικής οικονομίας, το οποίο όμως προκάλεσε αντιδράσεις στον εξαθλιωμένο λαό με αποτέλεσμα ο αρχικός αγώνας για την ανεξαρτησία να εξελιχθεί σε εμφύλιο πόλεμο. Εξαιτίας αυτής της κατάστασης που επικρατούσε, τα κεφάλαια που περίμεναν, δεν εισπράχθηκαν ποτέ καθώς δε γνώριζαν ποιος έπρεπε να τα παραλάβει, οι τόκοι δεν καταβλήθηκαν ποτέ στους ομολογιούχους αυτών των δύο δανείων και έτσι η αξία των ομολόγων ελαττώθηκε σε ένα κλάσμα της ονομαστικής αξίας. Η ελληνική κυβέρνηση προχώρησε σε διακανονισμό αυτών των

δανείων το 1878 όταν το ποσό αυτό μαζί με τους τόκους είχε ήδη ξεπεράσει τα 10 εκατομμύρια στερλίνες.

Το 1832 οι κυβερνήσεις της Γαλλίας, της Βρετανίας και της Ρωσίας αποφάσισαν να χορηγήσουν ένα δάνειο στην Ελλάδα ύψους 60 εκατομμυρίων δραχμών ώστε να τη βοηθήσουν να ανορθώσει την οικονομία της. Όμως, με την επιβολή του Όθωνα ως βασιλιά από τους Άγγλους, οι μεγάλες δυνάμεις και η ξενόφερτη βαυαρική διοίκηση συνέχισαν να σπαταλούν τα κεφάλαια του ελληνικού λαού. Αυτή τη φορά τα χρήματα δαπανήθηκαν για τη διατήρηση του στρατού αλλά και του βασιλιά. Έτσι, η Ελλάδα κατάφερε να τηρήσει τις υποχρεώσεις της απέναντι στους δανειστές της μέχρι και το 1843 που ήρθε και η δεύτερη χρεοκοπία της με αποτέλεσμα να αποκλειστεί από τις διεθνείς αγορές για πολλές δεκαετίες. Για μεγάλο διάστημα επικράτησε ο εσωτερικός δανεισμός από την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία δάνειζε στην ελληνική κυβέρνηση τα κεφάλαια που χρειαζόταν για την κάλυψη των αναγκών της. Στην πορεία όμως όσο οι ανάγκες της πλήθαιναν, έφτασε να της χορηγεί δάνεια με επιτόκια διπλάσια του διεθνούς επιτοκίου δανεισμού.

Η περίοδος από το 1844 έως και το 1860, ήταν μια περίοδος χωρίς μεγάλα ελλείμματα και δανεισμό, αφού η πρόσβαση σε νέα εξωτερικά δάνεια ήταν ανέφικτη μετά τη χρεοκοπία και τη διακοπή εξυπηρέτησης του δανείου των 60 εκατομμυρίων. Αλλά και από το εσωτερικό δεν ήταν δυνατή η άντληση κεφαλαίων. Όμως από το 1861 έως και το 1878, καταγράφεται μια δραματική περίοδος με μεγάλα ελλείμματα και αδυναμία κάλυψής τους, καθώς πολιτικά και στρατιωτικά γεγονότα προκάλεσαν αύξηση των δαπανών και μείωση των εσόδων. Η ναυτιλιακή επανάσταση που έγινε τον Φεβρουάριο του 1862 προκάλεσε την πτώση του Όθωνα ενώ το 1866 ξέσπασε και η κρητική επανάσταση η οποία διήρκεσε τρία χρόνια. Έτσι προκλήθηκαν νέες οικονομικές υποχρεώσεις, με την αποστολή όπλων και ανδρών, αλλά και με την περίθαλψη 30.000 κρητικών γυναικόπαιδων που είχαν γλιτώσει από τις σφαγές των Τούρκων. Η Ελλάδα τότε αναγκάστηκε να σπαταλήσει χρήματα και για την ενίσχυση του εξοπλισμού της για το ενδεχόμενο σύγκρουσης με την Τουρκία. Το πιο σοβαρό όμως πρόβλημα εκείνης της περιόδου ήταν η κυβερνητική αστάθεια που οφειλόταν στον πολυκομματισμό.

Το 1878 το ελληνικό δημόσιο κατάφερε να καταλήξει σε συμβιβασμό με τους ξένους πιστωτές. Οι διεθνείς χρηματαγορές άνοιξαν και πάλι τις πόρτες τους για την Ελλάδα και αμέσως της χορήγησαν κεφάλαια. Έτσι, η χώρα μπήκε σε έναν φαύλο κύκλο δανεισμού. Τα τοκοχρεολύσια αντιμετωπίζονταν με νέα δάνεια και το ύψος του χρέους έφτασε τα 585,4 εκατομμύρια φράγκα. Το 1893, η κυβέρνηση προχωράει σε στάση

πληρωμών και ο Τρικούπης αναφωνεί στη βουλή στις 10 Δεκεμβρίου το ιστορικό «*Κύριοι, δυστυχώς επτωχεύσαμεν*». Η Τρίτη πτώχευση κλόνισε τη δραχμή υποτιμώντας την αξία της στη μισή και οδήγησε σε μαρασμό την ελληνική οικονομία. Τον Απρίλιο του 1895 ο Τρικούπης έχασε στις εκλογές, αποσύρθηκε από την πολιτική και πέθανε ένα χρόνο αργότερα στη Ριβιέρα της Γαλλίας.

Μετά το θάνατο του Χαρίλαου Τρικούπη, ακολούθησε ο καταστροφικός πόλεμος με την Οθωμανική αυτοκρατορία τον οποίον κήρυξε ο Δηλιγιάννης το 1897, ο οποίος πόλεμος κόστισε στην Ελλάδα 4 εκατομμύρια τούρκικες λίρες ως αποζημίωση, αλλά και τη δημιουργία της Διεθνούς Επιτροπής για τη Διαχείριση του Ελληνικού Χρέους. Αυτή η επιτροπή η οποία ήλεγχε την οικονομική πολιτική της χώρας επέβαλλε τα γνωστά μονοπώλια σε σπύρτα, τσιγάρα, οινόπνευμα και άλλα προϊόντα, ασχολήθηκε με την είσπραξη των φόρων και τα συστήματα διαχείρισης της Ελλάδας και ανέλαβε να καθορίζει και τη νομισματική πολιτική της. Έτσι, η εθνική κυριαρχία της χώρας δέχθηκε ένα ακόμη ισχυρό πλήγμα.

Το διάστημα από το 1910 έως το 1922, η Ελλάδα παίρνει και άλλα δάνεια για τις ανάγκες του πολέμου αλλά και για την εξυπηρέτηση των ήδη υπαρχόντων εξωτερικών δανείων. Η Μικρασιατική Καταστροφή η οποία ακολουθεί το 1922 μπορεί να μη φέρνει πτώχευση, φέρνει όμως πέρα από τους πρόσφυγες και άλλες δαπάνες στη χώρα, τις οποίες για να καλύψει προσφεύγει στον εξωτερικό δανεισμό. Από το 1923 ως το 1932 τα συνεχή δάνεια από το εξωτερικό αυξάνουν το ανυπέβλητο πια δημόσιο χρέος, ενώ το ισοζύγιο πληρωμών παρά τις όποιες προσπάθειες παραμένει αρνητικό. Το 1929 έχουμε και το ξέσπασμα της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, ύστερα από το κραχ του χρηματιστηρίου της Νέας Υόρκης. Τότε πολλές χώρες χρεοκόπησαν καθώς η παγκόσμια οικονομία συρρικνωνόταν και εισερχόταν στη Μεγάλη Ύφεση και φυσικά η κατάσταση αυτή είχε άμεσες συνέπειες και στην οικονομία της Ελλάδας. Τον Μάρτιο του 1931 σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση προϋπολογισμού του υπουργού Οικονομικών καθηγητή Βερβαρέσσου, η Ελλάδα χρωστάει στο εξωτερικό 2,868,1 εκατομμύρια χρυσά φράγκα. Τελικά, την πρωτομαγιά του 1932, ο πρωθυπουργός Ελευθέριος Βενιζέλος, ανακοινώνει στη βουλή την πτώχευση της Ελλάδας και την στάση πληρωμών των εξωτερικών αυτών δανείων. Αυτή η χρεοκοπία διήρκεσε μέχρι το 1964, πιο πολύ δηλαδή από οποιαδήποτε άλλη χρεοκοπία της χώρας.

Ο τελικός διακανονισμός όλων των προπολεμικών χρεών της Ελλάδας έγινε με το «κόψιμο των τριών μηδενικών» και την εισαγωγή της «νέας» δραχμής της σταθεροποίησης, από τον Σπύρο Μαρκεζίνη στα 1952-53. Κατά τη δεκαετία 1955-1965

υπήρξε μια πρωτοφανής ανάπτυξη στην Ελλάδα και αυστηρή συγκράτηση δαπανών οι οποίες συνέβαλλαν στις τελικές πληρωμές εκείνων των δανείων μόλις το 1967. Από το 1980 και μετά το χρέος άρχισε και πάλι να αυξάνει, για να φτάσει στα τέλη του τρίτου τριμήνου του 2012 να ανέρχεται στα 301,2 δισ. ευρώ ή στο 152,6% του ΑΕΠ της χώρας⁵. Και όπως προβλέπεται η ιστορία αυτού του δανείου θα έχει και συνέχεια, η οποία μπορεί να επιφέρει άλλη μία χρεοκοπία στο παρόν ή το μέλλον της χώρας.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι η χρεοκοπία μιας χώρας εξαρτάται από τις οικονομικές στρατηγικές επιλογές της κάθε κυβέρνησης και από την αξιοπιστία της απέναντι στους πιστωτές της, δηλαδή αν τηρεί τους όρους του δανεισμού. Άρα η οικονομική χρεοκοπία είναι επακόλουθο της πολιτικής χρεοκοπίας των κυβερνήσεων της χώρας από τη μεταπολίτευση μέχρι σήμερα. Στις μέρες μας λοιπόν κρίνεται ακόμη πιο επιτακτική η ανάγκη για ισχυρή και τολμηρή ηγεσία η οποία θα αναδιαρθρώσει τα δημόσια οικονομικά.

1.5 Παρουσίαση του Πτωχευτικού Κώδικα

Ο Πτωχευτικός Κώδικας⁶ αποτελείται από 13 κεφάλαια, εκ των οποίων το καθένα αποτελείται από τα παρακάτω άρθρα :

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ :

Η κήρυξη της πτώχευσης (άρθρα 1-14)

- Γενική διάταξη (άρθρο 1)
- Προϋποθέσεις και διαδικασία κήρυξης (άρθρα 2-9)
- Εξασφαλιστικά μέτρα (άρθρα 10-11)
- Αντίκλητοι – έξοδα – προθεσμίες (άρθρα 12-14)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ :

Συνέπειες της πτώχευσης (άρθρα 15-51)

- Συνέπειες της πτώχευσης ως προς τον οφειλέτη (άρθρα 15-20)
- Συνέπειες της πτώχευσης ως προς τους πιστωτές (άρθρα 21-27)
- Συνέπειες της πτώχευσης ως προς τις συμβάσεις (άρθρα 28-36)
- Αποχωρισμός και πτωχευτική διεκδίκηση (άρθρα 37-40)

⁵ Τα στοιχεία αυτά είναι από την Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (Eurostat).

⁶ ν.3588/2007 όπως ισχύει μετά τους ν.4013/2011, 4055/2012, και 4072/2012

- Πτωχευτική ανάκληση (άρθρα 41-51)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ :

Όργανα της πτώχευσης (άρθρα 52-88)

- Γενική διάταξη (άρθρο 52)
- Το πτωχευτικό δικαστήριο (άρθρα 53-57)
- Ο εισηγητής (άρθρα 58-62)
- Ο σύνδικος (άρθρα 63-81)
- Η συνέλευση των πιστωτών (άρθρα 82-84)
- Η επιτροπή πιστωτών (άρθρα 85-88)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ :

Εξέλεγχξη των πιστώσεων (άρθρα 89-95)

- Αναγγελία (άρθρα 89-92)
- Επαλήθευση (άρθρα 93-95)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ :

Ειδικές διατάξεις επί νομικών προσώπων (άρθρα 96-98)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ :

Προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης (άρθρα 99-106)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ :

Σχέδιο αναδιοργάνωσης (άρθρα 107-131)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ :

Η εκκαθάριση της περιουσίας του οφειλέτη και η διανομή (άρθρα 132-161)

- Η ένωση των πιστωτών (άρθρα 132-134)
- Η εκποίηση της επιχείρησης του οφειλέτη ως συνόλου (άρθρα 135-145)
- Η εκποίηση των κατ' ιδίαν στοιχείων του οφειλέτη (άρθρα 146-150)
- Ανακοπές κατά των πράξεων εκποίησης (άρθρα 151-152)
- Διανομές προς τους πιστωτές (άρθρα 153-161)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ :

Απλοποιημένη διαδικασία επί πτωχέυσεων μικρού αντικειμένου (άρθρα 162-163)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ :

Η περάτωση της πτώχευσης (άρθρα 164-167)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ :

Η αποκατάσταση του οφειλέτη (άρθρα 168-170)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ :

Ποινικές διατάξεις (άρθρα 171-177)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ :

Τελικές και μεταβατικές διατάξεις (άρθρα 178-182)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΠΤΩΧΕΥΣΗ

2.1 Γενικά περί οικονομικής κρίσης και πτώχευσης

Στις μέρες μας επικρατεί ο όρος οικονομική κρίση δηλαδή το φαινόμενο κατά το οποίο μια οικονομία χαρακτηρίζεται από μια συνεχή και αισθητή μείωση της οικονομικής της δραστηριότητας. Με τον όρο οικονομική δραστηριότητα αναφερόμαστε σε μακροοικονομικά μεγέθη όπως είναι η απασχόληση, το εθνικό προϊόν, οι τιμές, οι επενδύσεις. Ο σπουδαιότερος δείκτης οικονομικής δραστηριότητας είναι οι επενδύσεις, οι οποίες όταν αυξάνονται ή μειώνονται, επιδρούν άμεσα και σε όλα τα υπόλοιπα οικονομικά μεγέθη. Επιπλέον υπάρχει έλλειψη ρευστότητας στις καθημερινές συναλλαγές τόσο στις επιχειρήσεις όσο και στα νοικοκυριά.

Η οικονομική κρίση ουσιαστικά είναι η μία εκ των δύο φάσεων των οικονομικών διακυμάνσεων και ειδικότερα η φάση της καθόδου, όταν δηλαδή η οικονομική δραστηριότητα μονίμως συρρικνώνεται⁷.

Εκδηλώθηκε αρχικά στις Ηνωμένες Πολιτείες με αντικείμενο τις τραπεζικές επισφάλειες και πιο συγκεκριμένα την αδυναμία εξυπηρέτησης των στεγαστικών δανείων και σύντομα έλαβε διαστάσεις επιδημίας. Η κρίση του χρηματοπιστωτικού συστήματος επεκτάθηκε γρηγορότερα στις αναπτυγμένες χώρες και στη συνέχεια σε ολόκληρο τον κόσμο, με σοβαρές επιπτώσεις στο τραπεζικό σύστημα, τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά. Η κάθε κρίση έχει τα δικά της χαρακτηριστικά, μέγεθος, απώλειες, και ανακάμψεις.

Ανασταλτικό παράγοντα για την ανάκαμψη της παραγωγικής δραστηριότητας συνιστά η πολύ χαμηλή συνολική ρευστότητα. Η άμεση σχέση μεταξύ ρευστότητας και παρατεινόμενης εκκρεμότητας της αναγκαίας ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών, έχει ως αποτέλεσμα τα δάνεια προς τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά να εξακολουθούν να μειώνονται. Συνδέεται όμως και με το Δημόσιο, το οποίο καθυστερεί να εξοφλεί τις οφειλές του, όσο αδυνατεί να συγκεντρώσει περισσότερα έσοδα. Με αυτόν τον τρόπο καθυστερεί και η αξιοποίηση των ευρωπαϊκών πόρων που διατίθενται στο κράτος.

Υπάρχει αδυναμία των πληρωμών των οικονομικών υποχρεώσεων. Αυτό συνεπάγεται σε αύξηση το ποσοστού της ανεργίας, λόγω της χαμηλής κατανάλωσης και αγοραστικής δύναμης. Αυτό επιφέρει στα φυσικά πρόσωπα κυρίως αρνητική ψυχολογία

---

⁷ European Commission, 2009

και διακράτηση πόρων. Γενικότερα γίνεται ιδιαίτερα αισθητή από κλάδους καταναλωτικού ενδιαφέροντος (βιομηχανίες προϊόντων όχι πρώτης ανάγκης, για παράδειγμα βιομηχανία παραγωγής αυτοκινήτων). Πλήττει και τον κατασκευαστικό κλάδο καθώς δεν υπάρχει ζήτηση για αγορά ή κατασκευή ακινήτων, αλλά και τον τουρισμό λόγω της έλλειψης ρευστότητας. Ξεκινάει από ορισμένους κλάδους αλλά στην πορεία επηρεάζει και τους υπόλοιπους. Η παραγωγική βάση της ελληνικής οικονομίας στηρίχθηκε σε τομείς όπως ο τουρισμός, η ναυτιλία και η οικοδομή, κλάδοι που πλήττονται πρώτοι και με ιδιαίτερη ένταση από την κρίση.

Κατά την διάρκεια της οικονομικής κρίσης πολλοί πλούσιοι άνθρωποι χάνουν μέρος των χρημάτων τους, κυρίως όταν έχουν επενδύσει μεγάλα χρηματικά ποσά στους προαναφερόμενους κλάδους. Μειώνεται η ζήτηση, με αποτέλεσμα να μειώνονται και τα μεγάλα κέρδη και αυτό επιδρά στα έσοδά τους.

Μια οικονομική κρίση ουσιαστικά πυροδοτεί και μια κρίση εμπιστοσύνης για τις χώρες που της δανείζουν. Οι τράπεζες με τη σειρά τους κάνουν αυστηρότερες επιλογές δανειακών πελατών, περικοπή δαπανών και προσπαθούν να εισπράξουν καθυστερημένες οφειλές. Κανένας, ούτε οι καταναλωτές, ούτε οι επιχειρήσεις, ούτε οι εξειδικευμένοι διεθνείς αναλυτές μπορούν να προβλέψουν με βεβαιότητα τη διάρκεια μιας εγχώριας κρίσης.

Τα αίτια της κρίσης οφείλονται κυρίως στις πολιτικές που εφαρμόστηκαν και στη συγκυρία της διεθνούς χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης. Υπήρχαν πολλά διαρθρωτικά προβλήματα πολύ πριν την εμφάνιση της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης, τα οποία διογκώθηκαν τα τελευταία χρόνια. Η κρίση στη χώρα μας ωστόσο, αναμένεται να έχει μεγαλύτερο βάθος και διάρκεια από ότι σε άλλες χώρες της ΕΕ, ακριβώς επειδή η δομή και τα διαρθρωτικά της προβλήματα όχι μόνο είναι διαφορετικά, αλλά διατηρούνται και καθημερινά γίνονται μεγαλύτερα και οξύτερα, αντί να αμβλύνονται.

Η οικονομική κρίση κυρίως οφείλεται στα παρακάτω:

- Στην αύξηση-διόγκωση στις τιμές των ακινήτων (σε περιοχές των ΗΠΑ), η οποία διευκόλυνε την υπέρ-κατανάλωση και αύξησε το έλλειμμα των τρεχουσών συναλλαγών.
- Στη μεταφορά του ρίσκου μέσω τιτλοποιήσεων από τους ισολογισμούς των τραπεζών στο κοινό και τους επενδυτές. Η μεταφορά αυτή έδινε τη δυνατότητα

στις τράπεζες να δανείζουν άφοβα σε αφερέγγυους δανειολήπτες και με αυτόν τον τρόπο να αποκτούν ρευστότητα για επιπλέον δανειοδοτήσεις.

- Στη ραγδαία εξάπλωση των στεγαστικών δανείων υψηλού κινδύνου, από 9% των συνολικών στεγαστικών το 2003 σε 24% το 2007. Οι τράπεζες παρείχαν δάνεια στα νοικοκυριά με ελκυστικά χαμηλά επιτόκια στα πρώτα χρόνια, τα οποία όμως θα αναπροσαρμόζονταν στη συνέχεια με μόνη εγγύηση την αναμενόμενη αύξηση στην τιμή της κατοικίας. Τις περισσότερες φορές οι τράπεζες αναλάμβαναν να πληρώσουν το δάνειο του νοικοκυριού από άλλη τράπεζα, επειδή το νοικοκυριό είχε πρόβλημα αποπληρωμής.
- Στην ύπαρξη του ευρώ, το οποίο αρχικά διευκόλυνε τη μεταφορά πόρων προς τις χώρες που αναπτύσσονταν ταχύτερα. Οι κεφαλαιακές αυτές εισροές ισοσκελίζουν το ισοζύγιο πληρωμών της χώρας, δηλαδή επέτρεπαν σε χώρες της λεγόμενης «ευρωπαϊκής περιφέρειας», πριν την κρίση, να διατηρούν ένα σοβαρό έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Μόλις ξέσπασε η κρίση η δυνατότητα αυτή ξανεμίσθηκε, καθώς συρρικνώθηκαν οι κεφαλαιακές εισροές.
- Στις πολιτικές για άμεση μείωση των φορολογικών εσόδων που ακολούθησαν κυρίως οι ελληνικές κυβερνήσεις πριν την κρίση για πάνω από μια δεκαετία.

2.2 Οικονομική κρίση στην κοινωνική ζωή

Η οικονομική κρίση έχει σημαντικές επιπτώσεις στην κοινωνική ζωή. Δημιουργείται μια αλυσιδωτή κατάσταση, όπως θα δούμε και παρακάτω στο κεφάλαιο, όπου η αδυναμία του δημόσιου τομέα για πληρωμή των υποχρεώσεων προς τις τράπεζες και τους τρίτους οδηγεί σε αδυναμία παροχής ρευστότητας των τραπεζών στις επιχειρήσεις με αποτέλεσμα και οι επιχειρήσεις να αδυνατούν να αποπληρώσουν τους μισθούς. Έτσι, υπάρχει μείωση (ή πολλές φορές και απουσία) εισοδήματος, το οποίο ελαττώνει την ευημερία και ωθεί μεγάλα τμήματα του πληθυσμού στη φτώχεια. Η απασχόληση είναι ένας κλάδος που αντανακλά σε μεγάλο βαθμό στην κατάσταση όπου βρίσκεται η διεθνής οικονομία.

Η συνεχής αβεβαιότητα, η έλλειψη ρευστότητας και το ψηλό κόστος δανεισμού έχουν οδηγήσει σε κλείσιμο πολλές επιχειρήσεις ενώ άλλες αντιμετωπίζουν σοβαρότατα προβλήματα. Αυτό οδηγεί στη συνεχή μείωση των θέσεων εργασίας με αποτέλεσμα η ανεργία να συνεχίζει την αυξητική της τάση.

Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης δε διαφοροποιούνται μόνο μεταξύ των χωρών, (οι χώρες χαμηλής και μέσης ανάπτυξης πλήττονται σε μεγαλύτερο βαθμό από τις αναπτυγμένες χώρες) αλλά και στο εσωτερικό τους. Πλέον οι χειρόνακτες εργάτες και τα άτομα με χαμηλή εκπαίδευση υφίστανται τις πλέον δυσμενείς επιπτώσεις σε σχέση με τα άτομα υψηλής εκπαίδευσης της μεσαίας και ανώτερης τάξης. Ήδη από τα τέλη του 2008 η ανεργία άρχισε να αυξάνεται.

Σε ένα άρθρο αναφέρεται ότι το φαινόμενο της ανεργίας μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο μέσω της ανάπτυξης. Αυτό μπορεί να γίνει με την παροχή κινήτρων και με τις ανακεφαλαιοποιήσεις των τραπεζών, ώστε να εισρεύσουν κεφάλαια στην οικονομία με χαμηλό κόστος.

Η συνεχής αβεβαιότητα, η έλλειψη ρευστότητας και το ψηλό κόστος δανεισμού έχουν οδηγήσει σε κλείσιμο πολλές επιχειρήσεις ενώ άλλες αντιμετωπίζουν σοβαρότατα προβλήματα.

2.3 Τράπεζες και μειώσεις χορηγούμενων δανείων

Τη σημερινή εποχή οι επιχειρήσεις έχουν πάψει να φοβούνται τη ΔΟΥ και ανησυχούν για τα αποτελέσματα που θα δημοσιεύσουν σε έναν ισολογισμό και θα τα δουν οι τράπεζες. Ο φόβος τους έγκειται στο να μην σταματήσουν οι τράπεζες να χορηγούν δάνεια ή να μην αυξήσουν τους τόκους για γρηγορότερη είσπραξη των ήδη χορηγούμενων δανείων.

Πρέπει να προσέχουν λοιπόν κάποιους δείκτες για την καλή και ομαλή λειτουργία της επιχείρησής τους.

A. Τα βασικά Ίδια κεφάλαια απαρτίζονται κυρίως από το μετοχικό κεφάλαιο, τα αποθεματικά και κέρδη περιόδου και δικαιώματα μειοψηφίας ενώ ως αφαιρετικά στοιχεία θεωρούνται τα άυλα πάγια στοιχεία και την υπεραξία.

Γίνεται συνεχής έλεγχος και αξιολόγηση σχετικά με την αναλογία, τη ποιότητα και την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων με σκοπό την υποστήριξη των δραστηριοτήτων της τράπεζας και την προστασία των καταθετών της, σύμφωνα με τις οδηγίες των σχετικών Πράξεων Διοικητή, της Τράπεζας Ελλάδος.

Επιδιωκόμενοι στόχοι της Τράπεζας ως προς τη διαχείριση της επάρκειας των κεφαλαίων:

- Η συμμόρφωση των κεφαλαιακών απαιτήσεων σχετικά με τους αναλαμβανόμενους κινδύνους.
- Η δυνατότητα της τράπεζας να συνεχίζει χωρίς εμπόδια τις δραστηριότητες της.
- Η συνέχιση της ισχυρής και σταθερής βάσης κεφαλαίου που θα υποστηρίζει τα επιχειρηματικά σχέδια της τράπεζας, σύμφωνα με το σχέδιο αναδιάρθρωσης.

Β. Η δραστηριότητα της Τράπεζας συνδέεται με την ανάληψη πιστωτικού κινδύνου, ο οποίος δηλώνει τη ζημιά της επιχείρησης, λόγω της αδυναμίας του αντισυμβαλλομένου να εκπληρώσει στο ακέραιο τις υποχρεώσεις του. Ο πιστωτικός κίνδυνος αποτελεί τον πιο σημαντικό κίνδυνο και για αυτό το λόγο η αποτελεσματική διαχείριση και παρακολούθηση του κρίνεται απαραίτητη από τη διοίκηση.

Τα πιστωτικά όρια που συνάπτονται με άλλες επιχειρήσεις από δραστηριότητες και συναλλαγές με χρεόγραφα του τραπεζικού χαρτοφυλακίου είναι αυτά που ουσιαστικά εκθέτουν σε πιστωτικό κίνδυνο. Η Τράπεζα διαμορφώνει το επίπεδο του πιστωτικού κινδύνου που αναλαμβάνει οριοθετώντας τον αποδεκτό βαθμό κινδύνου του κάθε πιστωτή.

Γ. Η σωστή αξιολόγηση και αποτελεσματική παρακολούθηση του κινδύνου αγοράς, που οφείλεται στην ενασχόληση της με χρηματοοικονομικά μέσα, καθώς και ο ακριβής προσδιορισμός των κεφαλαιακών απαιτήσεων ως προς τον αναλαμβανόμενο κίνδυνο.

Ο κίνδυνος αγοράς ο οποίος αφορά κυρίως στην πιθανότητα απωλειών από τις μεταβολές των τιμών (μετοχών, επιτοκίων, εμπορευμάτων ή συναλλαγματικών ισοτιμιών) χρηματοοικονομικών μέσων, αναλύεται σε:

- Επιτοκιακό κίνδυνο: ο οποίος αφορά μεταβολή αξίας που προέρχεται από μεταβολή επιτοκίων.
- Κίνδυνο τιμών: έχει να κάνει με τη μεταβολή της αξίας η οποία οφείλεται στη μεταβολή των τιμών (π.χ. τιμές μετοχών).
- Συναλλαγματικό κίνδυνο: που σχετίζεται με μεταβολή της αξίας που είναι αποτέλεσμα των μεταβολών των συναλλαγματικών ισοτιμιών.

Δ. Η ρευστότητα, που πολλές φορές αναφέραμε παραπάνω, παίζει σημαντικό ρόλο. Η διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας έχει να κάνει με την ικανότητα του πιστωτικού ιδρύματος να διατηρεί επαρκή ρευστά διαθέσιμα ώστε να εκπληρώνονται οι ταμειακές υποχρεώσεις. Για τη διαχείριση αυτού του κινδύνου παρακολουθούνται επανειλημμένα οι μελλοντικές απαιτήσεις σε ρευστότητα και οι αντίστοιχες ανάγκες δανεισμού σε συνδυασμό με την προβλεπόμενη λήξη των ανοικτών συναλλαγών.

2.4 Χρηματοοικονομικοί αριθμοδείκτες

Σημαντικό ρόλο παίζουν οι χρηματοοικονομικοί αριθμοδείκτες σε μία επιχείρηση. Πρέπει να ελέγχονται τακτά και ορθά. Οι Οικονομικοί Έλεγχοι οφείλουν να είναι αντικειμενικοί και μπορούν να συγκρίνονται με των υπόλοιπων εταιριών, για παράδειγμα ο έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων (ισολογισμός, τα αποτελέσματα χρήσης, η κατάσταση ταμειακής ροής) και οικονομικών δεικτών.

Συνήθως, χρησιμοποιούνται και συντάσσονται από την επιχείρηση για τον προσδιορισμό της χρηματικής αξίας των προϊόντων και υπηρεσιών που εισρέουν στην επιχείρηση και εκρέουν από αυτήν. Αποτελούν μέσα για την παρακολούθηση και τον έλεγχο των εξής τριών βασικών πλευρών της δραστηριότητας μιας επιχείρησης: της ρευστότητας, της γενικής οικονομικής της κατάστασης και της αποδοτικότητάς της.

2.5 Οικονομικοί δείκτες

Οι οικονομικοί δείκτες αποτελούν ένα άλλο σημαντικό εργαλείο οικονομικού ελέγχου. Για τον υπολογισμό τους, μπορούν να χρησιμοποιούνται στοιχεία ή μεγέθη από διαφορετικές οικονομικές καταστάσεις. Για να βγάλουμε χρήσιμα συμπεράσματα από την ανάλυση και τον έλεγχο ενός δείκτη πρέπει να γίνουν δύο ειδών συγκρίσεις:

- Η κλαδική σύγκριση: η σύγκριση αυτή μας επιτρέπει να απαντήσουμε στο ερώτημα “πώς τα πάει η επιχείρηση στον κλάδο της;”
- Η ανάλυση τάσεων : εδώ εξετάζεται η πορεία της επιχείρησης διαχρονικά.

Υπάρχουν πάρα πολλοί αριθμοδείκτες που μας βοηθάνε στην απεικόνιση της κατάστασης της επιχείρησης. Εμείς εδώ θα αναφέρουμε τους σημαντικότερους που είναι οι παρακάτω:

Δείκτες ρευστότητας

Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ρευστότητας = Κυκλοφορούν Ε/ Βραχυπρόθεσμο Π

Αριθμοδείκτης Πραγματικής Ρευστότητας =
Κυκλοφορούν Ε-τελικό απόθεμα/ Βραχυπρόθεσμο Π

Αριθμοδείκτης Άμεσης Ταμειακής Ρευστότητας =
Ταμείο + τράπεζα/ Βραχυπρόθεσμο Π

Δείκτες χρήσης Ενεργητικού

Ρυθμός ανακύκλωσης αποθεμάτων =
Κόστος πωληθέντων αγαθών / Μέσος όρος αποθεμάτων

Αριθμός ανακύκλωσης εισπρακτέων λογαριασμών =
Καθαρές πωλήσεις επί πιστώσει / Μέσος όρος εισπρακτέων λογαριασμών

Αναλογία συνολικού Ενεργητικού προς πωλήσεις =
Καθαρές πωλήσεις / Συνολικό Ενεργητικό

Δείκτες φερεγγυότητας

Αριθμοδείκτης χρέους = Σύνολο υποχρεώσεων / Συνολικό Ε

Αριθμοδείκτης ξένων – ιδίων κεφαλαίων = Σύνολο υποχρεώσεων / Ίδια κεφάλαια

Αριθμοδείκτης κάλυψης χρηματοοικονομικών δαπανών =
Έσοδα προ τόκων, φόρων / Χρεωστικοί τόκοι

Δείκτες αποδοτικότητας

Αριθμοδείκτης Μικτού Κέρδους= Μικτό κέρδος*100/ Καθαρές πωλήσεις

Αριθμοδείκτης Καθαρού Κέρδους = Καθαρό Κέρδος*100 / Καθαρές πωλήσεις

Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Απασχολούμενου Κεφαλαίου =

Καθαρό Κέρδος μετά τη φορολογία*100/ Απασχολούμενο Κεφάλαιο

(Απασχολούμενο Κεφάλαιο = Μετοχικό κεφάλαιο + Αποθεματικά + Ομολογίες+
+Μακροπρόθεσμα δάνεια)

2.6 Πωλήσεις

Ο όγκος των λιανικών πωλήσεων παρουσιάζει πτωτικές τάσεις. Ο δείκτης αυτός κατά τον Ιούλιο του 2009 σημείωσε μείωση 10,2% σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2008, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ. Σε αντίστοιχη σύγκριση των ετών 2008 προς 2007 είχε καταγραφεί υποχώρηση του δείκτη κατά 0,8%. Παρατηρούμε λοιπόν ότι φέτος καταγράφεται πολύ σημαντική πτώση στις λιανικές πωλήσεις που οφείλεται στην εμφάνιση της οικονομικής κρίσης. Επομένως η χρηματοπιστωτική κρίση έχει επηρεάσει το τζίρο των επιχειρήσεων αφού οι πωλήσεις τους έχουν περιορισθεί.

Παρατηρείται γενικά τον τελευταίο καιρό και ειδικότερα μετά την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης το κλείσιμο πολλών επιχειρήσεων, κυρίως λιανικού εμπορίου λόγω της κατακόρυφης μείωσης του τζίρου και των ακάλυπτων επιταγών. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι μόλις στους δύο πρώτους μήνες του 2009, 136 επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται κυρίως στους τομείς του ιματισμού, των υποδημάτων και του επίπλου κατέθεσαν αίτηση διαγραφής από το Βιοτεχνικό Επιμελητήριο λόγω πτώχευσης.

Πολλοί επιχειρηματίες δηλώνουν ότι το τελευταίο εξάμηνο είχαν αρνητικές επιπτώσεις στα καθαρά κέρδη και ότι μειώθηκε ο τζίρος τους το τελευταίο εξάμηνο. Επιπλέον, υποστηρίζουν ότι αυξήθηκαν οι ανείσπρακτες επιταγές το τελευταίο εξάμηνο, ενώ η συνέχιση της κατάστασης εξηγεί τη σημαντική πτώση ρευστότητας των μεταποιητικών επιχειρήσεων. Αρκετοί προέβησαν σε περικοπές για τη μείωση του κόστους λειτουργίας, ενώ άλλοι μείωσαν μόνο τα έξοδα για διαφήμιση.

2.7 Μειώσεις μισθών

Δεκάδες χιλιάδες νοικοκυριά έχουν ήδη κηρύξει πτώχευση λόγω αδυναμίας πληρωμής χρεών προς τις τράπεζες. Σύμφωνα με τα στοιχεία από τις αιτήσεις που έχουν υποβληθεί, προκύπτει ότι περισσότεροι από 30.000 ιδιώτες έχουν πτωχεύσει έως τώρα. Το πρόβλημα παρουσιάζεται εντονότερο στα φυσικά πρόσωπα τα οποία έχουν σχέση εξαρτημένης εργασίας με το δημόσιο, και φτάνει στο 1/3 του συνόλου.

Με την τρόικα να πιέζει, η κυβέρνηση προχωρά σε νόμο για την κατάργηση των συλλογικών συμβάσεων που ισχύουν με αποτέλεσμα τις απολύσεις και περικοπές των αποδοχών 110.000 εργαζομένων.

Με τις ρυθμίσεις που πρόκειται να γίνουν στο εργασιακό και μισθολογικό καθεστώς, ο ευρύτερος δημόσιος τομέας, θα εναρμονιστεί πλήρως με τον ιδιωτικό. Έτσι σταματάει η μονιμότητα του προσωπικού και ελαττώνονται οι αμοιβές με την κατάργηση των ειδικών επιδομάτων και τον περιορισμό των αποζημιώσεων για υπερωρίες και έκτακτη εργασία. Με αυτές τις αλλαγές, το ποσοστό των ατόμων που θα απολύονται κάθε μήνα και το ύψος των αποζημιώσεων θα γίνεται όπως στον ιδιωτικό τομέα, ενώ οι μειώσεις των αποδοχών υπολογίζεται να φθάσουν μέχρι και το 50%. Αυτό, είναι ένα παράδειγμα πολλών ανθρώπων που χάνουν τους μισθούς και τις δουλειές τους.

2.8 Κλείσιμο επιχειρήσεων και άνοιγμα νέων

Η επιχειρηματική ανανέωση είναι πολλές φορές απαραίτητη για την αγορά, καθώς 50% των επιχειρήσεων στα πρώτα πέντε χρόνια της ζωής τους δεν επιβιώνουν. Το μέσο ποσοστό αυτών των εταιρειών είναι περίπου 7% στην ΕΕ ανά έτος. Έτσι, ένα χαμηλό ποσοστό επιβίωσης δεν αποτελεί σοβαρά λόγο ανησυχίας καθώς η είσοδος νέων επιχειρήσεων είναι μέρος της διαδικασίας μέσω της οποίας οι επιχειρηματίες αντιδρούν στην πραγματικότητα της αγοράς. Ο συνεχής ανταγωνισμός που αυξάνεται οδηγεί τους επιχειρηματίες στο να κλείνουν την επιχείρησή τους και να ανοίγουν άλλη.

Αυτό όμως δε συμβαίνει τις περισσότερες φορές, γιατί στην περίοδο της οικονομικής κρίσης που διανύουμε οι επιχειρηματίες δεν έχουν μεγάλη ευελιξία. Η πτώχευση είναι ακόμη μια ευκαιρία για αυτούς. Από όλα τα κλεισίματα εταιρειών, αύξηση της τάξης του 19,5% παρουσίασαν οι αιτήσεις υπαγωγής στο άρθρο 99 το πρώτο εξάμηνο του 2012, έναντι του αντίστοιχου εξαμήνου του 2011 στο Πρωτοδικείο Αθηνών, ενώ 11 έως 18% όλων των ιδρυτών εταιρειών έχουν βιώσει κάποια αποτυχία. Πρόκειται

για επιχειρήσεις που προέρχονται από τους κλάδους της ένδυσης, της πληροφορικής, της εστίασης, των κατασκευών, της διαφήμισης και του ιατρικού εξοπλισμού. Η ελεγχόμενη χρεοκοπία της χώρας προκάλεσε καταιγισμό αιτήσεων από 544 εταιρίες σε όλη την Ελληνική επικράτεια για την υπαγωγή στο άρθρο 99, σε διάστημα 15 μηνών (Σεπτέμβριος 2011-Δεκέμβριος 2012) που κορυφώθηκε η οικονομική κρίση. Ο μεγαλύτερος αριθμός αιτήσεων συγκεντρώθηκε στα Πρωτοδικεία της Αθήνας, της Πάτρας και της Θεσσαλονίκης. Πιο συγκεκριμένα, το πρώτο εξάμηνο του 2012 υπεβλήθησαν στο Πρωτοδικείο Αθηνών 86 αιτήσεις, όταν ολόκληρο το 2011 είχαν υποβληθεί 101, ένα χρόνο πριν είχαν υποβληθεί 124 και το 2009 που ξεκινά ουσιαστικά η κρίση στην Ελλάδα οι αιτήσεις υπαγωγής ανήλθαν στις 95 αιτήσεις. Πτωχεύσεις συμβαίνουν και σε περιόδους υψηλής ανάπτυξης του ΑΕΠ. Η πτώχευση δεν είναι πάντα άμεση συνέπεια της επιχειρηματικής ανανέωσης: το 4-6% των πτωχεύσεων είναι δόλιες. Αυτό όμως δημιουργεί εμπόδια στους επιχειρηματίες που επιθυμούν να κάνουν μια νέα αρχή. Η εμπειρία των τελευταίων ετών στις επιχειρήσεις που έκαναν χρήση των διατάξεων του άρθρου 99 δεν είναι καθόλου ικανοποιητική, καθώς ένα πολύ μικρό ποσοστό που δεν ξεπερνά το 4% κατάφερε μόλις να εξυγιανθεί και να επιστρέψει σε πορεία ανάκαμψης. Παρά την υπάρχουσα γνώση των παραπάνω και της κατάστασης όσον αφορά την απόδοση των επιχειρηματιών που κάνουν νέα αρχή, οι πελάτες και οι χρηματοπιστωτικοί κύκλοι είναι επιφυλακτικοί. Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε:

- Το 79% των πολιτών της ΕΕ επιβεβαιώνουν ότι θα έδιναν μια δεύτερη ευκαιρία στους επιχειρηματίες που είχαν προηγουμένως αποτύχει.
- Το 47% των Ευρωπαίων αλλάζει συμπεριφορά στη πράξη δηλαδή θα δίσταζαν να παραγγείλουν σε μια επιχείρηση που είχε προηγουμένως αποτύχει.
- Το 51% από αυτούς δεν θα επένδυαν ποτέ σε επιχειρήσεις που έχουν οικονομικές δυσκολίες εξαρχής.

Μόνο ένα μικρό μέρος των επιχειρηματιών που έχουν αποτύχει κάνουν προσπάθεια για μια νέα αρχή παρά το γεγονός ότι οι περισσότεροι από τους πρώην επιχειρηματίες εξακολουθούν να έχουν επιχειρηματικές προτιμήσεις. Αυτό οφείλεται στον αντίκτυπο που δημιουργεί η αφερεγγυότητα στους ίδιους. Περίπου το 1/3 των επιχειρηματιών που πτωχεύουν πωλούν το σπίτι τους, ενώ οι αρνητικές συνέπειες επηρεάζουν στο 25% των περιπτώσεων, και τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειάς τους.

Επιπλέον, οι επιχειρηματίες που έχουν αποτύχει εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν ένα περιβάλλον το οποίο υποτιμά τις νέες ευκαιρίες που δίνονται ύστερα από μία επιχειρηματική αποτυχία. Πάντως, οι επιχειρηματίες που έχουν αποτύχει δείχνουν να διδάσκονται από τα σφάλματά τους και γενικά είναι πιο επιτυχημένοι στη δεύτερη προσπάθειά τους, και συνήθως όταν έχουν βοηθηθεί με εικονική πτώχευση.

Η έναρξη νέας επιχειρηματικής δραστηριότητας έπειτα από πτώχευση μπορεί να αποτελέσει πρόκληση από νομικής πλευράς. Το πτωχευτικό δίκαιο τους αντιμετωπίζει όλους με τον ίδιο τρόπο, ανεξάρτητα από το εάν η πτώχευση ήταν δόλια ή όχι, ή εάν η αποτυχία δεν οφειλόταν εμφανώς στον ιδιοκτήτη ή το διαχειριστή της επιχείρησης. Επίσης, υπάρχουν διάφοροι κανόνες που επιβάλλουν περιορισμούς, απαγορεύσεις και εκπτώσεις δικαιωμάτων, αποκλειστικά και μόνο λόγω της κίνησης πτωχευτικών διαδικασιών. Αυτή η αυτοματοποιημένη προσέγγιση δεν λαμβάνει υπόψη τους κινδύνους που αποτελούν καθημερινή πραγματικότητα της επιχειρηματικής ζωής και προϋποθέτει την άποψη ότι ο πτωχέυσας είναι κάποιος τον οποίο η κοινωνία δεν μπορεί να πιστεύει και να εμπιστεύεται.

Η Ελλάδα θέσπισε νέο ΠτΚ, με στόχο τη διαφοροποίηση μεταξύ της απλής και της δόλιας πτώχευσης. Στο μέλλον, οι μη δόλιοι πτωχέυσαντες δεν θα υπόκεινται σε προσωποκράτηση και θα διατηρούν τα δικαιώματα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι.

Μπορεί να είναι δύσκολο για τους επιχειρηματίες να ελευθερωθούν από υπερβολικά χρέη και στη συνέχεια να αναλάβουν και πάλι επιχειρηματική δραστηριότητα. Αφού συχνά, τα υπολειπόμενα χρέη δεν παύουν αυτομάτως να υπάρχουν όταν ολοκληρώνονται οι διαδικασίες αφερεγγυότητας, αν ο οφειλέτης είναι φυσικό πρόσωπο εξακολουθεί να ευθύνεται γι' αυτά.

Σε περίπτωση προσωπικής ευθύνης:

- ❖ οι πιστωτές μπορούν να εισπράξουν τα οφειλόμενα χρέη μέσω της κατάσχεσης των προσωπικών περιουσιακών στοιχείων του πτωχέυσαντα.
- ❖ όταν τα προσωπικά περιουσιακά στοιχεία του πτωχού δεν επαρκούν, μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις και να διαγραφεί το χρέος.

Για τις μη δόλιες πτωχεύσεις, είναι δυνατή η κατάρτιση σχεδίου αποπληρωμής των χρεών σε χώρες όπως η Πορτογαλία, η Ουγγαρία ή η Φινλανδία. Στο Βέλγιο, στην Ιρλανδία χορηγείται αυτομάτως αποκατάσταση δεκατριών ετών για αυτοαπασχόληση.

Είναι πολύ σημαντικό να βρεθεί τρόπος ώστε να προστατεύονται τα συμφέροντα όλων των μερών. Το πτωχευτικό δίκαιο θα πρέπει να προβλέπει σαφή διάκριση μεταξύ της νομικής αντιμετώπισης των μη δόλιων και των δόλιων πτωχεύσεων. Οι

επιχειρηματίες που κηρύσσονται σε πτώχευση για την οποία δεν φέρουν οι ίδιοι την ευθύνη θα πρέπει να δικαιούνται επίσημη δικαστική απόφαση με την οποία θα χαρακτηρίζονται μη δόλιοι και συγχωρητέοι. Η απόφαση αυτή θα πρέπει να δημοσιοποιείται. Επίσης, πρέπει να προβλέπεται στο πτωχευτικό δίκαιο έγκαιρη απαλλαγή από τα υπολειπόμενα χρέη, με την προϋπόθεση ότι θα πληρούνται ορισμένα κριτήρια.

2.9 Οικονομικό κύκλωμα

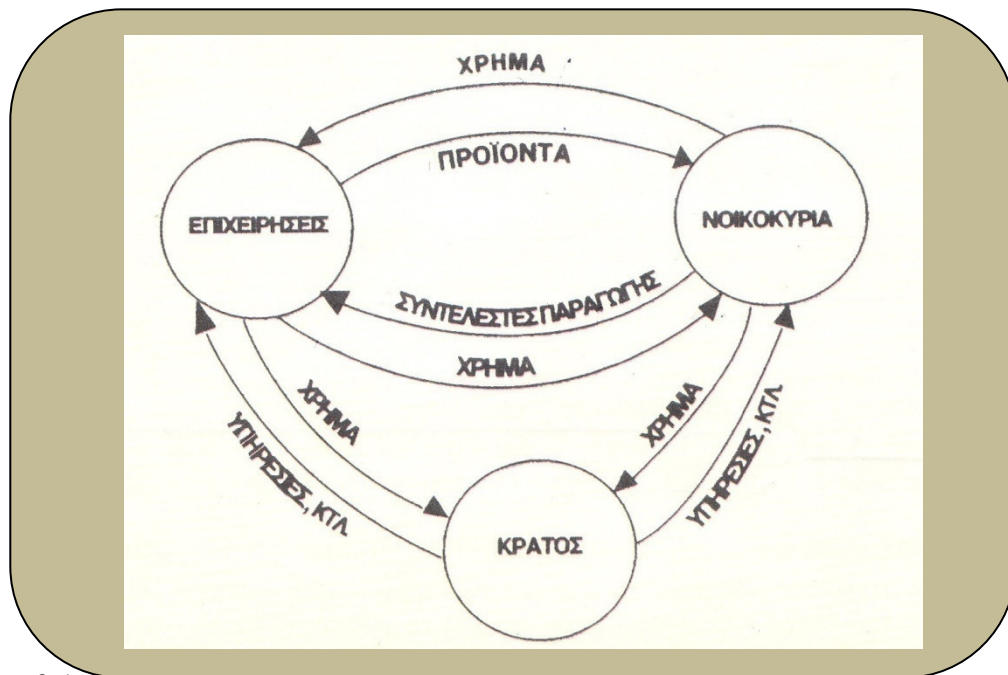
Το οικονομικό κύκλωμα δείχνει τις σχέσεις μεταξύ των βασικών μονάδων του συστήματος της οικονομίας, δηλαδή των επιχειρήσεων, των νοικοκυριών και του κράτους, αλλά και την αντίστροφη σχέση των αγαθών, του χρήματος και των παραγωγικών συντελεστών.

Τα νοικοκυριά είναι ουσιαστικά οι οικογένειες (μπορεί να είναι και ένα μόνο άτομο ή και περισσότερα). Ανά συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα (για παράδειγμα ανά βδομάδα, μήνα ή έτος) τα νοικοκυριά εισπράττουν διάφορα χρήματα ως εισοδήματα τα οποία μπορεί να προέρχονται από την εργασία των μελών που το απαρτίζουν (όπως για παράδειγμα μισθός εργαζομένου, σύνταξη) ή από κάποια περιουσιακά στοιχεία που διαθέτουν (π.χ. ενοίκια).

Οι συντελεστές της παραγωγής είναι η εργασία(σωματική και πνευματική με σκοπό την παραγωγή προϊόντος), το έδαφος (ή γη δηλαδή οι γεωγραφικές εκτάσεις, οι λίμνες, το υπέδαφος, οι θάλασσες, κ.α.) και το κεφάλαιο (δηλαδή τα προϊόντα που χρησιμεύουν για την παραγωγή άλλων προϊόντων και αγαθών). Ορισμένοι αναφέρουν και την επιχειρηματικότητα ως παραγωγικό συντελεστή.

Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι το έδαφος, η εργασία και το κεφάλαιο αποκτούν την ιδιότητα των παραγωγικών συντελεστών κατά την παραγωγική διαδικασία. Όταν δεν χρησιμοποιούνται για την παραγωγή κάποιου προϊόντος είναι εν δυνάμει παραγωγικοί συντελεστές.

Το οικονομικό κύκλωμα

Σχήμα 2.1

Το παραπάνω σχήμα περιγράφει το οικονομικό κύκλωμα. Βλέπουμε ότι μεταξύ των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων υπάρχουν δυο αντίθετες ροές. Ό,τι παράγεται από τις επιχειρήσεις (π.χ. προϊόντα, αγαθά) ρέει προς τα νοικοκυριά για κατανάλωση ενώ τα νοικοκυριά με τη σειρά τους παρέχουν στις επιχειρήσεις τους παραγωγικούς συντελεστές για τη μετατροπή τους σε προϊόντα. Καθεμία από αυτές τις ροές έχει και μία αντίθετη ροή χρήματος. Τα ποσά που καταβάλλουν οι επιχειρήσεις στα νοικοκυριά αποτελούν επιχειρηματικές δαπάνες που καλύπτουν το κόστος των προϊόντων. Στις αγορές για παραγωγικούς συντελεστές τα νοικοκυριά ανταλλάσσουν με χρήμα τους συντελεστές που διαθέτουν, αποκτώντας έτσι ένα χρηματικό εισόδημα το οποίο ξοδεύουν για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών, μετατρέποντας το έτσι σε καταναλωτική δαπάνη. Το κράτος διοχετεύει υπηρεσίες και υλικά αγαθά προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις και εισπράττει χρήμα με τη μορφή φόρων.

Φυσικά υπάρχουν και πολλές άλλες συναλλαγές μεταξύ τους (π.χ. μεταξύ των επιχειρήσεων, νοικοκυριών ή μεταξύ και άλλων κρατών) οι οποίες δεν εμφανίζονται για λόγους απλούστευσης και κατανόησης του οικονομικού κυκλώματος.

Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι οι ροές του κυκλώματος είναι συνεχείς, δηλαδή γίνονται οποιαδήποτε χρονική στιγμή. Επίσης, οι ροές δεν έχουν πάντοτε το ίδιο μέγεθος, δηλαδή μεταβάλλεται ανάλογα με τον όγκο των συναλλαγών και τις αυξομειώσεις της παραγωγικής δραστηριότητας.

Ο τρόπος που συνδέονται όλα αυτά είναι αλυσιδωτός, οπότε καταλαβαίνουμε ότι η παραμικρή μεταβολή σε έναν από αυτούς τους παράγοντες (για παράδειγμα μια κρατική πτώχευση) επιφέρει σημαντικές μεταβολές και στους υπόλοιπους (επιχειρήσεις, νοικοκυριά).

Το οικονομικό κύκλωμα όμως έχει επηρεαστεί πολύ με την σημερινή κρίση καθώς έχουν αυξηθεί τα ποσοστά ανεργίας, ο μη δανεισμός από τις τράπεζες και το κλείσιμο των επιχειρήσεων τα οποία οδηγούν σε ανεργία. Όλα αυτά μαζί δημιουργούν ένα φαύλο κύκλο μέχρι να εξέλθουμε από τη οικονομική κρίση. Ο σχηματισμός του νέου κυκλώματος για τα παραπάνω όμως είναι περιττός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΗΡΥΞΗΣ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

3.1 Πως κηρύσσεται η πτώχευση

Όπως έχουμε αναφερθεί και παραπάνω η πτώχευση κηρύσσεται με δικαστική απόφαση και αποσκοπεί στη συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών του οφειλέτη με τη ρευστοποίηση της περιουσίας του ή με τη διατήρηση της επιχείρησής του.

3.1.1 Προϋποθέσεις κήρυξης πτώχευσης

Κάθε άνθρωπος έχει την ικανότητα να έχει δικαιώματα και υποχρεώσεις έννομων σχέσεων και καταστάσεων, να είναι δηλαδή πρόσωπο. Τα άτομα αλληλεπιδρούν με αποτέλεσμα την δημιουργία ορισμένων σχέσεων. Οι σχέσεις αυτές μπορεί να είναι απλές βιοτικές σχέσεις ή σχέσεις έννομου χαρακτήρα οι οποίες ρυθμίζονται από το δίκαιο και έχουν νομικά αποτελέσματα όπως για παράδειγμα η μίσθωση, η δανειοδότηση. Στο Ελληνικό Δίκαιο έχουμε δυο είδη προσώπων : τα Φυσικά και τα Νομικά πρόσωπα.

Οι προϋποθέσεις τους χωρίζονται σε υποκειμενικές και αντικειμενικές.

Υποκειμενικές προϋποθέσεις: Βάση του ΠτΚ του άρθρου 2 πτωχευτική ικανότητα έχουν οι έμποροι - ενώσεις προσώπων με νομική προσωπικότητα που επιδιώκουν οικονομικό σκοπό. Εάν επέλθει θάνατος ή απλά παύση εμπορίας, δε σταματάει η πτώχευση (σε περίπτωση θανάτου φυσικού προσώπου πρέπει να υποβληθεί το αργότερο εντός έτους από το θάνατό του η αίτηση για κήρυξή της). Επίσης δεν κηρύσσονται σε πτώχευση τα ΝΠΔΔ - οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης - οι δημόσιοι οργανισμοί.

Αντικειμενικές προϋποθέσεις: Βάση του ΠτΚ του άρθρου 2 ο οφειλέτης που αδυνατεί να εκπληρώνει κανονικά τις ληξιπρόθεσμες χρηματικές υποχρεώσεις του κηρύσσεται σε πτώχευση. Η επαπειλούμενη αδυναμία εκπλήρωσης αποτελεί λόγο κήρυξης της πτώχευσης, στην περίπτωση που την κήρυξή της ζητεί ο οφειλέτης.

3.2 Αρμόδιο πτωχευτικό δικαστήριο – διαδικασία

Η διαδικασία αλλά και οι επιπτώσεις της πτώχευσης διέπονται από το ΠτΔ που αποτελεί ιδιαίτερο κλάδο του Εμπορικού Δικαίου. Αρμόδιο πτωχευτικό δικαστήριο για την κήρυξη της πτώχευσης είναι το πολυμελές πρωτοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου ο οφειλέτης έχει το κέντρο των κύριων συμφερόντων του. Ως κέντρο των κύριων συμφερόντων του εννοείται ο τόπος της καταστατικής έδρας, όπου ο οφειλέτης ασκεί συνήθως τη διοίκηση των συμφερόντων του και πρέπει να είναι αναγνωρίσιμος από τους τρίτους.

Η υπόθεση εκδικάζεται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Οι παρεμβάσεις, απλές ή κύριες, ασκούνται και με δήλωση που καταχωρείται στα πρακτικά.

Υπάρχουν και άλλες λύσεις πέραν της πτώχευσης που αναφέρονται σε παρακάτω κεφάλαιο, όπως για παράδειγμα η διαδικασία συνδιαλλαγής, η οποία είναι μία σειρά από ενέργειες έτσι ώστε να αποφευχθεί η πτώχευση και να συνεχιστεί η λειτουργία της επιχείρησης.

3.2.1 Διαδικασία εκούσιας δικαιοδοσίας

Ξεκινάει με την κατάθεση αιτήσεων στο Ειρηνοδικείο, οι προτάσεις κατατίθενται επί της έδρας και η επίδοση γίνεται όπως ορίζει ο Δικαστής. Η προσθήκη ή αντίκρουση κατατίθεται το αργότερο 3 εργάσιμων ημερών με δικόγραφο που εκδίδεται στους διαδίκους ή προφορικά στο ακροατήριο.

Υπάρχει ο βεβαιωτικός όρκος, που υποχρεώνει τον πτωχό να δώσει μαζί με την αίτηση, που βεβαιώνει την πραγματική κατάσταση των αντικειμένων του. Εάν αρνηθεί να δώσει όρκο ή δεν εμφανισθεί στο δικαστήριο, το δικαστήριο διατάσσει την προσωποκράτησή του. Επιπλέον υπάρχουν οι προϋποθέσεις (από)σφράγισης, οι οποίες είναι θάνατος προσώπου ή η αποτροπή του κινδύνου της καταστροφής των πραγμάτων μέσα στο ακίνητο. Συντάσσεται αίτηση σφραγίσεως και το διαμέρισμα σφραγίζεται με τη θέση λευκής ταινίας στη θύρα της εισόδου του και τα κλειδιά φυλάσσονται στο Ειρηνοδικείο. Για αποσφράγιση πρέπει να κατατεθεί αίτηση από τους κληρονόμους με τον ακριβή χρόνο θανάτου, την απόφαση του Ειρηνοδικείου για σφράγιση, που θα περιλαμβάνει την ακριβή περιγραφή του σφραγισθέντος ακινήτου και την επίκληση του κληρονομικού δικαιώματος των αιτούντων.

3.2.2 Όργανα της πτωχευτικής διαδικασίας

Τα όργανα που είναι υπεύθυνα για την διεκπεραίωση της πτωχευτικής διαδικασίας είναι το δικαστήριο, ο εισηγητής, ο σύνδικος, που είναι κεντρική φυσιογνωμία της πτώχευσης αφού σε αυτόν ανατίθεται η διοίκηση της περιουσίας, η συνέλευση των πιστωτών και η επιτροπή πιστωτών.

Αρμοδιότητα του πτωχευτικού δικαστηρίου είναι να ασκήσει την ανώτατη εποπτεία στη διεύθυνση των εργασιών της πτώχευσης. Έχει αρμοδιότητα να εκδικάζει τις διαφορές που ορίζονται στον κώδικα, αλλά και όσες αναφύονται από την πτώχευση και λόγω της κήρυξής της. Το πτωχευτικό δικαστήριο εκδικάζει κάθε υπόθεση που υπάγεται σ' αυτό, χωρίς εξαίρεση, κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Οι υποθέσεις ενώπιων του προσδιορίζονται εντός είκοσι ημερών και η κλήτευση γίνεται προ δέκα ημερών και η απόφαση εκδίδεται εντός δεκαπέντε ημερών από τη συζήτηση. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά στον παρόντα κώδικα, οι αποφάσεις του πτωχευτικού δικαστηρίου υπόκεινται σε έφεση ή αναίρεση μόνο για συγκεκριμένους λόγους. Τέτοιοι λόγοι μπορεί να είναι όταν το δικαστήριο παραβίασε ευθέως κανόνα ουσιαστικού δικαίου, στον οποίο περιλαμβάνονται και οι ερμηνευτικοί κανόνες των δικαιιοπραξιών. Για να είναι ορισμένος ο λόγος αναίρεσης πρέπει στο αναιρετήριο να αναφέρονται οι πραγματικές διαπιστώσεις και η έννομη συνέπεια που με βάση αυτή διαγνώσθηκε, ο κανόνας του ουσιαστικού δικαίου που παραβιάσθηκε και το νομικό σφάλμα, δηλαδή που ακριβώς εντοπίζεται η παραβίαση κατά την ερμηνεία του.

Ο εισηγητής στην πτώχευση ορίζεται ο πρωτοδίκης που υπηρετεί στο πρωτοδικείο (Αθηνών, Πειραιά, Θεσσαλονίκης) και ορίζεται για 2 δικαστικά έτη, με απόφαση της ολομέλειάς τους κατ' αποκλειστική απασχόληση. Στα λοιπά πρωτοδικεία, ο εισηγητής ορίζεται με την απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου. Με τον ίδιο τρόπο γίνεται αντικατάσταση του εισηγητή. Ο εισηγητής οφείλει αμέσως μετά την κήρυξη της πτώχευσης να μεριμνήσει για την ειδοποίηση του συνδίκου περί του διορισμού του και της επίβλεψης του. Πρέπει να επιταχύνει τις εργασίες της πτώχευσης, να διατάσσει όλα τα κατεπείγοντα μέτρα προς διασφάλιση της πτωχευτικής περιουσίας και να προεδρεύει στη συνέλευση των πιστωτών. Ο εισηγητής μπορεί να εξετάσει τον οφειλέτη και ενόρκως τους υπαλλήλους του, σχετικά με τη σύνταξη του ισολογισμού και τις αιτίες της πτώχευσης. Αν συντρέχει περίπτωση ποινικής ευθύνης κάποιου προσώπου, ο εισηγητής διαβιβάζει τα αντίγραφα των καταθέσεων στον αρμόδιο εισαγγελέα.

Η συνέλευση των πιστωτών αποτελείται από όλους τους πιστωτές της πτώχευσης (ανεξαρτήτως προνομίων ή εμπράγματων ασφαλειών) και από τους πιστωτές των οποίων οι απαιτήσεις τελούν υπό αίρεση. Στην αρχική συνέλευση μετέχει κάθε προσερχόμενος πιστωτής, μόλις γίνει επαλήθευση των πιστώσεων μετέχουν οι πιστωτές των οποίων έγιναν δεκτές οι απαιτήσεις τους. Αρχικά συγκαλείται με απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση για τη σύνταξη πίνακα εικαζόμενων πιστωτών και τον ορισμό της επιτροπής των πιστωτών. Η σύγκλησή της διατάσσεται από τον εισηγητή. Στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ταμείου Νομικών δημοσιεύεται η περίληψη της διάταξης του εισηγητή για τη σύγκληση της συνέλευσης και τα θέματα που θα συζητηθούν εντός δέκα ημερών πριν την ημέρα της σύγκλησης. Η συνέλευση λαμβάνει αποφάσεις κατά πλειοψηφία των παρόντων.

Η συνέλευση των πιστωτών που συγκαλείται δύναται να εκλέξει τριμελή επιτροπή πιστωτών. Συγχρόνως, εκλέγει τρία αναπληρωματικά μέλη. Ένα μέλος της επιτροπής εκλέγεται από τους εμπραγμάτως ασφαλισμένους, ένα από τους γενικούς προνομιούχους και ένα από τους ανέγγυους πιστωτές. Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν πιστωτές και από τις τρεις κατηγορίες, το τρίτο μέλος εκλέγουν οι πιστωτές των άλλων δύο κατηγοριών. Μετά την εκλογή της η επιτροπή πιστωτών υποχρεωτικά ορίζει κοινό για όλα τα μέλη της αντίκλητο. Η επιτροπή αυτή παρακολουθεί την πορεία των εργασιών της πτώχευσης και παρέχει τη συνδρομή στον σύνδικο κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του. Αν η επιτροπή πιστωτών υποβληθεί σε δαπάνες αναγκαίες για την εκτέλεση του έργου της, πρέπει να ζητήσει την άδεια του εισηγητή (πριν τη διενέργεια των δαπανών). Η επιτροπή βρίσκεται σε απαρτία αν παρίστανται δύο τουλάχιστον από τα μέλη της και είναι έγκυρες οι αποφάσεις της αν λήφθηκαν με τις τουλάχιστον δύο ψήφους των μελών της. Αν τα μέλη της επιτροπής πιστωτών δεν αποδεχθούν την εκλογή τους ή παραιτηθούν ο εισηγητής συγκαλεί τη συνέλευση των πιστωτών για την εκλογή νέων μελών. Τα μέλη της επιτροπής πιστωτών ευθύνονται σε αποκατάσταση κάθε ζημίας που προκάλεσαν στους πτωχευτικούς πιστωτές και στους πιστωτές της ομάδας από δόλο ή βαριά αμέλεια.

3.3 Πτώχευση φυσικού προσώπου

Από την 1^η Σεπτεμβρίου 2010, τέθηκαν σε ισχύ οι διατάξεις του νέου νόμου με αριθμό 3869 σχετικά με την "Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων και άλλων διατάξεων".

3.3.1 Έννοια φυσικού προσώπου

Φυσικό πρόσωπο σύμφωνα με το Αστικό Δίκαιο είναι «*κάθε άνθρωπος που έχει την ικανότητα να είναι υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων*⁸», ανεξάρτητα γένους, ηλικίας, εθνικότητας και θρησκείας. Με αυτή την έννοια μόνο ο άνθρωπος είναι από τη φύση του υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, δηλαδή η έννοια άνθρωπος ταυτίζεται με το φυσικό πρόσωπο. Οτιδήποτε άλλο, εκτός από τον άνθρωπο, έχει ικανότητα δικαίου είναι παράγωγο της έννομης τάξης δηλαδή νομικό πρόσωπο.

3.3.2 Αρχή και τέλος φυσικού προσώπου

Το φυσικό πρόσωπο αρχίζει να υπάρχει με την γέννησή του και παύει να υπάρχει με τον θάνατό του. Η γέννηση και ο θάνατος ενός προσώπου είναι γεγονότα τα οποία κρίνονται με βάση τα πορίσματα της ιατρικής επιστήμης⁹. Με βάση τη ληξιαρχική πράξη γεννήσεως και θανάτου αποδεικνύεται η αρχή και η λήξη του προσώπου. Η έννοια του θανάτου πρέπει να αποδειχθεί επακριβώς. Υπάρχει η περίπτωση να θεωρείται ότι έχει αποδειχθεί ο θάνατος προσώπου που το σώμα του δεν βρέθηκε, αν εξαφανίστηκε υπό συνθήκες που κάνουν το θάνατό του βέβαιο. Επιπλέον υπάρχει και η έννοια της «αφάνειας», δηλαδή αν ο θάνατος προσώπου είναι πολύ πιθανός (επειδή εξαφανίστηκε ενώ βρισκόταν σε κίνδυνο ζωής, ή επειδή λείπει πολύ καιρό χωρίς ειδήσεις) το δικαστήριο το κηρύσσει άφαντο ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε εξαρτά δικαιώματα από το θάνατό του. Η κήρυξη της αφάνειας δεν μπορεί να ζητηθεί πριν από την πάροδο ενός τουλάχιστον έτους από τη στιγμή του κινδύνου.

3.3.3 Προϋποθέσεις υπαγωγής στον πτωχευτικό κώδικα φυσικού προσώπου

Οι προϋποθέσεις για να υπαχθεί κάποιο φυσικό πρόσωπο στον ΠτΚ, δηλαδή να κηρύξει πτώχευση, είναι όμοιες με αυτές των νομικών προσώπων που αναφέρονται παρακάτω.

---

⁸ Αστικός Κώδικας, Άρθρο 34.

⁹ Επικρατέστερη άποψη αλλά όχι και ορθή είναι εκείνη που υποστηριζόταν μέχρι πρόσφατα, ότι ο θάνατος επέρχεται με την παύση των εγκεφαλικών λειτουργιών. Όμως τα πράγματα παίρνουν άλλη τροπή με τις νέες μεθόδους υποστήριξης της αναπνοής και της κυκλοφορίας του αίματος, οπότε δεν μπορούμε πλέον να μιλάμε για εγκεφαλικό θάνατο.

3.3.4 Διαδικασία ρύθμισης οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων

Ο νόμος¹⁰ αυτός αποσκοπεί στην αντιμετώπιση ενός διαρκώς αυξανόμενου κοινωνικού προβλήματος, αυτό της υπερχρέωσης . Υπάρχουν ομοιότητες με τον ΠτΚ αλλά διαφέρουν ουσιαστικά ως προς τον σκοπό τους. Στο πτωχευτικό δίκαιο των εμπόρων προτάσσονται οι πιστωτές του οφειλέτη και η ικανοποίησή τους με τη ρευστοποίηση της πτωχευτικής του περιουσίας. Έτσι, μοναδικό υποκείμενο προστασίας του νόμου είναι ο οφειλέτης (φυσικό πρόσωπο), για τον οποίο ο νόμος αποσκοπεί να επανενταχθεί στην οικονομική και κοινωνική ζωή με την ανάκτηση της οικονομικής του ελευθερίας και την εξάλειψη των χρεών που δεν μπορεί να αποπληρώσει.

Οι προϋποθέσεις υπαγωγής στο νόμο 3869/2010 είναι αρχικά ο αιτών να είναι φυσικό πρόσωπο χωρίς πτωχευτική ικανότητα και να μην έχει απαλλαγθεί από τα χρέη του άλλη φορά. Επιπλέον, να έχει ληξιπρόθεσμες χρηματικές οφειλές, οι οποίες δεν έχουν αναληφθεί τον τελευταίο χρόνο (χωρίς να αφορούν αδικοπραξία που διαπράχθηκε με δόλο, χρηματικές ποινές ή φόρους-τέλη προς το Δημόσιο). Και το πιο σημαντικό να έχει περιέλθει σε μόνιμη αδυναμία πληρωμής χωρίς δόλο.

Η διαδικασία που ακολουθείται μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης για τη δικαστική ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων είναι η κατάθεση αίτησης προς τα πιστωτικά ιδρύματα των αναλυτικών καταστάσεων των οφειλών εντός δεκαπέντε ημερών. Η Σύνταξη και υπογραφή βεβαίωσης αποτυχίας εξωδικαστικού συμβιβασμού, ένα μήνα μετά την υποβολή του αιτήματος όχι νωρίτερα. Υποβολή αίτησης στο Ειρηνοδικείο για τη βεβαίωση αποτυχίας του εξωδικαστικού συμβιβασμού, υπεύθυνης δήλωσης του οφειλέτη για την ορθότητα και πληρότητα των καταστάσεων που περιέχονται στην αίτησή του, δηλαδή των καταστάσεων της περιουσίας και των εισοδημάτων (του ιδίου και του συζύγου του), των πιστωτών του και των απαιτήσεών τους και τα έγγραφα σχετικά με την περιουσία του, τα πάσης φύσεως εισοδήματά του, τους πιστωτές και τις απαιτήσεις τους. Καταθέτει στη γραμματεία του αρμόδιου Ειρηνοδικείου τις αντιρρήσεις/προτάσεις των πιστωτών σχετικά με το σχέδιο διευθέτησης, εντός δύο μηνών από την κατάθεση αιτήσεων στο Ειρηνοδικείο. Στην πορεία γίνεται συζήτηση αίτησης ενώπιον του αρμόδιου Ειρηνοδικείου, έκδοση και δημοσίευση της απόφασης.

---

¹⁰ Ν. 3869/2010

3.4 Πτώχευση νομικού προσώπου

Παρακάτω θα δούμε τις διακρίσεις των νομικών προσώπων, τον τρόπο που κηρύσσει πτώχευση, καθώς και τη διαδικασία που ακολουθείται για καθένα από αυτά.

3.4.1 Έννοια νομικού προσώπου

Νομικό πρόσωπο είναι η ένωση προσώπων ή το σύνολο περιουσίας που επιδιώκει ή εξυπηρετεί ορισμένο σκοπό και έχει ορισθεί από το δίκαιο να είναι υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Έχει δική του προσωπικότητα (δικό του ΑΦΜ) και διενεργεί βάση των όρων και κανόνων του νόμου. Βασική προϋπόθεση για την ικανότητα δικαίου του νομικού προσώπου είναι ύπαρξη του. Το αρχικό σημείο της ύπαρξής του είναι η σύσταση του για την οποία απαιτείται μια έγγραφη πράξη, δηλαδή μια δικαιοπραξία που σηματοδοτεί την δημιουργία του και μια έγγραφη καταστατική πράξη, η οποία ονομάζεται καταστατικό, όταν αφορά το σωματείο και οργανισμός, όταν αφορά το ίδρυμα και την επιτροπή εράνων. Η καταστατική πράξη περιγράφει τους όρους λειτουργίας και διοίκησης του νομικού προσώπου. Η διαδικασία σύστασης ολοκληρώνεται με ορισμένες διατυπώσεις δημοσιότητας, οι οποίες διευκρινίζονται στις ειδικές διατάξεις κάθε νομικού προσώπου.

Το νομικό πρόσωπο μπορεί για πολλούς λόγους να διαλυθεί, να πάψει να υφίσταται, να χάσει την προσωπικότητά του και την ικανότητα δικαίου. Το τέλος του περιλαμβάνει δύο στάδια. Το πρώτο είναι το στάδιο της διάλυσης και το δεύτερο είναι το στάδιο της εκκαθάρισης. Μετά τη διάλυση έρχεται αυτόματα το στάδιο της εκκαθάρισης. Ο φορέας που τη διενεργεί ονομάζεται εκκαθαριστής και ορίζεται στο καταστατικό. Είναι μια διαδικασία που γίνεται αυτοδικαίως, δεν απαιτείται καμιά δικαστική απόφαση. Με την εκκαθάριση επιτυγχάνεται η επαλήθευση του Ε, του Π έτσι ώστε να ρευστοποιηθεί το Ε και να καταβληθούν τα οφειλόμενα ποσά ή να εκπληρωθούν όλες οι υποχρεώσεις προς τρίτους.

Κατά τη διαδικασία της εκκαθάρισης, το νομικό πρόσωπο έχει όση ικανότητα δικαίου χρειάζεται προκειμένου να εξυπηρετήσει τις ανάγκες του. Συνεπώς, οι πράξεις των εκκαθαριστών που δεν εξυπηρετούν το σκοπό της διάλυσης δεν δύναται να δεσμεύσουν το νομικό πρόσωπο, δεδομένου ότι αυτό δεν διαθέτει πλέον ικανότητα για τέτοιου είδους πράξεις.

Μετά το τέλος της εκκαθάρισης μπορεί να προκύψουν εναπομείναντα περιουσιακά στοιχεία. Ο δικαιούχος της περιουσίας μπορεί να ορίζεται στη συστατική πράξη ή στο καταστατικό ή στο νόμο ή με απόφαση του αρμόδιου οργάνου του νομικού προσώπου. Σε περίπτωση που δεν έχουν οριστεί δικαιούχοι του υπολοίπου της εκκαθάρισης, τότε δικαιούχος είναι το Δημόσιο. Το Δημόσιο είναι υποχρεωμένο να διαθέσει την περιουσία για το σκοπό που επεδίωκε το νομικό πρόσωπο. Από τη στιγμή που γίνεται η μεταβίβαση της περιουσίας στο Δημόσιο, το νομικό πρόσωπο παύει να υπάρχει οριστικά.

3.4.2 Διάκριση νομικού προσώπου

Μία πρώτη διάκριση των νομικών προσώπων είναι:

- I. Ν Π Ι Δ: Νομικά πρόσωπα σωματειακής μορφής, προέρχονται από ένωση προσώπων
- II. Ν Π Δ Δ: Νομικά πρόσωπα ιδρυματικής μορφής, συνίστανται σε σύνολο περιουσίας.
- III. Ν Π Μ Φ: Νομικά πρόσωπα που υπακούν τόσο στους κανόνες του δημοσίου όσο και του ιδιωτικού δικαίου.

Ο άνθρωπος είναι εκ φύσεως υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, δηλαδή διαθέτει ικανότητα δικαίου. Επιπλέον οτιδήποτε άλλο εκτός από τον άνθρωπο θεωρείται ότι έχει ικανότητα δικαίου, είναι δηλαδή δημιούργημα της έννομης τάξης και για αυτό ονομάζεται νομικό πρόσωπο.

- I. Ν Π Ι Δ: Δημιουργήθηκαν από το κράτος έχοντας σκοπό να επιτύχει πιο ορθή λειτουργία εφαρμογής κανόνων της ιδιωτικής οικονομίας και να παρακάμψει τις γραφειοκρατικές διατυπώσεις του δημοσίου δικαίου. Μπορεί να έχουν κερδοσκοπικό ή μη χαρακτήρα με σκοπό το κέρδος ή να είναι φιλανθρωπικής φύσεως αντίστοιχα. Τα πρόσωπα αυτά ιδρύονται από ιδιώτες που επιδιώκουν και εξυπηρετούν ιδιωτικούς σκοπούς. Υπάρχει η εξής διάκριση των ΝΠΙΔ σε νομικά πρόσωπα του αστικού δικαίου (παράδειγμα είναι το σωματείο, το ίδρυμα) και σε νομικά πρόσωπα του εμπορικού δικαίου (παράδειγμα οι εμπορικές εταιρίες-Α.Ε,Ο.Ε.).Για τα νομικά πρόσωπα αυτά ισχύει η αρχή του κλειστού αριθμού όπου

ο νόμος περιορίζει τα νομικά πρόσωπα σε ορισμένους μόνο τύπους. Άρα η δημιουργία άλλων τύπων είναι ανέφικτη.

- II. Ν Π Δ Δ: Τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ιδρύονται με πρωτοβουλία του κράτους και ασκούν δημόσια εξουσία. Αποτελούν δημόσιες υπηρεσίες με δικό τους οργανισμό και λειτουργία, για παράδειγμα το κράτος, οι δήμοι, τα πανεπιστήμια, οι δικηγορικοί σύλλογοι, το ίδρυμα κοινωνικών ασφαλίσεων κ.α. Για αυτά τα νομικά πρόσωπα ισχύουν οι διατάξεις του δημοσίου (διοικητικό δίκαιο).
- III. Ν Π Μ Φ: Προέκυψαν λόγω της ανάπτυξης της κρατικής παρέμβασης στη δραστηριότητα και βρίσκονται μεταξύ του ιδιωτικού και δημόσιου δικαίου. Έχουν την μορφή ΝΠΔΔ (κατά κύριο λόγο ΑΕ) όμως έχουν ιδρυθεί για να επιτελούν σκοπούς που αφορούν το κοινωνικό σύνολο. Υπακούουν κυρίως στους κανόνες που έχουν οριστεί από την ιδρυτική τους πράξη και είναι σχετικοί με την νομική τους μορφή. Τέτοια πρόσωπα είναι η ΔΕΗ, η ΕΥΔΑΠ, η ΕΡΤ, τα ΕΛΤΑ, ο ΟΣΕ.

3.4.3 Προϋποθέσεις υπαγωγής στον πτωχευτικό κώδικα νομικού προσώπου

Γενικότερα η προϋπόθεση πτώχευσης είναι η κήρυξη στην κατάσταση αυτή λόγω της κατάστασης παύσης πληρωμών. Οπότε όταν αναφερόμαστε σε επιχειρήσεις είναι η αδυναμία- παύση πληρωμών των εμπορικών ληξιπρόθεσμων, απαιτητών και εκκαθαρισμένων χρεών του. Για τη διαμόρφωση της παραπάνω κατάστασης δεν αρκεί οποιαδήποτε μη πληρωμή χρέους αλλά απαιτείται μόνιμη και γενική αδυναμία. Η αδυναμία αυτή εξομοιώνεται με γενικευμένη μη πληρωμή έναντι του κοινού. Με άλλα λόγια όταν επιφέρει αυτοτελώς την πραγματική αδυναμία συνέχισης της επαγγελματικής δραστηριότητας του εμπόρου.

Αντιθέτως, η τυχόν προσωρινή και οφειλόμενη σε παροδικά αίτια αδυναμία δεν οδηγεί σε κατάσταση παύσης πληρωμών και επομένως δεν συνιστά νόμιμο λόγο για την κήρυξη σε πτώχευση. Στοιχεία εκ των οποίων προκύπτει επαρκώς, ότι η μη πληρωμή είναι πρόσκαιρη και δεν οφείλεται σε μόνιμη αδυναμία, αποτελούν η εξόφληση άλλων σημαντικών χρεών του οφειλέτη εμπόρου, η κανονική συνέχιση της εμπορικής του δραστηριότητας και η εξακολούθηση των πληρωμών του υπαλληλικού προσωπικού του.

3.4.4 Πτώχευση κράτους

Η πτώχευση ενός κράτους (χρεωκοπία) είναι η κατάσταση στην οποία μπορεί να περιέλθει μια χώρα που αδυνατεί να ανταποκριθεί στις οικονομικές, εσωτερικές και εξωτερικές της υποχρεώσεις. Για τη δήλωση αυτής της κατάστασης χρειάζεται επίσημη εξαγγελία της ίδιας της κυβέρνησης, με την οποία και καθιστά διεθνώς γνωστή την αδυναμία της αυτή. Το Διεθνές Δίκαιο ασχολείται επίσης με την πτώχευση ενός κράτους, επειδή κατά τη διαδικασία της ουσιαστικά δημιουργούνται ιδιαίτερες σχέσεις και με άλλα κράτη.

Η κατάσταση αυτή προκύπτει όταν:

κρατικές δαπάνες > φορολογικών εσόδων

Ως κρατικές δαπάνες θεωρούνται μισθοί, συντάξεις, ενοίκια, προμήθειες.

Σε αυτές τις περιπτώσεις ο εσωτερικός δανεισμός αδυνατεί να αποδώσει ή ακόμα και η χώρα αδυνατεί την έκδοση χαρτονομισμάτων. Εάν οι πιθανοί δανειστές ή αγοραστές ομολόγων αυτού του κράτους υποψιαστούν ότι η κυβέρνηση μπορεί να μην καταφέρει να εξοφλήσει το χρέος της, μπορεί να απαιτήσουν κάποιο υψηλότερο επιτόκιο ως αποζημίωση για τον κίνδυνο αθέτησης των υποχρεώσεων της.

Οι κυβερνήσεις είναι ιδιαίτερα ευάλωτες σε μια κρίση κρατικού χρέους, όταν βασίζονται σε χρηματοδότηση μέσω "βραχυπρόθεσμων ομολόγων ή και στην οφειλή σε αναντιστοιχία νομισμάτων εάν δεν είναι σε θέση να εκδώσουν ομόλογα στο δικό τους νόμισμα, αφού σε αντίθετη περίπτωση μία μείωση της αξίας του νομίσματός τους μπορεί να το κάνει απαγορευτικά ακριβό για την αποπληρωμή των ξένων ομολόγων.

Μία κυβέρνηση που δεν μπορεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της μπορεί να εξαιρεθεί από περαιτέρω δανεισμό, όπου μερικά από τα στοιχεία του Ε της στο εξωτερικό μπορεί και να κατασχεθούν ενώ ενδέχεται να αντιμετωπίσει πολιτική πίεση από τους εγχώριους κατόχους ομολόγων της ώστε να ξεπληρώσει το χρέος της. Σε τέτοιες περιπτώσεις οι κυβερνήσεις επιλέγουν να μην πληρώσουν τη συνολική αξία του χρέους τους αρχίζοντας διαπραγματεύσεις με τους κατόχους ομολόγων για να συμφωνήσουν σε κάποια καθυστέρηση ή μερική μείωση των πληρωμών του χρέους τους. Αυτό καλείται "αναδιάρθρωση του χρέους".

Η βασικότερη αιτία της πτώχευσης ενός κράτους (όπως και μιας επιχείρησης) είναι η υπερχρέωσή του.

Αυτή μπορεί να επέλθει από:

- ❖ Κερδοσκοπική επίθεση ενάντια στο εθνικό νόμισμα μιας χώρας, κάτι το οποίο δεν υφίσταται σε μία χώρα της Ευρωζώνης, λόγω του κοινού νομίσματος.
- ❖ Την αρνητική οικονομική συγκυρία στις χρηματαγορές.
- ❖ Το αποτέλεσμα μίας επαναλαμβανόμενης ανά τα χρόνια σειράς ελλειμματικών προϋπολογισμών, κατά τη διάρκεια των οποίων το κράτος δαπανά περισσότερα από όσα εισπράττει, ενώ εξακολουθεί να χρηματοδοτεί τα ελλείμματα του με συνεχώς αυξανόμενα δάνεια (ομόλογα) από τους πολίτες, από τις τράπεζες, από επενδυτές και από άλλα κράτη.
- ❖ Το συνδυασμό των παραπάνω διαφορετικών αιτιών.

3.4.5 Τι σημαίνει χρεοκοπία για τους πολίτες και τι επέρχεται

Τα αποτελέσματά της για τους πολίτες είναι καταστροφικά. Αρχικά το Δημόσιο δε θα πληρώνει μισθούς και συντάξεις, κατ' επέκταση θα κλείσουν χιλιάδες επιχειρήσεις και οι εργαζόμενοι του ιδιωτικού τομέα θα μείνουν άνεργοι. Δε θα υπάρχουν καύσιμα στη χώρα καθώς δε θα μπορούν να γίνουν εισαγωγές. Κίνδυνος κλεισίματος νοσοκομείων και σχολείων. Όλα αυτά θα έχουν απόρροια τη δέσμευση των τραπεζικών καταθέσεων των πολιτών.

Μετά τη χρεοκοπία έρχονται δύσκολοι καιροί για ένα κράτος. Οι τράπεζες οι οποίες συνήθως κατέχουν σημαντικό μέρος των ομολόγων του δημοσίου, τα οποία είναι υποχρεωμένες να αποσβέσουν οπότε δημιουργούν μια τραπεζική κρίση. Η εσωτερική ζήτηση μειώνεται, οι επενδυτές αποσύρουν μαζικά το σύνολο των χρημάτων τους, η παραγωγή συρρικνώνεται, ο πληθωρισμός αυξάνεται, το χρηματιστήριο καταρρέει. Αυτή είναι η λεγόμενη οικονομική κρίση. Τέλος επέρχεται και η νομισματική κρίση, καθώς οι ξένοι επενδυτές «αποφεύγουν» για μεγάλο χρονικό διάστημα μια «χρεοκοπημένη» οικονομία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

4.1 Ανάκληση Πτώχευσης

Ανάκληση ορίζεται η αφαίρεση ή η αντιστροφή κάποιου νόμου. Αυτό γίνεται γενικά όταν ένας νόμος δεν είναι πλέον αποτελεσματικός, ή αποδεικνύεται ότι ένας νόμος έχει περισσότερες αρνητικές συνέπειες από όσες προβλέφθηκε αρχικά. Εδώ θα ασχοληθούμε με την ανάκληση της πτώχευσης δηλαδή την αποκατάσταση της μείωσης της περιουσίας του οφειλέτη που έχει επέλθει μέχρι την κήρυξη της πτώχευσης.

Βάσει του ΠτΚ « *Οι πράξεις του οφειλέτη που διενεργήθηκαν εντός του χρόνου που περιλαμβάνεται από την παύση των πληρωμών μέχρι την κήρυξη της πτώχευσης (ύποπτη περίοδος) και είναι επιζήμιες για την ομάδα των πιστωτών ανακαλούνται ή μπορούν να ανακληθούν από τον σύνδικο*»¹¹.

Η ημέρα παύσης των πληρωμών ορίζεται από το δικαστήριο, η χρονική όμως διάρκεια της ύποπτης περιόδου δεν είναι δυνατόν να είναι μεγαλύτερη από δύο χρόνια. Αν το δικαστήριο κηρύξει την πτώχευση λόγω *επαπειλούμενης* αδυναμίας εκπλήρωσης, σαν τέτοια θεωρείται η ημέρα δημοσίευσης της απόφασης που κηρύσσει την πτώχευση. Πράξεις που έγιναν μέσα στην ύποπτη περίοδο και είναι επιζήμιες για την ομάδα των πιστωτών ανακαλούνται ή μπορούν να ανακληθούν από τον σύνδικο, με απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου εφόσον ασκηθούν εντός ενός έτους από την ημέρα που ο σύνδικος έλαβε γνώση της πράξης και σε κάθε περίπτωση εντός δύο ετών από την κήρυξη της πτώχευσης.

4.1.1 Πράξεις υποχρεωτικής και δυνητικής ανάκλησης

Οι πράξεις ανάκλησης της πτώχευσης διακρίνονται σε δύο κατηγορίες, στις πράξεις υποχρεωτικής ανάκλησης και τις πράξεις δυνητικής ανάκλησης.

Οι πράξεις υποχρεωτικής ανάκλησης συνήθως είναι οι ακόλουθες :

- ❖ Δωρεές και χαριστικές δικαιπραξίες, ακόμη και αυτές στις οποίες η αντιπαροχή που έλαβε ο οφειλέτης ήταν δυσανάλογα μικρή σε σχέση με τη δική του παροχή.

---

¹¹ Ν.3588/2007, Κεφάλαιο Δεύτερο «Συνέπειες της πτώχευσης », Άρθρο 41.

Δεν περιλαμβάνονται οι δωρεές για λόγους κοινωνικής ευπρέπειας ή από λόγους ηθικού καθήκοντος, καθώς και οι πράξεις από ελευθεριότητα που έγιναν από τον οφειλέτη για εκπλήρωση νομικής υποχρέωσης και παροχές προς οικονομική ή επαγγελματική αποκατάσταση των τέκνων του, με την προϋπόθεση ότι οι παροχές είναι ανάλογες προς την περιουσιακή του κατάσταση και δεν προκάλεσαν ουσιώδη ελάττωση της περιουσίας του οφειλέτη.

- ❖ Πληρωμές ληξιπρόθεσμων χρεών με διαφορετικό τρόπο και όχι με μετρητά.
- ❖ Πληρωμές μη ληξιπρόθεσμων χρεών.
- ❖ Σύσταση εμπράγματης ασφάλειας (συμπεριλαμβανόμενης και της εγγραφής προσημείωσης υποθήκης) ή παροχή άλλων ασφαλειών ενοχικής φύσεως για προϋπάρχουσες υποχρεώσεις, για την εξασφάλιση των οποίων ο οφειλέτης δεν είχε αναλάβει αντίστοιχη υποχρέωση.

Στις πράξεις δυνητικής ανάκλησης, περιλαμβάνεται κάθε αμφοτεροβαρής πράξη του οφειλέτη, που μπορεί να ανακληθεί, ή πληρωμή από αυτόν ληξιπρόθεσμων χρεών του η οποία έγινε μετά την παύση των πληρωμών και πριν την κήρυξη της πτώχευσης, μόνο εάν ο αντισυμβαλλόμενος κατά τη διενέργεια της πράξης γνώριζε ότι ο οφειλέτης είχε παύσει τις πληρωμές του και η πράξη ήταν επιζήμια για την ομάδα των πιστωτών.

Αποδεικνύεται με τεκμήρια η γνώση του αντισυμβαλλομένου, εάν κατά τη διενέργεια της πράξης ήταν σύζυγος του οφειλέτη ή συγγενής εξ αίματος μέχρι και τρίτου βαθμού. Για το αντισυμβαλλόμενο νομικό πρόσωπο το τεκμήριο της γνώσης αφορά τα παραπάνω πρόσωπα (εφόσον είχαν την ιδιότητα του ιδρυτή ή διοικητή ή διευθυντή). Το τεκμήριο δεν ισχύει αν η ανακλητική αγωγή εγερθεί μετά την παρέλευση ενός έτους από την κήρυξη της πτώχευσης

4.1.2 Πράξεις δόλιας βλάβης των πιστωτών

Οι πράξεις του οφειλέτη οι οποίες έγιναν στο διάστημα της τελευταίας πενταετίας, πριν την κήρυξη της πτώχευσης, με δόλο του ιδίου ώστε να ζημιώσει τους πιστωτές του ή να ωφελήσει ορισμένους σε βάρος άλλων, ανακαλούνται, εφόσον ο τρίτος με τον οποίο συμβλήθηκε, κατά το χρόνο διενέργειας της πράξης είχε γνώση του δόλου του οφειλέτη.

4.1.3 Μη ανακαλούμενες πράξεις

Από την ανάκληση εξαιρούνται και δεν ανακαλούνται συνηθισμένες πράξεις της επαγγελματικής δραστηριότητας του οφειλέτη που διενεργήθηκαν υπό κανονικές συνθήκες και εντός των ορίων των συνήθων συναλλαγών του. Οι πράξεις του οφειλέτη τις οποίες ρητά ο νόμος εξαιρεί από την εφαρμογή των ρυθμίσεων περί ανάκλησης, ακυρότητας πράξεων που διενεργήθηκαν μέσα στην ύποπτη περίοδο. Ορισμένες πράξεις που γίνονται από τον οφειλέτη κατά το στάδιο εκπλήρωσης του σχεδίου αναδιοργάνωσης, σε περίπτωση επαναφοράς σε εκκαθάριση λόγω αδυναμίας εκπλήρωσης. Εδώ εντάσσονται και οι πράξεις που έγιναν με τη συμφωνία εξυγίανσης καθώς και οποιαδήποτε παροχή του οφειλέτη, για την οποία ο αντισυμβαλλόμενος κατέβαλε άμεσα ισοδύναμη αντιπαροχή σε μετρητά.

Όποιες πράξεις έγιναν στην ύποπτη περίοδο ανακαλούνται με απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου και την ανακλητική αξίωση ασκεί ο σύνδικος. Δύναται να ασκηθεί και από πιστωτή, στην περίπτωση που είχε ζητήσει εγγράφως από τον σύνδικο την άσκηση της για συγκεκριμένη πράξη και για συγκεκριμένο νόμιμο λόγο και ο σύνδικος δεν την άσκησε σε περιθώριο των δύο μηνών από τη λήψη του γραπτού αιτήματος του πιστωτή. Η ανακλητική αγωγή απευθύνεται σε αυτούς που είχαν λάβει μέρος στην ανακαλούμενη πράξη αλλά και κατά των κληρονόμων τους. Η ανάκληση δεν μπορεί να εμποδιστεί επειδή για την υπό ανάκληση πράξη έχει εκδοθεί τίτλος ο οποίος δύναται να εκτελεσθεί.

Αν κάποιος με ανακαλούμενη πράξη απέκτησε περιουσιακό στοιχείο του οφειλέτη, είναι υποχρεωμένος από το νόμο να το επαναμεταβιβάσει στον οφειλέτη καθώς ανήκει στην πτωχευτική περιουσία. Στην περίπτωση που η αυτούσια επαναμεταβίβαση δεν είναι εφικτή, η υποχρέωση ρυθμίζεται από τις διατάξεις σχετικά με τον αδικαιολόγητο πλουτισμό. Επίσης, όποιος έχει λάβει κάποια δωρεά, υποχρεούται να επιστρέψει μόνο τον πλουτισμό. Εάν το πτωχευτικό δικαστήριο διαπιστώσει ότι αυτός που συμβλήθηκε με τον οφειλέτη έπραξε κακόπιστα, μπορεί να τον υποχρεώσει να αποκαταστήσει τη ζημιά που προκάλεσε από αυτήν του την πράξη στην ομάδα των πιστωτών.

Όταν κάποια απαίτηση εξοφλείται με την ανακαλούμενη παροχή, εφόσον γίνει επαναμεταβίβασή της, η απαίτηση επανέρχεται σε ισχύ. Αν υπάρξει ανάκληση αμφοτεροβαρούς πράξης, ο αντισυμβαλλόμενος, εφόσον επιστρέφει την παροχή, έχει αξίωση στην αντιπαροχή του ως ομαδικός πιστωτής. Στην περίπτωση όμως που η

αντιπαροχή εξακολουθεί να διατηρεί την ταυτότητά της στην πτωχευτική περιουσία, ικανοποιείται ως πτωχευτικός πιστωτής.

4.2 Εργασίες πτώχευσης

Αφού κηρυχθεί η πτώχευση, αρχίζουν να γίνονται ορισμένες εργασίες που έχουν ως στόχο τη διασφάλιση, τη διαπίστωση αλλά και τη διαχείριση της περιουσίας του οφειλέτη, μέχρι να αποφασιστεί ο τρόπος περάτωσης της πτώχευσης από τους δανειστές. Με τη σφράγιση της πτωχευτικής περιουσίας επιτυγχάνεται η διασφάλισή της και με την αποσφράγιση και την απογραφή της, η διαπίστωση του ενεργητικού της. Συγκεκριμένα, γίνονται οι εξής ενέργειες :

1. Αίτηση πτώχευσης
2. Απόφαση
3. Δημοσιότητα- Καταχωρήσεις
4. Σφράγιση περιουσίας
5. Αποσφράγιση και απογραφή της περιουσίας
6. Εξέλεγχη (επαλήθευση)
7. Περάτωση πτώχευσης

Όπως αναφέραμε και σε άλλο κεφάλαιο η πτώχευση κηρύσσεται μετά από αίτηση πιστωτή ο οποίος έχει έννομο συμφέρον, καθώς και μετά από αίτηση του εισαγγελέα πρωτοδικών, εφόσον αυτό δικαιολογείται από λόγους δημόσιου συμφέροντος. Ο οφειλέτης με τη σειρά του υποχρεούται να υποβάλει το αργότερο μέσα σε δεκαπέντε ημέρες αίτηση προς το πτωχευτικό δικαστήριο για την κήρυξη της πτώχευσης. Στην αίτηση θα πρέπει να αναγράφονται:

- το όνομα,
- το επώνυμο- πατρώνυμο,
- η επωνυμία,
- η διεύθυνση, όπου ο οφειλέτης έχει την κατοικία του
- ο αριθμός του Εμπορικού Μητρώου του οφειλέτη

- επισυναπτόμενο πρωτότυπο γραμμάτιο κατάθεσης του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων πεντακοσίων ευρώ για την αντιμετώπιση των πρώτων εξόδων της πτώχευσης.

Όταν πρόκειται για ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη εταιρία πρέπει να αναγράφονται τα ανωτέρω στοιχεία και ως προς όλους τους ομόρρυθμους εταίρους. Σε περίπτωση που τα στοιχεία αυτά δεν έχουν αναγραφεί ή συμπληρωθεί, η αίτηση απορρίπτεται ως απαράδεκτη και επιστρέφεται το ποσό στον αιτούντα. Το δικαστήριο δύναται να απορρίψει την αίτηση, εφόσον αποδειχθεί ότι αυτή ασκείται καταχρηστικά δηλαδή όταν ο πιστωτής την χρησιμοποιεί ως υποκατάστατο διαδικασίας ατομικής ικανοποίησης. Τότε μετά από αίτηση ζητείται αποζημίωση από τον πιστωτή. Επίσης το δικαστήριο απορρίπτει την αίτηση εφόσον αποδεικνύεται ότι ενώ συντρέχουν οι παραπάνω προϋποθέσεις, η περιουσία του οφειλέτη δεν θα επαρκέσει για την κάλυψη των εξόδων της διαδικασίας. Σε περίπτωση απόρριψης καταχωρείται το όνομα (ή επωνυμία) του οφειλέτη στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο και στα Μητρώα Πτωχεύσεων. Η καταχώρηση διαγράφεται μετά την πάροδο μιας τριετίας.

Το πτωχευτικό δικαστήριο, αφού εκδώσει την απόφαση για την κήρυξη της πτώχευσης, διορίζει εισηγητή δικαστή και σύνδικο της πτώχευσης και δίνει διαταγή για τη σφράγιση της περιουσίας του χρεώστη. Ορίζεται η ημερομηνία, η ώρα, και ο τόπος όπου οι πιστωτές θα προβούν ενώπιον του εισηγητή σε συνέλευση για σύνταξη πίνακα εικαζόμενων πιστωτών και εκλογή της επιτροπής πιστωτών και ορίζεται και ο τρόπος δημοσιότητας. Επίσης, ορίζεται και η ημερομηνία σύγκλησης της συνέλευσης των πιστωτών στην οποία θα αποφασίσουν για τα οριζόμενα του άρθρου 70, σύμφωνα και με την έκθεση του συνδίκου. Η ημερομηνία της σύγκλησης δεν πρέπει να απέχει περισσότερο από τέσσερις μήνες από την κήρυξη της πτώχευσης. Υπάρχει περίπτωση οι δύο συνελεύσεις να συμπίπτουν.

Στις αποφάσεις αυτές συμπεριλαμβάνονται και η ημέρα παύσης των πληρωμών (το δικαστήριο μπορεί να μεταβάλει το χρόνο παύσης), η οποία δεν μπορεί να απέχει πέραν της διετίας από την ημερομηνία κήρυξης της πτώχευσης Σε περίπτωση κήρυξης της πτώχευσης *«ημέρα παύσης πληρωμών λογίζεται η ημέρα δημοσίευσης της απόφασης που κηρύσσει την πτώχευση»¹².*

---

¹² Ν. 3588/2007, Κεφάλαιο Πρώτο «Η Κήρυξη της Πτώχευσης», Άρθρο 7§2.

Στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ταμείου Νομικών δημοσιεύονται οι περιλήψεις των αποφάσεων που κηρύσσουν την πτώχευση και σύμφωνα πάντα με την επιμέλεια του συνδίκου, του οφειλέτη ή οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον. Σύμφωνα με τον ΠτΚ, «οι αποφάσεις που κηρύσσουν ή ανακαλούν πτώχευση ή διατάσσουν το άνοιγμα της διαδικασίας συνδιαλλαγής, επικυρώνουν τη συμφωνία συνδιαλλαγής, κηρύσσουν τη λύση αυτής, επικυρώνουν ή απορρίπτουν το σχέδιο αναδιοργάνωσης, ακυρώνουν τούτο ή διατάσσουν την ατομική ανατροπή του ή παύουν τις εργασίες της πτωχεύσεως και σε όσες άλλες περιπτώσεις ορίζεται στον παρόντα κώδικα, σημειώνονται στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο»¹³. Η απόφαση κήρυξης της πτώχευσης η οποία γίνεται με την επιμέλεια του συνδίκου, καταχωρείται στο υποθηκοφυλακείο ή στο κτηματολόγιο, στο οποίο έχουν καταχωρηθεί τα εμπράγματα δικαιώματα του οφειλέτη σχετικά με τα ακίνητα. Εάν υπάρξει εκποίηση ή αποδέσμευση των ακινήτων αυτών από τον σύνδικο, το πτωχευτικό δικαστήριο, μετά από αίτηση του, διατάσσει τη διαγραφή της καταχώρησης αυτής.

Με τη σφράγιση των στοιχείων της πτωχευτικής περιουσίας γίνεται η διασφάλιση της πτωχευτικής περιουσίας. Με την δικαστική απόφαση που κήρυξε την πτώχευση διατάσσεται η σφράγιση και γίνεται από τον ειρηνοδίκη του τόπου όπου βρίσκονται τα πράγματα. Για αυτό το λόγο, ο γραμματέας των πτωχεύσεων υποχρεούται να γνωστοποιήσει αμέσως στον ειρηνοδίκη τη διάταξη της απόφασης ώστε να σφραγιστεί η πτωχευτική περιουσία. Η γνωστοποίηση γίνεται με οποιοδήποτε πρόσφορο μέσο. Ο ειρηνοδίκης μόλις πληροφορηθεί την κήρυξη της πτώχευσης, υποχρεούται να εκτελέσει τη σφράγιση εντός είκοσι τεσσάρων ωρών με ή χωρίς την παρουσία του συνδίκου και οφείλει να ενεργήσει σε σφράγιση ακόμη και χωρίς να έχει ειδοποιηθεί από τον γραμματέα. Θέτει σφραγίδες στα παράθυρα και στις πόρτες της επιχείρησης του οφειλέτη αλλά και στα υπόλοιπα ακίνητα του, καθώς επίσης και στα κινητά του που βρίσκονται εκτός κλειστού χώρου. Ο ειρηνοδίκης συντάσσει έκθεση για τη σφράγιση, στην οποία αναφέρεται η περιγραφή των χώρων όπου τέθηκαν οι σφραγίδες και τα εξαιρεθέντα από τη σφράγιση πράγματα. Ορισμένα από τα αντικείμενα δύναται να εξαιρεθούν είτε υποχρεωτικά είτε δυνητικά.

Υποχρεωτικά δεν σφραγίζονται:

- η κατοικία του οφειλέτη και της οικογένειάς του
- τα κινητά που είναι ακατάσχετα

¹³ Ν. 3588/2007, Κεφάλαιο Πρώτο «Η Κήρυξη της Πτώχευσης», Άρθρο 8§2.

- τα εμπορικά βιβλία, τα οποία θεωρούνται από τον ειρηνοδίκη και βεβαιώνεται με συνοπτική έκθεση η κατάσταση τους
- τα βραχυπρόθεσμα αξιόγραφα ή όσα πρέπει να γίνουν αποδεκτά από τρίτο (δε αξιόγραφα περιγράφονται ακριβώς στην έκθεση)

Δυνητικά δε σφραγίζονται: τα πράγματα που υπόκεινται σε προσεχή φθορά ή υποτίμηση ή η διατήρηση τους είναι δαπανηρή (τα πράγματα αυτά απογράφονται και εκτιμώνται αμέσως από τον σύνδικο, ενώπιον του αρμόδιου για τη σφράγιση ειρηνοδίκη, ο οποίος προσυπογράφει την έκθεση).

Με την αποσφράγιση και την απογραφή της περιουσίας γίνεται και η διαπίστωση του ενεργητικού της. Εντός διαστήματος τριών ημερών από το διορισμό του και εφόσον έχει ολοκληρωθεί η σφράγιση, ο σύνδικος μπορεί να ζητήσει από τον ειρηνοδίκη την αποσφράγιση της πτωχευτικής περιουσίας και να προβεί στην απογραφή της. Ο οφειλέτης καλείται δύο ημέρες πριν ώστε να παρευρίσκεται κατά την αποσφράγιση. Αφού γίνει η απογραφή, η έκθεση απογραφής κατατίθεται την επόμενη ημέρα στον εισηγητή και όποιος έχει έννομο συμφέρον λαμβάνει αμέσως κάποιο αντίγραφο.

Ο σύνδικος, με βάση τα στοιχεία της απογραφής και όσα άλλα έχει στη διάθεση του, συντάσσει ειδική αναφορά που την υποβάλλει στον εισηγητή για την κατάσταση της πτωχευτικής περιουσίας και για τον τρόπο συνέχισης των εργασιών της πτώχευσης.

Επιπλέον, ο σύνδικος συντάσσει έκθεση, την οποία γνωστοποιεί κι αυτήν στον εισηγητή, (στον πτωχέυσαντα και σε εκπρόσωπο των εργαζομένων) σχετικά με την οικονομική κατάσταση του χρεώστη και των αιτίων της πτώχευσης, τις προοπτικές διατήρησης της επιχείρησης, τις δυνατότητες βιωσιμότητας της και υπαγωγής του χρεώστη σε σχέδιο αναδιοργάνωσης και τις συνέπειες που προβλέπονται για την ικανοποίηση των πιστωτών. Για την απογραφή και την εκτίμηση των πραγμάτων συντάσσεται από το σύνδικο και έκθεση απογραφής που υπογράφεται από τον ίδιο, τον ειρηνοδίκη και τα άλλα πρόσωπα.

Ανάλογα με την πορεία της απογραφής, αφαιρούνται διαδοχικά και οι σφραγίδες. Κάθε διακοπή που μπορεί να υπάρξει αναφέρεται στην έκθεση και υπογράφεται από όλους τους παραπάνω. Μόλις τελειώσει η απογραφή, τα βιβλία και τα υπόλοιπα έγγραφα, τα χρεόγραφα, τα εμπορεύματα, τα χρήματα και όλα τα πράγματα γενικότερα της πτώχευσης παραδίδονται στον σύνδικο, ο οποίος βεβαιώνει την παράδοση στο έγγραφο της εκθέσεως απογραφής.

Ο προσδιορισμός του παθητικού της περιουσίας του χρεώστη γίνεται με τη διαδικασία της εξέλεξης (επαλήθευσης) των απαιτήσεων κατά του χρεώστη και πρόκειται για περίπτωση στην οποία συμμετέχουν στις εργασίες της πτώχευσης και οι πτωχευτικοί δανειστές ώστε να εξασφαλιστεί η ικανοποίησή τους με το πτωχευτικό μέρισμα.

Στη διαδικασία της επαλήθευσης υποβάλλονται υποχρεωτικά:

- οι απαιτήσεις των εγχειρόγραφων (ανέγγυων)
- των γενικών προνομιούχων πιστωτών
- των πιστωτών μειωμένης εξασφάλισης

διότι μόνο με την κήρυξη της πτώχευσης και την άρση των ατομικών καταδιωκτικών μέσων μπορούν να ικανοποιηθούν. Οι ενέγγυοι πιστωτές μπορούν είτε να ασκήσουν την εμπράγματη αγωγή τους είτε να προβούν σε επαλήθευση χωρίς ωστόσο να χάσουν την εμπράγματη ασφάλεια τους.

Ο χρεώστης πρέπει υποχρεωτικά να παραδώσει στον σύνδικο κατάλογο με τα στοιχεία των πιστωτών του και με το ύψος των απαιτήσεων τους και αυτός με τη σειρά του πρέπει αμέσως να ενημερώσει εγγράφως σε διάστημα το πολύ τριών μηνών όλους τους πιστωτές. Αφού γίνει αυτό, τους καλεί να αναγγείλουν την απαίτηση τους και να καταθέσουν, είτε αυτοπροσώπως είτε μέσω πληρεξουσίου, τα έγγραφα τους στον γραμματέα των πτωχεύσεων ο οποίος επισημαίνει τις κυρώσεις της παράλειψης αναγγελίας. Όσοι πιστωτές δεν ανήγγειλαν την απαίτηση τους μέσα στη νόμιμη προθεσμία, ώστε να μετάσχουν στην επαλήθευση, μπορούν με ανακοπή (με δικά τους έξοδα) η οποία στρέφεται κατά του συνδίκου να ζητήσουν την επαλήθευση της από το πτωχευτικό δικαστήριο. Η αναγγελία γίνεται εγγράφως από τον γραμματέα των πτωχεύσεων. Ο πιστωτής θα πρέπει να αναφέρει το είδος και την αιτία της απαίτησης του, το ύψος της και την ημερομηνία δημιουργίας της. Επίσης, να αναφέρει εάν η αίτηση του έχει ή όχι προνομιακό χαρακτήρα ή εμπράγματη ασφάλεια και τα περιουσιακά στοιχεία που είναι αντικείμενο της εμπράγματης ασφάλειας ή του ειδικού προνομίου ή αν υπάρχει επιφύλαξη κυριότητας. Ακόμη, θα πρέπει να διορίσει αντίκλητο, στην περιφέρεια του πτωχευτικού δικαστηρίου. Με το πέρας της προθεσμίας αναγγελίας, δημιουργείται πίνακας όλων των πιστωτών που έχουν κάνει αναγγελία στον οποίο καταγράφεται το ύψος της κάθε απαίτησης. Ο σύνδικος καταθέτει τον πίνακα στον γραμματέα των πτωχεύσεων και ένα αντίγραφο του στον εισηγητή. Κάθε πιστωτής έχει δικαίωμα να λάβει αντίγραφο του πίνακα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

5.1 Αποτελέσματα της πτώχευσης ως προς τον χρεώστη

Όταν ο χρεώστης κηρύσσεται σε πτώχευση, οι συνέπειες είναι άμεσες και σοβαρές τόσο για εκείνον (σε προσωπικό επίπεδο) όσο και για τους δανειστές του. Αν και η πτώχευση έχει κακό στίγμα, καθώς δημοσιοποιείται, δεν πρέπει να αποφεύγεται για αυτόν και μόνο το λόγο και κυρίως στην περίπτωση που τα άτομα δεν έχουν καθόλου περιουσιακά στοιχεία ή όταν αυτά που έχουν θεωρούνται ανεπαρκή. Οι στερήσεις ορισμένων δικαιωμάτων διαφέρουν από φυσικά σε νομικά πρόσωπα. Οι συνέπειες της πτώχευσης, όσον αφορά τα φυσικά πρόσωπα, διακρίνονται σε: προσωπικές, ψυχολογικές, επαγγελματικές και περιουσιακές.

5.1.1 Συνέπειες σε προσωπικό επίπεδο

Οι προσωπικής φύσεως συνέπειες της πτώχευσης για το φυσικό πρόσωπο συνίστανται σε:

1. Η προσωπική κράτηση του οφειλέτη από το πτωχευτικό δικαστήριο που ίσχυε, πλέον καταργείται. Οι μη δόλιοι πτωχεύσαντες δεν θα υπόκεινται σε προσωποκράτηση και θα διατηρούν τα δικαιώματα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι.
2. Ο οφειλέτης εγγράφεται στο Μητρώο Πτωχευσάντων.
3. Μη απώλεια της εμπορικής του ιδιότητας¹⁴.
4. Ο πτωχεύσας υποχρεούται να εμφανίζεται, όποτε κληθεί, ενώπιον του συνδίκου ή του εισηγητή δικαστή στις περιπτώσεις που το απαιτεί ο νόμος και κυρίως όσον αφορά την εξέταση και το κλείσιμο των βιβλίων του και στις συνελεύσεις των πιστωτών.
5. Τα φυσικά πρόσωπα χάνουν κάποια δικαιώματα ύστερα από ειδικές ρυθμίσεις.
6. Η άρση του απορρήτου της εμπορικής αλληλογραφίας του οφειλέτη, οι επιστολές παραδίδονται στον σύνδικο ο οποίος τις αποσφραγίζει. Στη συνέχεια λαμβάνει γνώση του περιεχομένου τους και καλείται ο πτωχεύσας να παραβρεθεί.

---

¹⁴ Με το προϊσχύον δίκαιο, ο πτωχεύσας έχανε την ιδιότητα του εμπόρου, μπορούσε ωστόσο να ασκεί μεμονωμένες εμπορικές πράξεις.

7. Υιοθέτηση μέτρων συνεργασίας με τον σύνδικο και ενημέρωση του για οποιοδήποτε θέμα έχει να κάνει με την πτώχευση.

Πρέπει να τονιστεί το γεγονός ότι με τον νέο νόμο καταργούνται κάποιες προσωπικές κυρώσεις και στερήσεις¹⁵ που ίσχυαν με τον προηγούμενο πτωχευτικό κώδικα σχετικά με τα φυσικά πρόσωπα.

Οι προσωπικής φύσεως συνέπειες της πτώχευσης για το νομικό πρόσωπο συνίστανται σε:

1. Λύση της επιχείρησης του πτωχεύσαντος και εκκαθάριση¹⁶ της πτωχευτικής περιουσίας.
2. Ατομική επιβάρυνση των μελών της επιχείρησης στην περίπτωση που πρόκειται για Ο.Ε. ή Ε.Ε. εταιρία. Πιο συγκεκριμένα, στις προσωπικές εταιρίες η πτώχευση της εταιρίας συνεπάγεται και την πτώχευση των ομόρρυθμων εταίρων. Στις Ε.Ε. πτωχεύουν μόνο τα ομόρρυθμα μέλη και όχι τα ετερόρρυθμα.
3. Τα όργανα της επιχείρησης διατηρούνται.
4. Τη διοίκηση της περιουσίας της επιχείρησης από τον σύνδικο που διορίζει το πτωχευτικό δικαστήριο.

Αυτό που πρέπει να τονίσουμε είναι ότι όταν πρόκειται για Ε.Π.Ε. ή Α.Ε, η πτώχευση σημαίνει αυτόματα και τη λύση τους, ενώ οι Ο.Ε. και Ε.Ε. δεν λύνονται εκτός εάν το καταστατικό τους προβλέπει κάτι άλλο.

5.1.2 Οι επιπτώσεις στην υγεία του πτωχού

Η ψυχική υγεία ενός ατόμου επηρεάζεται σε σημαντικό βαθμό από την απώλεια εργασίας και την ύπαρξη αδυναμίας εκπλήρωσης των οικονομικών του υποχρεώσεων. Παλιότερα, εάν κάποιος έχανε τη δουλειά του, υπήρχε η ελπίδα ότι θα βρει μια νέα δουλειά. Σήμερα εάν κάποιος χάσει τη δουλειά του, δύσκολα μπορεί να βρει μια άλλη. Η οικονομική κρίση, αλλά και η όλη κατάσταση που επικρατεί, έχει έντονο αντίκτυπο στην υγεία των ατόμων. Πιο έντονα είναι τα φαινόμενα στη μεσαία τάξη και κυρίως στους

---

¹⁵ Με τον προηγούμενο νόμο ο οφειλέτης έχανε το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι που τώρα δεν το στερείται, καθώς επίσης δεν μπορούσε να διορίζεται σε δημόσια λειτουργήματα και περιορίζονταν σε σημαντικό βαθμό οι ατομικές ελευθερίες του.

¹⁶ Ο όρος της εκκαθάρισης αναφέρεται σε πώληση πάγιων περιουσιακών στοιχείων που διαθέτει η επιχείρηση, ώστε να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις των πιστωτών.

μικρούς επαγγελματίες που βλέπουν τη ζωή τους να αλλάζει άρδην. Βλέπουμε άτομα τα οποία ήταν υγιή, ξαφνικά να αρρωσταίνουν, είτε να περνάνε μια έντονη κατάθλιψη, είτε αγχώδεις διαταραχές οι οποίες έχουν αυξηθεί τελευταία.

Σημαντική αύξηση παρουσίασαν και τα εμφράγματα στην Ελλάδα μετά το ξεκίνημα της οικονομικής κρίσης, ιδίως μεταξύ των γυναικών και των ανδρών άνω των 45 ετών¹⁷. Η διαπίστωση αυτή βασίζεται στην ανάλυση των ιατρικών ιστορικών περίπου 22.100 ασθενών που έγιναν δεκτοί στο καρδιολογικό τμήμα του νοσοκομείου της Καλαμάτας σε μια περίοδο οκτώ ετών, χωρισμένη σε δύο περιόδους: μία προ της κρίσης (Ιανουάριος 2004 – Δεκέμβριος 2007: 10.870 ασθενείς) και άλλη μία κατά τη διάρκεια της κρίσης (Ιανουάριος 2008 – Δεκέμβριος 2011: 11.223 ασθενείς).

Κατά την πρώτη περίοδο, πριν την κρίση, καταγράφηκαν 841 εμφράγματα δηλαδή 17,43 ανά 10.000 ανθρώπους, ενώ στην περίοδο της κρίσης υπήρξε αύξηση σε 1.084 εμφράγματα δηλαδή 22,46 ανά 10.000 ανθρώπους. Η αύξηση ανάμεσα στις δύο χρονικές περιόδους αφορούσε όλες τις κατηγορίες των ασθενών: 20,8% για τα άτομα κάτω των 45 ετών (δηλαδή από τα 53 εμφράγματα σε 64), 25,7% για τους άνδρες (δηλαδή από 642 εμφράγματα σε 807), 29,4% για τα άτομα άνω των 45 ετών (δηλαδή από 788 εμφράγματα σε 1.020) και 39,2% για τις γυναίκες (δηλαδή από 52 εμφράγματα σε 64).

Σύμφωνα με την έρευνα η μεγαλύτερη αύξηση στα εμφράγματα καταγράφηκε στις γυναίκες. *«Οι Ελληνίδες έχουν μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας από τους άνδρες, είναι υπεύθυνες για τη φροντίδα των παιδιών και επίσης εργάζονται εκτός σπιτιού – μια συνταγή για στρες»*, σχολίασε ο Μάκαρης. Οι ερευνητές¹⁸ σκοπεύουν να επεκτείνουν την μελέτη τους πέρα από τη Μεσσηνία, σε όλη την Ελλάδα, αναλύοντας τη σχέση ανάμεσα στα καρδιολογικά περιστατικά και την οικονομική κρίση.

Τόνισε επίσης, ότι οι άνθρωποι μεγαλύτερης ηλικίας, που επίσης εμφανίζουν σχετικά μεγάλη αύξηση εμφραγμάτων, έχουν περιορισμένες ευκαιρίες απασχόλησης, ενώ παράλληλα πέφτουν θύματα της αρτηριοσκλήρυνσης. *«Η ανεργία αποτελεί ένα συμβάν*

---

¹⁷ Σύμφωνα με στοιχεία που αφορούν κυρίως τη Μεσσηνία, τα οποία παρουσίασε ο καρδιολόγος Εμμανουήλ Μάκαρης του Γενικού Νοσοκομείου της Καλαμάτας, στο 62ο ετήσιο επιστημονικό συνέδριο του Αμερικανικού Κολλεγίου Καρδιολογίας στο Σαν Φρανσίσκο.

¹⁸ Την έρευνα, πλην του Μάκαρη, έκαναν οι γιατροί του νοσοκομείου Καλαμάτας: Γιώργος Μίχας, Ρενάτα Μίχα, Γιάννης Πισιμίσης, Ηλίας Τσίχλης, Διονύσης Σβορώνος, Δημήτρης Γκότσης, Γιώργος Κουδούνης, Σπύρος Ζόμπολος κ.α.

που προκαλεί στρες και το στρες συνδέεται με την καρδιοπάθεια, αλλά προκύπτουν και άλλα ζητήματα λόγω των οικονομικών δυσκολιών. Αυτή την εποχή, πολλοί άνθρωποι δεν έχουν χρήματα να αγοράσουν φάρμακα ή να πάνε στο γιατρό τους. Υπάρχει μεγάλη αύξηση στις καρδιαγγειακές παθήσεις στην Ελλάδα και το κόστος για την κοινωνία είναι πολύ υψηλό», πρόσθεσε.

Ακόμη, τα κοινωνικά δίκτυα φροντίδας αναφέρουν αύξηση του αριθμού των ανθρώπων που προσφεύγουν σε αυτά ζητώντας στήριξη και κάλυψη των βασικών τους αναγκών (συσσίτια, στέγαση, δωρεάν ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη). Οι περισσότεροι από αυτούς που καταφεύγουν στα συσσίτια το τελευταίο χρονικό διάστημα είναι άτομα μεταξύ 50 και 70 ετών, βρίσκονται δηλαδή κοντά στην ηλικία της συνταξιοδότησης. Το φαινόμενο αυτό εκτιμάται ότι συνδέεται με την αύξηση της ανεργίας σε αυτές τις «μη παραγωγικές» ηλικίες που έχασαν την δουλειά τους λίγο πριν τη σύνταξη¹⁹. Από τα τέλη Σεπτεμβρίου έχουν πολλαπλασιαστεί και όσοι ζητούν φαγητό από τα συσσίτια της Εκκλησίας, κυρίως σε αυτήν τη λύση καταφεύγουν περισσότεροι Έλληνες. Τα συσσίτια διπλασιάστηκαν από 5000 σε 10000 την ημέρα μόνο στην Αθήνα. Σήμερα οι Έλληνες αποτελούν περίπου το 35-40% όσων μετέχουν στα συσσίτια.

5.1.3 Οι επιπτώσεις στην ψυχολογία του πτωχού

Η οικονομική κρίση οδηγεί σε επισφαλή εργασία, ανεργία, και τελικά πτώχευση που οδηγούν στον κοινωνικό αποκλεισμό όλο και περισσότερων ομάδων πράγμα που αποτελεί πηγή για διάφορες ψυχικές διαταραχές. Οι επιπτώσεις μιας πτώχευσης στην ψυχολογία του πτωχεύσαντος θα πρέπει να διερευνηθούν και να τονιστούν ιδιαίτερα, καθώς το άτομο νιώθει ότι στιγματίζεται. Η ενασχόληση των οικονομικών επιστημών με την έννοια του στίγματος έχει δώσει πρόσθετα αποτελέσματα, στρέφοντας το ενδιαφέρον προς νέες, οικονομικές πηγές στίγματος (π.χ. μακροχρόνια ανεργία, πτώχευση). Αξίζει να σημειωθεί εδώ ότι η ανεργία στην Ελλάδα, τον Οκτώβριο του 2012, ανήλθε στο 26,8% (από 19,7% τον Οκτώβριο του 2011) του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat. Το ποσοστό αυτό ήταν το υψηλότερο στην ΕΕ. Συγκεκριμένα, το ποσοστό ανεργίας στους άνδρες ήταν 24,1%, στις γυναίκες, 30,4% και στους νέους κάτω των 25 ετών, 57,6%. Σημειώνεται ότι και στις τρεις κατηγορίες ανέργων η Ελλάδα είχε τις χειρότερες επιδόσεις στην ΕΕ.

---

¹⁹ Εφημερίδα Αυγή 12/12/2010

Η ανεργία σχετίζεται επίσης με αύξηση της ημερήσιας κατανάλωσης αλκοόλ, αύξηση στις αυτοκτονίες, στην ενδοοικογενειακή βία, αλλά και μείωση των θανάτων από τροχαία κατά 1,4% προφανώς λόγω του περιορισμού των μετακινήσεων. Ειδικότερα η φτώχεια σχετίζεται και με την εμφάνιση ασθενειών, όπως αναφέραμε παραπάνω, καθώς τα άτομα αναγκάζονται να διαβιώνουν σε υποβαθμισμένο περιβάλλον, να τρέφονται ανεπαρκώς και να εργάζονται σε επικίνδυνα και ανθυγιεινά περιβάλλοντα.

Το στίγμα που δημιουργείται στα άτομα από όλα τα παραπάνω, επιβαρύνει την ψυχική συμπτωματολογία και σχετίζεται με την επιδείνωση των δεδομένων που αφορούν στην αποκατάσταση (ανεργία, προβλήματα στέγασης, επιπτώσεις στην οικογένειά του ατόμου). Σε όλα αυτά συμβάλλουν και η έλλειψη κοινωνικού κύρους, το οποίο παίζει σημαντικό ρόλο στην ψυχική υγεία, η έλλειψη αυτοεκτίμησης, η μη ύπαρξη σωματικής και πνευματικής δραστηριότητας, η μη χρήση των ταλέντων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της αυτοπεποίθησης του πτωχού λόγω της επαγγελματικής και οικονομικής του αποτυχίας, την υποτίμηση και την περιθωριοποίηση, τη ντροπή, ενώ του αναδύονται πολλές φορές και συμπεριφορές απόκρυψης και απόσυρσης. Αυτά συμβαίνουν διότι όπως είχε πει και ο Μάσλου, δεν εκπληρώνονται οι βασικές ανάγκες των ατόμων. Ξεκινούν με όνειρα κι ελπίδες, ν' αλλάζουν τα πράγματα προς το καλύτερο, αλλά τελικά δεν τα καταφέρνουν, παραιτούνται, πέφτουν σε κατάθλιψη και συχνά αυτοκτονούν.

Εάν εστιάσουμε την προσοχή μας στις αυτοκτονίες λόγω της οικονομικής κρίσης που αυξάνει δραματικά τις πτωχεύσεις, την οικονομική ανέχεια, την ανεργία, θα παρατηρήσουμε ότι:

- Η οικονομική καταστροφή και δυσπραγία είναι αποτέλεσμα ενός συνεχούς και παρατεταμένου στρες²⁰, το οποίο δημιουργείται από τη δυσκολία ανάκαμψης στις μέρες μας των επαγγελματικών, οικονομικών και οικογενειακών κυρίως τομέων .
- Η αυτοκτονία μοιάζει τελικά σαν τη μόνη διέξοδο για να γλυτώσει κανείς από τον πόνο της ανέχειας, της κοινωνικής υποβάθμισης, της αυτό-υποτίμησης, της αδυναμίας να βρεθούν διέξοδοι.

την οικονομική κρίση συνήθως ακολουθεί και κρίση σε όλες τις κοινωνικές, οικογενειακές, προσωπικές σταθερές. Ο γάμος συχνά κλονίζεται, οι φιλίες αποδεικνύονται πολύ λιγότερες ή ανύπαρκτες την ώρα της κρίσης, το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον περιορίζεται συνήθως μόνο στη 'συμπάθεια'.

---

²⁰ Το παρατεταμένο στρες είναι εξαιρετικά ψυχοφθόρο για τον άνθρωπο όπως έδειξαν πειράματα των ναζί στον Β' Παγκόσμιο πόλεμο, καθώς και 'επαγγελματίες βασανιστές' με το μαρτύριο της σταγόνας, τη συνεχή αϋπνία, κ.α.

- Το κράτος έχει μεγάλες αδυναμίες στήριξης των ανέργων και οικονομικά πασχόντων.
- Γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι όσο πιο ψηλά (οικονομικά) βρίσκεται κανείς, τόσο μεγαλύτερες είναι οι επιπτώσεις της πτώχευσης. Οι πλούσιοι που ξαφνικά γίνονται φτωχοί βιώνουν δραματική διαφορά στην καθημερινότητά τους.
- Ανάμεσα στους ανέργους που αυτοκτονούν, υπάρχει σίγουρα ένα ποσοστό ατόμων με αδύναμο χαρακτήρα, που δεν μπόρεσαν να τα βγάλουν πέρα, αλλά ο κίνδυνος αυτοκτονίας λόγω ανεργίας είναι πολύ μεγάλος για όλους, ακόμα και για τους πολύ δυνατούς.
- Η πλειονότητα των αυτοχειρών το 2009 ήταν άγαμοι, διαζευγμένοι ή χήροι (το 50% των ανδρών και το 66% των γυναικών). Οι περισσότεροι που έδωσαν τέλος στη ζωή τους ήταν οικονομικά ανενεργοί και με σοβαρά οικονομικά προβλήματα. Ήταν κυρίως μικροί επιχειρηματίες που πτώχευσαν ή γονείς που πήραν δάνεια πριν την κρίση και δεν μπορούσαν να τα αποπληρώσουν και είχαν απολυθεί. Υπήρχαν όμως και πολλοί άνεργοι, άεργοι, συνταξιούχοι, μαθητές, σπουδαστές, ενασχολούμενοι με τα οικιακά και συγκεκριμένα το 26% των ανδρών και το 50% των γυναικών.
- Αξιοσημείωτο, πάντως, είναι ότι σε περιόδους έντονων πολιτικών ανακατατάξεων, δεν συμβαίνουν αυτοκτονίες. Η αυτοκτονία συνδέεται άμεσα με την απελπισία, αφού το άτομο νιώθει ότι τα προβλήματά του δεν έχουν λύση. Άρα, όταν περιμένει αλλαγές στην πολιτική, φαίνεται να έχει ξαφνικά ένα παράθυρο ελπίδας για πιθανές αλλαγές και στην δική του ζωή.
- Τον τελευταίο καιρό, οι κλήσεις που δέχεται η «Κλίμακα²¹» φτάνουν τις 40 την ημέρα. Σε καιρούς φαινομενικής οικονομικής ευμάρειας, τα τηλεφωνήματα αφορούσαν κυρίως ερωτικές απογοητεύσεις, ενώ είχαν ψυχοπαθολογικά και κοινωνικά αίτια. Το τελευταίο διάστημα, οι εννέα στους δέκα ανθρώπους δηλώνουν ότι βρίσκονται σε οικονομικό αδιέξοδο.

---

²¹ Η «Κλίμακα» ιδρύθηκε το 2000 και είναι ένας Μη Κυβερνητικός Οργανισμός, με δραστηριότητες που στοχεύουν τόσο στην διάθεση υπηρεσιών ψυχικής υγείας όσο και στην υλοποίηση προγραμμάτων κοινωνικής ενσωμάτωσης ευάλωτων ομάδων πληθυσμού. Προσφέρει υπηρεσίες ιατρικές, ψυχοκοινωνικές, ειδικής υποστήριξης και φροντίδας σε άτομα και ομάδες ευπαθείς με πολλαπλά προβλήματα που χρήζουν συστηματικής και ολοκληρωμένης παρέμβασης. Συμβάλλει στον περιορισμό των ανισοτήτων, στις ίσες ευκαιρίες πρόσβασης στα δημόσια αγαθά, στην αύξηση της κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης, στην Ελλάδα και σε χώρες του εξωτερικού.

- Η αύξηση της ανεργίας²² κατά 1% οδηγεί σε αύξηση των αυτοκτονιών κατά 0,8%. Όταν η ανεργία αυξηθεί κατά 3%, οι αυτοκτονίες θα έχουν μια αντίστοιχη άνοδο της τάξης του 4,5%. Ακόμη, η αυτοκτονία είναι μία μόνο από τις εκφάνσεις της οικονομικής κρίσης, αφού παράλληλα αυξάνονται δραματικά και η σωματική νοσηρότητα, η θνησιμότητα, τα ψυχολογικά προβλήματα, η κατανάλωση αλκοόλ.

Φυσικά, δεν φτάνει μόνο η οικονομική κρίση για να οπλίσει το χέρι του αυτόχειρα και δε σημαίνει ότι όσοι έχουν οικονομικό πρόβλημα θα βουτήξουν στο κενό. Όπως τονίζουν οι ειδικοί, είναι ένας αριθμός πολλών διαφορετικών παραγόντων που οδηγεί κάποιον στην αυτοκτονία. Το πόσο ευάλωτος είναι κάποιος επηρεάζεται άμεσα και από την προσωπικότητα του καθενός.

Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, το 2008 καταγράφηκαν στην Ελλάδα 373 αυτοκτονίες (308 άνδρες και 65 γυναίκες), το 2009, 391 αυτοκτονίες (333 άνδρες και 58 γυναίκες) και το 2010 377 αυτοκτονίες (336 άνδρες και 41 γυναίκες).

Πίνακας 5.1: Καταγραφή αριθμού αυτοκτονιών

Έτος	Αριθμός αυτοκτονιών		Σύνολο
	Άνδρες	Γυναίκες	
2008	308	65	373
2009	333	58	391
2010	336	41	377

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι τα στοιχεία για το 2011, οπότε άρχισε να διογκώνεται το πρόβλημα, αναμένεται να ανακοινωθούν τον ερχόμενο Ιούλιο. Την ίδια στιγμή, σύμφωνα με την Ελληνική Αστυνομία, υπάρχει αύξηση των περιστατικών πανελλαδικά. Όπως αναφέρει από τα στοιχεία²³ που τηρεί, το 2009 υπήρξαν 670 αυτοκτονίες και απόπειρες, το 2010 έφτασαν τις 820, το 2011 τις 920, ενώ το 2012 έως τον Αύγουστο είχαν καταγραφεί 690 περιστατικά.

²² Σύμφωνα με μία έρευνά του περιοδικού “The Lancet” (2009), με τίτλο “The public health effect of economic crises and alternative policy responses in Europe: an empirical analysis” από τους: David Stucker, Sanjay Basu, Marc Suhrcke, Adam Coutt, Martin McKee.

²³ Οι ειδικοί του Κέντρου Ημέρας για την Πρόληψη της Αυτοκτονίας της «Κλίμακας» που συνεργάζονται με την ΕΛΣΤΑΤ για την καταγραφή των αυτοκτονιών στη χώρα, αμφισβητούν την εγκυρότητα των στοιχείων της αστυνομίας «καθώς δεν προκύπτουν από σαφώς τεκμηριωμένο σύστημα καταγραφής».

Κάθε χρόνο προστίθενται κάτι παραπάνω από 30 αυτόχειρες και είναι μόνο οι περιπτώσεις που καταγράφονται, καθώς όπως όλα δείχνουν υπάρχει υποκαταγραφή του φαινομένου. Δεν πρόκειται για απόκρυψη στοιχείων, αλλά η υποκαταγραφή αποδίδεται είτε στη δυσκολία να εξακριβωθεί εάν όντως υπήρχε αυτοκτονική πρόθεση, είτε σε κοινωνικούς (κοινωνικός στιγματισμός), θρησκευτικούς (άρνηση ταφής από την Εκκλησία) και άλλους λόγους.

Δεν είναι πάντα εύκολο να διαπιστωθεί ότι ένας βίαιος θάνατος οφείλεται σε αυτοκτονία. Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι θάνατοι που οφείλονται σε πτώση από ύψος, πνιγμό ή τροχαίο ατύχημα δεν καταγράφονται ως αυτοκτονίες, ενώ συχνά το σχετικό πεδίο στα πιστοποιητικά θανάτου αφήνεται κενό για τον φόβο του στιγματισμού, όπως αναφέρει η καθηγήτρια Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, Χαρά Σπηλιοπούλου. Ωστόσο, τα πιστοποιητικά θανάτου είναι τα αρχεία που χρησιμοποιεί η ΕΛΣΤΑΤ για την έκδοση των στατιστικών στοιχείων για τις αυτοκτονίες. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η ΕΛΣΤΑΤ αποστέλλει διευκρινιστική επιστολή στις ιατροδικαστικές υπηρεσίες, ζητώντας επαλήθευση της αιτίας θανάτου, όμως αυτό συμβαίνει μόνο εάν μια ιατροδικαστική έκθεση μπορεί να είναι διαφωτιστική για τα κίνητρα του θανόντος.

Ακόμα και με αυτά τα ελλιπή στοιχεία πάντως, η τάση είναι αυξητική. Το πρώτο εξάμηνο του 2012 το Εργαστήριο Ιατροδικαστικής που καλύπτει τις περιοχές της ΝΑ και ΒΑ Αττικής, την Εύβοια και τη Βοιωτία, κατέγραψε διπλασιασμό των αυτοκτονιών από την αντίστοιχη περίοδο του 2011. Ειδικότερα, από τα 328 περιστατικά που χειρίστηκε το Εργαστήριο το πρώτο εξάμηνο του 2011, διαπιστώθηκαν 22 αυτοχειρίες (17 άνδρες, 5 γυναίκες), ενώ από τα 466 περιστατικά του 2012 υπήρξαν 52 αυτοχειρίες (40 άνδρες, 12 γυναίκες). Τα υψηλότερα ποσοστά καταγράφηκαν τους δύο τελευταίους μήνες της άνοιξης, με τη μεγαλύτερη έξαρση να εμφανίζεται στη ΒΑ Αττική. Η κύρια αιτία θανάτου ήταν ο απαγχονισμός, ακολουθούν οι κακώσεις από πυροβόλο όπλο και η πτώση από ύψος. Μεγάλος αριθμός θυμάτων βρέθηκαν υπό την επήρεια οινοπνεύματος, ενώ ο σημαντικότερος παράγοντας κινδύνου ήταν μια ψυχιατρική διαταραχή σε συνδυασμό με οικονομικά προβλήματα.

Όσον αφορά τον χάρτη των αυτοκτονιών, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Αστυνομίας από τις χρονιές 2009, 2010 και 2011, πρώτη στις αυτοκτονίες έρχεται η Αθήνα, με καλπάζουσα αύξηση: 158, 178, 198. Ακολουθεί η Θεσσαλονίκη με 55, 98 και 97, η Θεσσαλία (32, 56, 46), η Δυτική Ελλάδα (32, 41, 41) και η Κρήτη (37, 30, 39). Όμως όπως υποστηρίζει ο Ψυχίατρος Ιωάννης Μαλογιάννης, πέρα από τις μεγαλουπόλεις

και οι Επαρχιακές περιοχές οι οποίες γνώρισαν μία περίοδο οικονομικής άνθησης αντιμετωπίζουν τώρα την κρίση και εκεί οι κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες γίνονται ακόμη πιο σκληρές.

Η πτώχευση δεν αποτελεί την αιτία των αυτοκτονιών, αποτελεί όμως εκλυτικό παράγοντα σε ευάλωτους ανθρώπους. *«Δεν είμαστε όλοι το ίδιο, άλλοι λυγίζουν με περισσότερα, άλλοι με λιγότερα. Η κρίση είναι ισχυρός στρεσογόνος παράγοντας, που μπορεί υπό προϋποθέσεις να σε φέρει στα όρια»* εξηγεί η ψυχίατρος Ελένη Μπεκιάρη του Κέντρου Ημέρας για την πρόληψη της αυτοκτονίας της οργάνωσης «Κλίμακα».

5.1.4 Συνέπειες ως προς τα περιουσιακά του στοιχεία

Οι περιουσιακές συνέπειες της πτώχευσης συνίστανται κυρίως στην πτωχευτική απαλλοτρίωση, εξαιτίας της οποίας αυτός που έχει κηρυχθεί σε πτώχευση (είτε πρόκειται περί φυσικού είτε πρόκειται περί νομικού προσώπου) δεν έχει το δικαίωμα διαχείρισης και διάθεσης της περιουσίας του, την οποία διαχειρίζεται μόνο ο σύνδικος και η οποία καθίσταται πτωχευτική και προορίζεται για την ικανοποίηση των πτωχευτικών δανειστών. Η στέρηση όμως αυτή δεν αφορά όλη τη περιουσία του πτωχεύσαντα, αλλά μόνο τη πτωχευτική. Ακόμη, ο πτωχός, απαγορεύεται να διαθέτει στοιχεία του Ε της επιχείρησης χωρίς άδεια από τον εισηγητή και οφείλει να ενημερώνει το σύνδικο και να συνεργάζεται μαζί του για τα θέματα της πτώχευσης του.

Πτωχευτική περιουσία είναι η περιουσία που ανήκει στον πτωχεύσαντα κατά το χρόνο κήρυξης της πτώχευσης. Τα περιουσιακά αποτελέσματα της πτώχευσης αφορούν μόνο τη πτωχευτική περιουσία, έτσι ώστε οι πτωχευτικοί δανειστές να ικανοποιηθούν μόνο από τη περιουσία αυτή, εάν η πτώχευση περατωθεί με την ένωση. Η περιουσία αυτή του πτωχεύσαντα αποτελεί χωριστή περιουσία, της οποίας η περαιτέρω τύχη εξαρτάται από τον τρόπο περάτωσης της πτώχευσης²⁴. Σε αντίθεση η μεταπτωχευτική περιουσία που αποκτά ο πτωχεύσας μετά την κήρυξη της πτώχευσης δεν περιλαμβάνεται στην πτωχευτική περιουσία και οι μεταπτωχευτικοί δανειστές δεν μπορούν να επιληφθούν της πτωχευτικής περιουσίας αλλά μόνον της μεταπτωχευτικής. Εάν κάποιος αποκτήσει από τον πτωχό περιουσιακό στοιχείο της πτωχευτικής περιουσίας, δεν γίνεται κύριος του, καθώς ο σύνδικος έχει εναντίον του τη διεκδικητική αγωγή.

---

²⁴ Πτωχευτικός κώδικας, Κεφάλαιο Δεύτερο «Συνέπειες της πτώχευσης», άρθρο 16.

Αν και η πτώχευση δεν επιφέρει απώλεια δικαιοπρακτικής ικανότητας, παρόλα αυτά στερεί τον πτωχό από το δικαίωμα να υπογράψει εμπορική σύμβαση με τράπεζα.

Σε ό,τι αφορά τη διαδικασία της πτώχευσης και αφού κηρυχθεί στο αρμόδιο δικαστήριο, τα όργανα της πτώχευσης που ορίζονται από το νόμο είναι:

- ❖ το πτωχευτικό δικαστήριο, που ασκεί την εποπτεία επί της διαδικασίας
- ❖ ο εισηγητής της πτώχευσης, που εποπτεύει και κινεί τη διαδικασία
- ❖ ο σύνδικος της πτώχευσης, ο οποίος διαχειρίζεται την πτωχευτική περιουσία, επαληθεύει τις απαιτήσεις και κινεί την όλη διαδικασία της πτώχευσης μέχρι την ικανοποίηση των πιστωτών στο βαθμό που επαρκεί η πτωχευτική περιουσία
- ❖ η συνέλευση των πιστωτών, που λαμβάνει αποφάσεις, οι οποίες αφορούν κυρίως τον πτωχευτικό συμβιβασμό.

5.2 Αποτελέσματα της πτώχευσης ως προς τους πιστωτές

Η κήρυξη της πτώχευσης δημιουργεί πρόβλημα στους πιστωτές του πτωχού για αυτό και χωρίζονται σε διάφορες κατηγορίες με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και διαφορετικές απαιτήσεις (πτωχευτικές ή πτωχευτικά πιστόματα, ομαδικές) εναντίον του.

Οι κατηγορίες που διακρίνονται οι πιστωτές είναι: οι πτωχευτικοί πιστωτές, οι μεταπτωχευτικοί και οι ομαδικοί.

1. Πτωχευτικοί πιστωτές: εκείνοι που κατά την κήρυξη της πτώχευσης έχουν κατά του πτωχού γεννημένη και δικαστικώς επιδιώξιμη χρηματική ενοχική απαίτηση (πτωχευτικές απαιτήσεις). Η απαίτηση του πτωχευτικού πιστωτή κατά του πτωχού πρέπει να έχει ως αντικείμενο χρηματική ή χρηματικά αποτιμητή παροχή η οποία να έχει γεννηθεί πριν από τη κήρυξη της πτώχευσης και φυσικά να είναι δικαστικά επιδιώξιμη.

Δεν είναι πτωχευτικές απαιτήσεις οι εμπράγματες απαιτήσεις, τα διαπλαστικά δικαιώματα, οι φυσικές ή ατελείς ενοχές (οι οποίες δεν είναι δικαστικά επιδιώξιμες) και τα δικαιώματα οικογενειακού χαρακτήρα. Αφού κηρυχθεί η πτώχευση, οι πτωχευτικοί πιστωτές ενώνονται δικαιωματικά, σχηματίζουν την ομάδα των πιστωτών και ικανοποιούνται με την πτωχευτική διαδικασία και μόνο από την πτωχευτική περιουσία.

Οι πτωχευτικοί πιστωτές μπορούν να διακριθούν στους εγχειρόγραφους, στους ενέγγυους και στους γενικούς προνομιούχους. Η διαφορά τους είναι ότι στους δεύτερους, η απαίτησή τους είναι ασφαλισμένη με εμπράγματα ασφάλεια (ενέχυρο ή υποθήκη) και καθίσταται απαιτητή κατά την πραγματική λήξη της. Ενώ στους τρίτους, η απαίτησή τους είναι ασφαλισμένη με γενικό προνόμιο πάνω σε κινητά ή ακίνητα του πτωχέυσαντα και ικανοποιούνται αποκλειστικά από τη ρευστοποίηση. Υπάρχουν επίσης οι πιστωτές μειωμένης εξασφάλισης που είναι εκείνοι των οποίων η απαίτηση ικανοποιείται από την πτωχευτική περιουσία μετά από την ικανοποίηση των εγχειρόγραφων. Η κήρυξη της πτώχευσης έχει σημαντικές επιπτώσεις στις απαιτήσεις των εγχειρόγραφων πιστωτών, όπως για παράδειγμα την αναστολή των ατομικών διώξεων των εγχειρόγραφων δανειστών, το απαιτητό των μη ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων τους και την παύση των τόκων.

2. Ομαδικοί πιστωτές: οι δανειστές των οποίων οι απαιτήσεις δημιουργήθηκαν μετά την κήρυξη της πτώχευσης, όχι από τη δράση του πτωχέυσαντος, αλλά από τη δράση του συνδίκου(ομαδικές απαιτήσεις). Τέτοιες απαιτήσεις μπορεί να είναι τα έξοδα διοίκησης της πτωχευτικής περιουσίας. Οι πιστωτές της ομάδας δεν υπόκεινται στην πτωχευτική διαδικασία, αλλά ικανοποιούνται κατά κανόνα από την πτωχευτική περιουσία, πριν από τους πτωχευτικούς δανειστές.
3. Μεταπτωχευτικοί πιστωτές: οι δανειστές των οποίων οι απαιτήσεις γεννήθηκαν μετά την κήρυξη της πτώχευσης, από την δράση του πτωχέυσαντα. Αυτοί ικανοποιούνται από την μεταπτωχευτική περιουσία ασκώντας ατομικά καταδιωκτικά μέσα και δεν υπόκεινται στην πτωχευτική διαδικασία.

Από τη στιγμή που θα κηρυχθεί η πτώχευση, εκτός από τις απαιτήσεις των ενέγγυων πιστωτών, οι υπόλοιπες μη ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις κατά του πτωχού που γεννήθηκαν μέχρι και την κήρυξη της πτώχευσης θεωρούνται πλασματικά ότι έληξαν. Η εμπράγματα απαίτηση των πιστωτών δεν αλλοιώνεται με την πτώχευση, η ικανοποίησή της γίνεται από το υπέγγυο συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο. Οι απαιτήσεις των ενέγγυων πιστωτών γίνονται απαιτητές με την πραγματική λήξη τους. Όταν κάποια απαίτηση μπορεί να εξασφαλιστεί με εμπράγματα ασφάλεια ενός αντικειμένου της πτωχευτικής περιουσίας, τότε αυτό ρευστοποιείται σύμφωνα με το νόμο, για την ικανοποίηση της. Στην περίπτωση όμως που οι πιστωτές αυτοί κρίνουν ότι δεν θα ικανοποιηθούν πλήρως οι απαιτήσεις τους με την ρευστοποίηση της περιουσίας του πτωχού και επιθυμούν να λάβουν μέρος στις εργασίες της πτώχευσης για τη διανομή της

πτωχευτικής περιουσίας χωρίς τα εμπράγματα βάρη, οφείλουν να υποβληθούν όπως ακριβώς και οι εγχειρόγραφοι στη διαδικασία της εξέλεξης των πιστώσεων.

5.3 Αποτελέσματα της πτώχευσης ως προς το σύζυγο του χρεώστη

Όταν πτωχεύει ένας από τους δύο συζύγους κάθε περιουσιακό στοιχείο που αποκτήθηκε από την τέλεση του γάμου και μέσα στα δυο τελευταία χρόνια πριν από την παύση των πληρωμών θεωρείται, υπέρ της ομάδος των πιστωτών, ότι ανήκει στο σύζυγο που πτώχευσε, εκτός αν αποδειχθεί ότι η απόκτηση από τον άλλο σύζυγο δεν έγινε με χρήματα ή με άλλα μέσα αυτού που πτώχευσε ούτε προέρχεται από δωρεά του τελευταίου. Αυτό ισχύει σύμφωνα με το νόμο με την προϋπόθεση να έχει κηρύξει πτώχευση μόνο ο ένας σύζυγος χωρίς να απαιτείται όμως η τελεσίδικη απόφαση του δικαστηρίου και εφαρμόζεται σε περίπτωση πτώχευσης οποιουδήποτε από τους δυο συζύγους λειτουργώντας σε βάρους του άλλου ακόμα και αν ο γάμος κατά το χρόνο παύσης των πληρωμών έχει ακυρωθεί.

Το πειστήριο αυτό ισχύει για όλη τη περιουσία του άλλου συζύγου με εξαίρεση τα κινητά που προορίζονται για την προσωπική του χρήση, την περιουσία που αποκτήθηκε πριν από την τέλεση του γάμου ή και μετά το γάμο αλλά πριν από την διετία που προηγείται της παύσης των πληρωμών. Όμως εξαιρείται η περιουσία του συζύγου του πτωχού που ναι μεν αποκτήθηκε την τελευταία διετία πριν από την παύση των πληρωμών και εντός του γάμου όμως αποκτήθηκε κατά την περίοδο που ο σύζυγος που πτώχευσε δεν είχε αποκτήσει την εμπορική του ιδιότητα.

Αν μεταξύ των συζύγων ισχύει το σύστημα κοινοκτημοσύνης, η κοινή περιουσία καταλαμβάνεται από την πτωχευτική απαλλοτρίωση ως χωριστή περιουσία και από αυτήν ικανοποιούνται οι απαιτήσεις.

Η επιχειρηματική αποτυχία πέρα από τις περιουσιακές επιπτώσεις που φέρει στο σύζυγο του πτωχού, αποτελεί ψυχοφθόρο παράγοντα, διαλύοντας την συνοχή της οικογένειας και των ζευγαριών. Συγκεκριμένα πρόκειται για μια στρεσογόνο κατάσταση η οποία, στο 15% των περιπτώσεων οδηγεί στην κατάρρευση της σχέσης του επιχειρηματία με τη σύντροφό του. Οξύμωρο, καθώς η συντροφικότητα θα μπορούσαμε να πούμε ότι αποτελεί το «φάρμακο» ενάντια στο άγχος της επιβίωσης. Η μοναξιά των ανθρώπων αυξάνεται. Η φθορά και το άγχος της επιβίωσης, εκτονώνονται με θυμό μεταξύ του ζευγαριού, για οποιαδήποτε αφορμή. Με αυτόν τον τρόπο, η αναζήτηση ενός

συντρόφου «χωρίς προβλήματα», φαντάζει πιο εύκολη από την καταβολή προσπάθειας ώστε να σωθεί μία σχέση από την φθορά των εξωτερικών πιέσεων, παρά το γεγονός ότι στην πραγματικότητα, δεν υπάρχουν πια πολλοί σύντροφοι χωρίς άγχος.

5.4 Αποτελέσματα της πτώχευσης ως προς τις συμβάσεις

Με την κήρυξη της πτώχευσης δεν λύεται η σύμβαση εργασίας. Ο σύνδικος, εφόσον ο οφειλέτης είναι εργοδότης, μπορεί να λύσει τη σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου, μόνο με καταγγελία. Η πτώχευση αποτελεί σπουδαίο λόγο καταγγελίας της σύμβασης εργασίας ορισμένου χρόνου. Να γνωστοποιήσουμε ότι σε αυτήν την περίπτωση δεν απαιτείται η καταβολή αποζημίωσης. Μέχρι την έγκριση του σχεδίου αναδιοργάνωσης ο σύνδικος μπορεί να ζητήσει από τον εισηγητή τη διατήρηση των αναγκαίων θέσεων εργασίας.

Οι απαιτήσεις των μισθωτών από μισθούς και λοιπές παροχές που γεννήθηκαν πριν την κήρυξη της πτώχευσης (όπως και η αποζημίωση) αποτελούν πτωχευτικές απαιτήσεις, για τις οποίες οι μισθωτοί ικανοποιούνται ως πτωχευτικοί πιστωτές. Ο μισθωτός που πραγματικά συνεχίζει να παρέχει την εργασία του μετά την κήρυξη της πτώχευσης, λόγω συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας από τον οφειλέτη ή τον σύνδικο, για τους μισθούς και τις συναφείς παροχές, ικανοποιείται ως ομαδικός πιστωτής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΠΕΡΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΧΡΕΩΣΤΗ

6.1 Η περάτωση της πτώχευσης

Σύμφωνα με τις νέες διατάξεις του ΠτΚ λόγοι περάτωσης της πτώχευσης είναι:

- ❖ Η τελεσίδικη επικύρωση του σχεδίου αναδιοργάνωσης
- ❖ Η εκποίηση όλων των στοιχείων του ενεργητικού της πτωχευτικής περιουσίας και η διανομή του προϊόντος στους πιστωτές
- ❖ Η παύση των εργασιών της πτώχευσης. Ο λόγος αυτός επέρχεται με δύο τρόπους: με απόφαση του Πτωχευτικού Δικαστηρίου (η περάτωση της πτώχευσης επέρχεται μετά πάροδο ενός μηνός από τη δημοσίευση της απόφασης) και αυτοδικαίως μετά παρέλευση δέκα ετών από την έναρξη της ένωσης των πιστωτών και σε κάθε περίπτωση μετά παρέλευση δεκαπέντε ετών από την κήρυξη της πτώχευσης.
- ❖ Η αποκατάσταση του πτωχού λόγω εξόφλησης όλων των πτωχευτικών πιστωτών κατά κεφάλαιο και τόκους μέχρι την κήρυξη της πτώχευσης.
- ❖ Η αποκατάσταση του πτωχού λόγω παρόδου δεκαετίας από την κήρυξη σε πτώχευση, με τελεσίδικη δικαστική απόφαση.

Άρα, κατά τα παραπάνω χρονικά σημεία της περάτωσης αρχίζει νέα παραγραφή των απαιτήσεων του Δημοσίου ως πτωχευτικού πιστωτή, η οποία διακόπηκε με την αναγγελία τους.

6.1.1 Η διαδικασία της περάτωσης

Αρχικά να τονίσουμε ότι υπάρχουν δύο τρόποι περάτωσης:

1. Δικαστική οδός και υποπεριπτώσεις (που αναφέρονται στο κείμενο που ακολουθεί)
2. Σχέδιο αναδιοργάνωσης περάτωσης

Η διαδικασία έχει ως εξής:

- ❖ Λογοδοσία του συνδίκου
- ❖ Παύση των εργασιών της πτωχεύσεως μετά από αίτηση του οφειλέτη
- ❖ Πτωχευτικό δικαστήριο ή Σχεδίου αναδιοργάνωσης
- ❖ Δημοσίευση απόφασης περί περάτωσης
- ❖ Αποκατάσταση οφειλέτη

1. Δικαστική οδός και υποπεριπτώσεις

Γενικά:

Γενικότερα, η πτώχευση περατώνεται, με την επικύρωση του σχεδίου αναδιοργάνωσης με την εκποίηση όλων των στοιχείων του ενεργητικού της καθώς και με την παύση των εργασιών της, είτε για έλλειψη ενεργητικού είτε λόγω της παρόδου του χρόνου²⁵.

Η λογοδοσία του συνδίκου:

Εντός μηνός από την περάτωση της πτώχευσης ο σύνδικος καταθέτει στον εισηγητή έκθεση περί της λογοδοσίας του. Οι πιστωτές και ο οφειλέτης δικαιούνται να λάβουν αντίγραφα της έκθεσης αυτής. Ύστερα ο εισηγητής συγκαλεί εντός μηνός τη συνέλευση των πιστωτών ενώπιον των οποίων ο σύνδικος λογοδοτεί για τη διαχείρισή του. Στη συνέλευση αυτή καλείται και δικαιούται να παραστεί και ο οφειλέτης. Συντάσσεται περί αυτού έκθεση από τον εισηγητή, στην οποία καταχωρούνται και οι τυχόν παρατηρήσεις του οφειλέτη και των πιστωτών. Αν η σύγκληση της συνέλευσης των πιστωτών δεν καταστεί δυνατό να πραγματοποιηθεί, μετά από δεύτερη ατελέσφορη προσπάθεια τότε ο σύνδικος λογοδοτεί μόνο στον εισηγητή²⁶.

Παύση των εργασιών της πτωχεύσεως:

Αν οι εργασίες της πτωχεύσεως δεν μπορούν να εξακολουθήσουν, λόγω έλλειψης των αναγκαίων χρημάτων ή ευχερώς ρευστοποιήσιμης περιουσίας, το πτωχευτικό δικαστήριο, μετά από έκθεση του εισηγητή και αφού ακούσει τον σύνδικο και την επιτροπή πιστωτών, μπορεί (μετά από αίτηση του οφειλέτη, πιστωτή ή του συνδίκου ή και αυτεπαγγέλτως) να κηρύξει την παύση των εργασιών της πτωχεύσεως.

---

²⁵ ΠτΚ3588/2007, Άρθρο 164§1

²⁶ ΠτΚ 3588/2007, Άρθρο 165§1,2

Στην περίπτωση αυτή περατώνεται η πτώχευση, αίρεται η πτωχευτική απαλλοτρίωση και ο οφειλέτης αναλαμβάνει τη διοίκηση της περιουσίας του. Οι πιστωτές αναλαμβάνουν τα ατομικά καταδιωκτικά μέτρα και παύει το λειτούργημα του συνδίκου, καθώς και του εισηγητή. Τα αποτελέσματα αυτά επέρχονται μετά πάροδο.

Μετά παρέλευση δέκα ετών από την έναρξη της ένωσης των πιστωτών και σε κάθε περίπτωση μετά παρέλευση δεκαπέντε ετών από την κήρυξη της πτώχευσης επέρχονται αυτοδικαίως τα παραπάνω αποτελέσματα-περάτωση πτώχευσης²⁷.

Κήρυξη του οφειλέτη συγγνωστού:

Το πτωχευτικό δικαστήριο, εκτιμώντας τα αίτια και τις συνθήκες της πτωχεύσεως, αποφαινεται ότι ο οφειλέτης είναι συγγνωστός, εφόσον αυτός είναι καλής πίστεως και η πτώχευση δεν οφείλεται σε δόλιες ενέργειές του. Δεν μπορούν να κηρυχθούν συγγνωστοί αυτοί που καταδικάστηκαν για κάποια από τις κακουργηματικές πράξεις της κλοπής, απάτης, υπεξαίρεσης ή πλαστογραφίας του Ποινικού Κώδικα. Αν υπάρχει εκκρεμής ποινική δίωξη για κάποια από αυτές τις πράξεις, το πτωχευτικό δικαστήριο μπορεί να αναβάλλει την απόφασή του μέχρι την αμετάκλητη περάτωση της ποινικής διαδικασίας. Η απόφαση ανακαλείται αν επέλθει μεταβολή πραγμάτων που να δικαιολογεί την ανάκληση²⁸.

Αν η πτώχευση περατώθηκε σύμφωνα με το άρθρο 166§3, το πτωχευτικό δικαστήριο μετά από σχετική έκθεση του εισηγητή και αφού ακούσει και τον σύνδικο και την επιτροπή πιστωτών, μπορεί να αποφανθεί ότι ο οφειλέτης είναι συγγνωστός. Αν ο οφειλέτης κηρυχθεί συγγνωστός, δεν προσωποκρατείται από τους πιστωτές της πτώχευσης, εκτός αν ειδικοί νόμοι ορίζουν διαφορετικά. Η διάταξη της απόφασης περί κηρύξεως του οφειλέτη συγγνωστού σημειώνεται στο Μητρώο Πτωχεύσεων και στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο.

Βασική προϋπόθεση περάτωσης της διαδικασίας:

Αφού ολοκληρωθεί η τελική διανομή, κηρύσσεται αυτεπαγγέλτως η περάτωση της πτωχευτικής διαδικασίας. Η απόφαση που αφορά στην περάτωση δημοσιοποιείται. Με το πέρας της πτωχευτικής διαδικασίας οι πιστωτές μπορούν χωρίς περιορισμούς πια να διεκδικήσουν την ικανοποίηση των υπολειπόμενων απαιτήσεών τους από τον

---

²⁷ ΠτΚ 3588/2007, Άρθρο 166§1,2,3

²⁸ ΠτΚ 3588/2007, Άρθρο 167

οφειλέτη. Σε περίπτωση όμως που ο οφειλέτης είναι φυσικό πρόσωπο και έχει υποβάλει αίτηση για να του χορηγηθεί απαλλαγή από τα υπολειπόμενα χρέη, αυτό δεν ισχύει. Εφόσον η αίτηση αυτή γίνει δεκτή, οι πιστωτές χάνουν πλέον οριστικά τη δυνατότητα να επισπεύσουν τη διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης κατά του οφειλέτη για την ικανοποίηση των απαιτήσεών τους.

2. Σχέδιο αναδιοργάνωσης περάτωσης:

Σύμφωνα με το άρθρο 107 του ΠτΚ «Η διάσωση της επιχείρησης, η αξιοποίηση της, αλλά και η διανομή της πτωχευτικής περιουσίας, καθώς και η ευθύνη του οφειλέτη μετά την περάτωση της πτωχευτικής διαδικασίας μπορεί να αποτελέσουν αντικείμενο ρύθμισης με σχέδιο αναδιοργάνωσης».

Αποτελεί έναν δεύτερο τρόπο περάτωσης της πτώχευσης. Γίνεται με μοναδικό σκοπό τη διάσωση της επιχείρησης, την αξιοποίηση της (η διανομή πτωχευτικής περιουσίας υπάρχει και μετά την περάτωση της πτωχευτικής διαδικασίας, αφού αυτός συμμετέχει στη διαδικασία της αναδιοργάνωσης).

Το σχέδιο αναδιοργάνωσης υποβάλλεται στο πτωχευτικό δικαστήριο και έχουν δικαίωμα και ο πτωχέυσας συγχρόνως με την αίτηση του (ή μέσα σε προθεσμία τεσσάρων μηνών) η οποία πρέπει να συνοδεύεται από έκθεση εμπειρογνώμονα και ο σύνδικος μέσα σε τρεις μήνες από την παρέλευση της υποβολής προθεσμίας υποβολής σχεδίου από τον πτωχέυσαντα (εφόσον έχει προηγηθεί η έκθεση του για την οικονομική κατάσταση της πτώχευσης.).

Το σχέδιο οφείλει να έχει ένα ελάχιστο περιεχόμενο και να ρυθμίζει τα δικαιώματα των πιστωτών ανάλογα με την κατηγορία στην οποία ανήκουν. Τα δικαιώματα των πιστωτών θα πρέπει να διαμορφώνονται ανάλογα με τη νομική τους θέση. Το σχέδιο θα πρέπει να πληροφορεί για την οικονομική κατάσταση του πτωχού και τα αίτια της, αλλά και τα στοιχεία Ε,Π και ταμείου της επιχείρησης του. Έπειτα, θα πρέπει να συγκριθούν η προτεινόμενη ικανοποίηση των πιστωτών με βάση το σχέδιο και με βάση την εκκαθάριση.

Επίσης είναι αναγκαίο να περιγράφει τα μέτρα όπου θα εξασφαλιστεί η υλοποίηση της διαμόρφωσης των δικαιωμάτων των πιστωτών που προτάθηκε και κυρίως όσες αφορούν οργανωτικές μεταβολές ή επιχειρησιακά προγράμματα, χρηματοδότηση του πτωχέυσαντα, τα οποία θεωρούνται απαραίτητα στοιχεία. Σημαντική είναι και η διαμόρφωση των δικαιωμάτων κάθε πιστωτή, ανάλογα με την κατηγορία πτωχευτικών

πιστωτών στην οποία ανήκει, όπως άφεση, μείωση ή καταβολή σε δόσεις των απαιτήσεων, παραίτηση ή περιορισμός της εμπράγματης ασφάλειας, καθώς και της θέσης του πτωχεύσαντα κατά την εκπλήρωση του σχεδίου και τη συνέχιση ευθύνης του ή την πλήρη ή μερική απαλλαγή του.

Εάν η ικανοποίηση των πιστωτών προβλέπεται ότι θα γίνει από τα έσοδα της λειτουργίας της επιχείρησης του πτωχεύσαντα το σχέδιο πρέπει να συνοδεύεται από εκτίμηση της περιουσιακής της κατάστασης, σε αντιπαράθεση με την αξία εκκαθάρισης. Εάν από το σχέδιο προβλέπεται ότι τρίτος θα εκπληρώσει υποχρεώσεις προς τους πιστωτές, πρέπει να συνοδεύεται από δήλωση του τρίτου ότι θα εκπληρώσει τις υποχρεώσεις.

6.2 Η αποκατάσταση του χρεώστη

Ο χρεώστης μπορεί να είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο, οπότε θα τα δούμε σαν ξεχωριστές περιπτώσεις. Για να επέλθει η αποκατάσταση του χρεώστη ως φυσικό πρόσωπο πρέπει να τηρούνται κάποιες προϋποθέσεις:

- η πάροδος μιας δεκαετίας από την κήρυξη της πτώχευσης
- η εξόφληση όλων των πιστωτών κατά το κεφάλαιο και τόκους μέχρι την κήρυξη της πτώχευσης

Για να επέλθει η αποκατάσταση για τον χρεώστη ως νομικό πρόσωπο πρέπει να:

- ❖ έχει εξοφλήσει όλους τους πτωχευτικούς πιστωτές κατά το κεφάλαιο και τόκους μέχρι την κήρυξη της πτώχευσης, ομοίως με το παραπάνω του φυσικού προσώπου.

Δεν επιτρέπεται να γίνει αποκατάσταση αυτού που καταδικάστηκε για πράξεις χρεοκοπίας, μοναδική περίπτωση, να επήλθε ποινική αποκατάσταση του. Η παραπομπή στο πτωχευτικό δικαστήριο για κάποια από τις πράξεις αυτές αναστέλλει τη διαδικασία της αποκατάστασης. Η πτωχευτική αποκατάσταση αίρεται αυτοδικαίως εφόσον μετά την αποκατάσταση επήλθε καταδίκη για πράξεις χρεοκοπίας.

Η αποκατάσταση κηρύσσεται με απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου, μετά από αίτηση του οφειλέτη. Σε περίπτωση θανάτου του οφειλέτη-πτωχού, μετά από αίτηση

των κληρονόμων του. Ο πρόεδρος του δικαστηρίου ορίζει δικάσιμο και διατάσσει τη δημοσίευση περίληψης της αίτησης στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ταμείου Νομικών. Η δημοσίευση αυτή πρέπει να γίνει τουλάχιστον τριάντα ημέρες πριν τη δικάσιμο. Επιπλέον πρέπει να δημοσιευτεί και η περίληψη της απόφασης. Επιτρέπεται οποιαδήποτε έφεση εντός μηνός από τη δημοσίευση της απόφασης.

Σε περίπτωση απόρριψης η αίτηση αποκατάστασης, δεν μπορεί να υποβληθεί νέα αίτηση πριν την πάροδο έτους από τη δημοσίευση της απορριπτικής απόφασης.

Σημαντικό είναι να αναφέρουμε επιγραμματικά και τις συνέπειες της αποκατάστασης. Όταν αναφερόμαστε σε φυσικό πρόσωπο, υπάρχει παύση των στερήσεων από δικαιώματα ενώ για το νομικό πρόσωπο αποτελεί λόγο αναβίωσης του. Για παράδειγμα οι ανώνυμες εταιρίες και οι εταιρίες περιορισμένης ευθύνης όταν πτωχεύουν λύονται. Αντίθετα οι ομόρρυθμες και οι ετερόρρυθμες δεν λύονται, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στο καταστατικό τους.

6.3 Ποινικές διατάξεις

Χρεοκοπία:

Όποιος κατά την «ύποπτη» περίοδο (ή και 6 μήνες πριν/μετά την κήρυξη πτώχευσης) ενεργήσει ως προς τα παρακάτω, επιβαρύνεται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή.

Ενέργειες αποφυγής:

- Να εξαφανίζει, να βλάψει ή να καταστήσει χωρίς αξία περιουσιακά του στοιχεία που σε περίπτωση πτώχευσης εμπίπτουν στην πτωχευτική περιουσία.
- Να καταρτίζει ζημιογόνες ή κερδοσκοπικές ή ριψοκίνδυνες δικαιοπραξίες πάσης φύσεως, ακόμα και επί χρηματοοικονομικών παραγώγων, κατά τρόπο που αντίκειται στους κανόνες της συνετής οικονομικής διαχείρισης, ή διαθέτει υπερβολικά ποσά σε παίγνια, στοιχήματα ή συνάπτει χρέη για τους σκοπούς αυτούς.
- Αν μετά την υποβολή αίτησης από ή εναντίον του (ή εντός δώδεκα μηνών αμέσως πριν από την υποβολή τέτοιας αίτησης) δολίως μετακινεί οποιοδήποτε μέρος της περιουσίας του.

- Να παριστά ψευδώς ότι είναι οφειλέτης άλλων ή αναγνωρίζει ανύπαρκτα δικαιώματα τρίτων.
- Αν δεν παραδώσει στο διαχειριστή, ή όπως ο διαχειριστής διατάξει, κάθε μέρος της κινητής και ακίνητης περιουσίας του που βρίσκεται υπό τη φύλαξη του ή υπό τον έλεγχο του και η οποία από το νόμο συνιστά ενεργητικά που δύνανται να διανεμηθούν μεταξύ των πιστωτών του, εκτός αν το Δικαστήριο ικανοποιηθεί ότι δεν είχε πρόθεση καταδολίευσης.
- Να προμηθεύεται εμπορεύματα ή αξιόγραφα με πίστωση, τα οποία διαθέτει ή παραχωρεί σε τιμές ουσιωδώς κάτω της αξίας τους, κατά τρόπο που αντίκειται στους κανόνες της συνετής οικονομικής διαχείρισης.
- Να παραλείπει την τήρηση υποχρεωτικών εμπορικών βιβλίων ή να τα μεταβάλλει, ώστε να δυσχεραίνεται η διαπίστωση της κατάστασης της περιουσίας του. Ακόμα και να τα εξαφανίζει, να τα καταστρέφει ή να τα αποκρύπτει. Η τήρησή τους είναι υποχρεωτική κατά το νόμο.
- Αντίθετα προς το νόμο, να παραλείπει την κατά το νόμο σύνταξη των ισολογισμών ή της απογραφής ή καταρτίζει ισολογισμούς ή απογραφή κατά τρόπο που δυσχεραίνεται η διαπίστωση της κατάστασης της περιουσίας του ή αποκρύπτει τις αληθινές δικαιοπρακτικές του σχέσεις. Όσοι παραπέσουν σε αυτό το αδίκημα τιμωρούνται με φυλάκιση μέχρι 2 έτη.

Επίσης με τις παραπάνω ποινές τιμωρούνται και όσοι προκάλεσε την παύση των πληρωμών του. Όπως και όσοι ενώ βρίσκονται σε κατάσταση παύσης πληρωμών ή σε κατάσταση επαπειλούμενης αδυναμίας κανονικής εκπλήρωσης των ληξιπρόθεσμων χρηματικών του υποχρεώσεων, ικανοποιούν απαιτήσεις πιστωτή ή του παρέχει ασφάλεια, εν γνώσει του ευνοώντας αυτόν έναντι των λοιπών πιστωτών.

Με την φυλάκιση μέχρι δύο ετών τιμωρούνται και όσοι πιστωτές συνομολογούν με τον οφειλέτη χάριν της ψήφου του στις διασκέψεις της πτώχευσης ή όποιοι συνάπτουν ιδιαίτερη συμφωνία που ωφελεί τους ίδιους εις βάρος του Ε της πτώχευσης. Οι συμφωνίες αυτές κηρύσσονται άκυρες έναντι πάντων και έναντι του οφειλέτη από το πτωχευτικό δικαστήριο.

Επιπλέον τιμωρούνται μέσω του Ποινικού Κώδικα (περί κλοπής ή υπεξαίρεσης) και οι ο/η σύζυγος, οι κατιόντες ή ανιόντες του οφειλέτη και οι κατά την ίδια τάξη εξ αγχιστείας συγγενείς του που εν γνώσει παρανόμως αποκρύπτουν πτωχευτικά πράγματα, χωρίς συνεννόηση με τον οφειλέτη. Η συγκεκριμένη κατηγορία διώκονται πάντοτε

αυτεπαγγέλτως. Σε αυτή τη κατηγορία ανήκει και οποιαδήποτε παράνομη ιδιοποίηση χρημάτων ή άλλων πραγμάτων της πτωχευτικής περιουσίας από τον σύνδικο. Αν αποδειχθεί ότι οι πράξεις αυτές τελούνται μετά από συνεννόηση με τον οφειλέτη διώκονται βάσει των διατάξεων περί συμμετοχής του Ποινικού Κώδικα. Σε περίπτωση ψευδής παράστασης έκθεσης του συνδίκου, τιμωρείται βάσει του Ποιν. Κώδ. (διατάξεις περί απάτης). Επιπλέον τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών και χρηματική ποινή διπλάσια της ωφέλειας του ο σύνδικος που πωλεί πτωχευτικά πράγματα και τα αγοράζει εμμέσως ο ίδιος με παρένθετα πρόσωπα.

Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι οι παραπάνω πράξεις είναι αξιόποινες μόνο σε περίπτωση που κηρυχθεί η πτώχευση ή η αίτηση απορριφθεί για το λόγο ότι προβλέπεται πως η περιουσία του οφειλέτη δεν θα επαρκέσει για τη κάλυψη των εξόδων της διαδικασίας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όπως αναλύσαμε παραπάνω, η οικονομική κρίση, η έλλειψη ρευστότητας, η ανεργία, ο υπερβολικός δανεισμός και η κακή διαχείριση του χρήματος είναι μερικοί βασικοί παράγοντες που οδηγούν σε πτώχευση. Τις χειρότερες συνέπειες σε μια οικονομία επιφέρει η πτώχευση ενός κράτους που επηρεάζει άμεσα τόσο τα υπόλοιπα κράτη και κυρίως τους δανειστές του, όσο και τις επιχειρήσεις αλλά και τους πολίτες του. Μετά τη χρεοκοπία ακολουθεί μια σειρά από αλυσιδωτές κρίσεις κυρίως στον τραπεζικό τομέα, στην εσωτερική ζήτηση και την παραγωγή, στο χρηματιστήριο αλλά και μία νομισματική κρίση.

Η Ελλάδα παρατηρήσαμε ότι έχει ήδη χρεοκοπήσει τέσσερις φορές κατά το παρελθόν και σήμερα βρίσκεται στα πρόθυρα μιας ακόμη οικονομικής καταστροφής. Αυτό οφείλεται στο δημόσιο χρέος που αυξάνεται ολοένα και περισσότερο εξαιτίας του λάθους χειρισμού των κεφαλαίων από τις εκάστοτε κυβερνήσεις, ενώ ο ετήσιος κρατικός προϋπολογισμός παρουσιάζει διαρκώς ελλείμματα και χαμηλή ανταγωνιστικότητα το οποίο οδηγεί την Ελλάδα στο να δανείζεται με ακόμα μεγαλύτερα επιτόκια.

Είδαμε ακόμη, ότι στην περίοδο της οικονομικής κρίσης που διανύουμε οι επιχειρηματίες δεν έχουν μεγάλη ευελιξία. Η ελεγχόμενη χρεοκοπία της χώρας προκάλεσε καταγισμό αιτήσεων από 544 εταιρίες σε όλη την Ελληνική επικράτεια για την υπαγωγή τους στις διατάξεις του άρθρου 99, σε χρονικό διάστημα 15 μηνών. Ο νέος ΠτΚ που θεσπίστηκε αποσκοπεί στη διαφοροποίηση της απλής από τη δόλια πτώχευση και στην εξεύρεση τρόπων ικανοποίησης των πιστωτών και εξυγίανσης των επιχειρήσεων. Ωστόσο, η εμπειρία των τελευταίων ετών στις επιχειρήσεις που έκαναν χρήση των διατάξεων του κώδικα δεν είναι καθόλου ικανοποιητική, καθώς ένα πολύ μικρό ποσοστό που δεν ξεπερνά το 4% κατάφερε μόλις να εξυγιανθεί και να επιστρέψει σε πορεία ανάκαμψης.

Με το οικονομικό κύκλωμα που αναλύσαμε στο δεύτερο κεφάλαιο είδαμε την αλληλεπίδραση των παραγωγικών συντελεστών, των αγαθών και του χρήματος στις σχέσεις μεταξύ κράτους, νοικοκυριών και επιχειρήσεων. Οπότε, γίνεται περισσότερο κατανοητό πως το κλείσιμο των επιχειρήσεων επηρεάζει άμεσα και τα ίδια τα άτομα κυρίως όσον αφορά την εύρεση εργασίας, τους μισθούς και την αγορά αγαθών για την ικανοποίηση των βασικών αναγκών τους. Συγκεκριμένα, οι περισσότεροι πολίτες είναι στα όρια της φτώχειας, η οποία προκαλεί και αρνητικές συνέπειες στην σωματική και ψυχική υγεία τους, εξαιτίας των επικίνδυνων και ανθυγιεινών συνθηκών εργασίας, της

υποβάθμισης του περιβάλλοντος, της ανεπαρκούς σίτισης. Το κράτος ευθύνεται κυρίως για την κατάσταση της ανεργίας, αλλά παρόλα αυτά έχει μεγάλες αδυναμίες όσον αφορά τη στήριξη των ανέργων και των οικονομικά πασχόντων, αφού τα ποσοστά της ανεργίας είδαμε ότι άγγιξαν μέσα στο 2012 το 26,8%, και έπληξαν κυρίως τις γυναίκες και τα άτομα άνω των 45 ετών. Το στίγμα που δημιουργήθηκε λόγω της ανεργίας και της φτώχειας με τη σειρά του οδήγησε σε κοινωνική απομόνωση, μελαγχολία, άγχος, με συνέπεια την αύξηση των ψυχικών και καρδιακών νοσημάτων. Ειδικότερα, προ κρίσης τα εμφράγματα ανήλθαν σε 841, ενώ κατά την περίοδο της κρίσης σε 1084.

Ακόμη, σημειώθηκε αύξηση στην κατανάλωση αλκοόλ, αλλά και αύξηση στον αριθμό των αυτοκτονιών κυρίως σε ηλικίες άνω των 45 ετών, λόγω της οικονομικής καταστροφής. Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ το 2008 οι αυτοκτονίες ήταν 373 και αυξήθηκαν το 2010 σε 377, ενώ η ελληνική αστυνομία αναφέρει ότι από τις αρχές του 2012 έως τα μέσα Αυγούστου του ίδιου έτους είχαν καταγραφεί 690 περιστατικά.

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι οι τακτικές που ακολουθεί το κράτος ως προς την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης και των αποτελεσμάτων που αυτή επιφέρει, κρίνονται αναποτελεσματικές και ελλιπείς και καταλήγουν σε αντίθετα αποτελέσματα από τα επιθυμητά. Χρειάζεται να γίνει προσπάθεια και από τις δύο μεριές: του κράτους και των πολιτών, να δοθεί έμφαση στη δημόσια υγεία, την παιδεία και να γίνουν οι απαραίτητες μεταρρυθμίσεις στην οικονομία για την οικονομική ανάπτυξη και ευημερία και από τη μεριά των πολιτών να σταματήσει η απάθεια, ο αρνητισμός και η ελλιπής ενημέρωση.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Αρχικά, για την αποφυγή της χρεοκοπίας ενός κράτους θα πρέπει να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα του κράτους με την ανάλογη σοβαρότητα καθώς και να διερευνηθεί το πώς αυτά το επηρεάζουν και στους υπόλοιπους τομείς. Θα πρέπει να υπάρξει συνεργασία μεταξύ του κράτους, των πολιτών, των πολιτικών κομμάτων, των μέσων μαζικής ενημέρωσης και των επιχειρήσεων καθώς και με τα υπόλοιπα κράτη ώστε να υπάρξει κάποιο θετικό αποτέλεσμα.

Συγκεκριμένα οι πολίτες από τη μεριά τους θα πρέπει να αλλάξουν την απαθή στάση τους, τον μόνιμο αρνητισμό σε οτιδήποτε καινούριο, να καταπολεμήσουν την άγνοια τους η οποία δημιουργεί φόβο και να στοχεύσουν στην αντικειμενική ενημέρωσή τους. Ένας τρόπος για να φιλτράρουν εάν οι πληροφορίες που τους παρέχονται είναι αντικειμενικές είναι με το να δουν αν τους δημιουργούν το αίσθημα του φόβου (π.χ. ότι είναι έρμαια των εξωτερικών παραγόντων), εάν η απάντηση είναι θετική τότε πιθανότατα πρόκειται για μια μη αντικειμενική ενημέρωση και καλό θα ήταν να αποφεύγεται. Ακόμη, να επιδιώξουν να ευαισθητοποιηθούν και να εκπαιδευτούν στην καλύτερη αντιμετώπιση των προβλημάτων τους μέσα από προγράμματα ενημέρωσης και εκπαίδευσης. Επίσης πρέπει να γίνουν αλλαγές στη παιδεία με απώτερο σκοπό την αναβάθμιση του γνωστικού επιπέδου των πολιτών και τη χρήση της λογικής σκέψης.

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης αποτελούν το μέσο της πολιτικής και κοινωνικής πληροφόρησης και της προώθησης των προϊόντων και υπηρεσιών. Ωστόσο, βλέπουμε ότι δεσμεύονται από πολιτικές και άλλες σκοπιμότητες διαβρώνοντας έτσι την πολιτική συνείδηση των πολιτών, εξυπηρετούν την προπαγάνδα, αποπροσανατολίζουν την κοινή γνώμη, διαστρεβλώνουν την αλήθεια παρέχοντας μονόπλευρη και μη αντικειμενική ενημέρωση, παρασύρουν σε σφάλματα και σε φανατισμό το λαό προωθώντας του λάθος ιδέες και πανικό. Προϋποθέσεις για τη σωστή λειτουργία των μέσων μαζικής ενημέρωσης είναι η αποστασιοποίησή τους από πολιτικά και οικονομικά κέντρα εξουσίας, η άσκηση κοινωνικής πίεσης για την ποιοτική βελτίωση των τηλεοπτικών προβολών, η τήρηση της δημοσιογραφικής δεοντολογίας και η δημιουργία ενός δημοσιογραφικού σώματος το οποίο θα το απαρτίζουν άτομα καταξιωμένα, υψηλού μορφωτικού επιπέδου και απαλλαγμένα από προσωπικά συμφέροντα.

Είναι αναγκαίο να γίνει αναδιάταξη της οικονομίας με σωστή διαχείριση και μείωση των κρατικών δαπανών ως προς τους μη αξιόπιστους οργανισμούς – οργανώσεις. Χρειάζεται να γίνουν πολιτικές ρυθμίσεις, αλλαγή στους νόμους, Συνταγματικές μεταρρυθμίσεις με στροφή στην άμεση Δημοκρατία. Σημαντική είναι και η διεξαγωγή δημοψηφισμάτων κυρίως σε ότι αφορά τα νομοσχέδια που θα προτείνει η Βουλή, αρκεί η Εκτελεστική εξουσία να εκτελεί αυτά που έχουν ψηφίσει οι πολίτες.

Η εκμετάλλευση του πλούτου της Ελλάδος: σε οπωροκηπευτικά αγροτικά και πτηνοτροφικά προϊόντα, η στροφή σε νέες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η προβολή του πολιτισμού, του τουρισμού (χειμερινός, θερινός), η χρήση των δικτύων επικοινωνίας, η ανάπτυξη της ναυτιλίας και της ναυπηγικής.

Ακόμη να δοθεί προτεραιότητα στη δημόσια υγεία, στη δημιουργία μονάδων ενημέρωσης ,εξέτασης και πρόληψης ακόμα και για τους οικονομικά ασθενείς ώστε να δοθεί λύση στις ασθένειες που πλήττουν τους πολίτες λόγω οικονομικής κρίσης.

Η καταπολέμηση της ανεργίας είναι σημαντική, ώστε να σταματήσει να δημιουργεί άγχος και φόβο κυρίως στα άτομα νεαρής ηλικίας και να αποτραπεί η μαζική μετανάστευση τους στο εξωτερικό για την αναζήτηση καλύτερων συνθηκών ζωής.

Τέλος η δημιουργία επιτροπής ελέγχου του Λογιστικού Χρέους ώστε να υπάρξει διαφάνεια ως προς τα κρατικά έξοδα και ως προς τις παρασπονδίες, μίζες, κλπ. Η εξεύρεση ενός σχεδίου αποπληρωμής χρεών των κρατών που βρίσκονται στα πρόθυρα της χρεοκοπίας αλλά και η βοήθεια των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που κινδυνεύουν με κλείσιμο και των πολιτών που είναι ένα βήμα πριν τη φτώχεια.

Μόνο με τον συντονισμό όλων των παραπάνω φορέων αλλά και τις αλλαγές σε όλους τους παραπάνω τομείς και όπου αλλού βλέπουμε ότι η πορεία που ακολουθείται δεν επιφέρει θετικά αποτελέσματα θα μπορέσει πραγματικά να ανακάμψει η οικονομία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Δημαρά, Ν. (2004), Εισαγωγή στο Αστικό Δίκαιο, Πάτρα, Μελέτες Αστικού Δικαίου.
Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, (2010), Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση, Αθήνα, 12 Εκθέσεις.
Κοντάκος, Α. (2006), Γενική Λογιστική σε Ευρώ, Αθήνα, Έλλην.
Μέντης, Γ. (2010), Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου, Αθήνα, Έλλην.
Στίγκας, Θ. (2005), Πτώχευση και εξυγίανση, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΙΣΤΟΙ

- <http://el.wikipedia.org/wiki/>
<http://www.minfin.gr/portal/>
<http://www.euretirio.com/2010/08/xreokopia.html>
<http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE>
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServal:HTML>
http://ec.europa.eu/civiljustice/bankruptcy/bankruptcy_ger_el.htm
<http://nomothesia.ependyseis.gr/eu-law>
<http://www.ministryofjustice.gr/site/kodikos>
<http://www.tiresias.gr/faq/B1viii.html>
<http://www.taxnews.info/foros>
<http://www.bankingnews.gr>
<http://www.klimaka.org.gr/newsite/index.htm>
<http://www.et.gr/>

ΑΡΘΡΑ ΑΠΟ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

- <http://www.ethnos.gr/article>
<http://news.kathimerini.gr/>
<http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=304563>
<http://www.tanea.gr/opinions/all-opinions/article>